

Xujun xi y'ét'a Mateo én nda tsuhu Jesucristo

Kui xu'bi ntje xi y'aha ra Jesucristo

(Lc. 3:23-38)

1 Eì tjít'a ntjehe Jesucristo. Ntjehe David nibaha ra kò ntjehe Abraham nibaha ra.

²Abraham kama na'mihì Isaac. Isaac kama na'mihì Jacob. Jacob kama na'mihì Juda kò já nts'e. ³Juda kama na'mihì Fares kò Zera, kò Tamar kama na'aha. Fares kama na'mihì Esrom. Esrom kama na'mihì Aram. ⁴Aram kama na'mihì Aminadab. Aminadab kama na'mihì Naason. Naason kama na'mihì Salmon. ⁵Salmon kama na'mihì Booz, kò Rahab kama na'aha. Booz kama na'mihì Obed, kò Rut kama na'aha. Obed kama na'mihì Isai. ⁶Isai kama na'mihì nda rej David. David kama na'mihì Salomon, kò chjuúhùn Urias kama na'aha.

⁷Salomon kama na'mihì Roboam. Roboam kama na'mihì Abias. Abias kama na'mihì Asa. ⁸Asa kama na'mihì Josafat. Josafat kama na'mihì Joram. Joram kama na'mihì Uzias. ⁹Uzias kama na'mihì Jotam. Jotam kama na'mihì Acaz. Acaz kama na'mihì Ezekias. ¹⁰Ezekias kama na'mihì Manases. Manases kama na'mihì Amon. Amon kama na'mihì Josias. ¹¹Josias kama na'mihì Jeconias kò já nts'e. Kui xi tjíntu nistjin nga ngjinijé xuta Israel Babilonia.

¹²Askahan nk'ie nga ja ngjinijé xuta Israel Babilonia, Jeconias kama na'mihì Salatiel. Salatiel kama na'mihì Zorobabel. ¹³Zorobabel kama na'mihì Abiud. Abiud kama na'mihì Eliakim. Eliakim kama na'mihì Azor. ¹⁴Azor kama na'mihì Sadoc. Sadoc kama na'mihì Akim. Akim kama na'mihì Eliud. ¹⁵Eliud kama na'mihì Eleazar. Eleazar kama na'mihì Matan. Matan kama na'mihì Jacob. ¹⁶Jacob kama na'mihì Kuse. Kuse xi x'ihìn Mariá, kò Mariá xi na'aha Jesu. Jesu xi 'mihì Cristo.

¹⁷B'a ts'ín j'aha te ñju tíkjá ntje chá xi nibaha ra Abraham santaha David. Askahan ta te ñjuhú tíkjá ntje chá j'a ngáha santa nkúhu nga ngjinijé xuta Israel Babilonia. Kò askahan nk'ie nga ja ngjinijé xuta Israel Babilonia, ta te ñjuhú tíkjá ntje chá j'a ngáha santa nkúhu nga j'ai tsin xi Cristo.^a

^a 1:17 “Xi kits'ín nibá Ntíáná” tsuhu ra “Cristo”.

B'i ts'ín kik'inyaha Jose nga Jesucristo tsín

(Lc. 2:1-7)

¹⁸B'i kama nga tsín Jesucristo. Maria xi kama naaha Jesu, kui xi ja tjíndakohó nga kuixanko Kuse. Tunga kintehe ní nga k'uéntuko xinkjín, tu ntíhí kik'a Maria, ntí xi kitsjáha Espiritu Santo. ¹⁹Ko Kuse xi kama x'ihín, kui xi nku nda xi je tjíya animaha ko najmi mjehe nga k'uéchjit'ain Maria. Kui nga kama mjehe ra nga jyukj'i k'uéjñaha.

²⁰Tunga askahán ni nga ja kits'innkjink'un Kuse ni xu'bi, nku ntítsjehe Ntíaná tsakúchjhi yjoho nga nijná ján ko b'a kitsúhu:

—Ji Kuse xi ntjehe David, najmi tu binkjuin nga n'ekjain saha ri Maria xi ja tjíndakohi nga kuinchjunkohi. At'aha ntí xi y'a Espiritu Santo kitsjáha. ²¹Nku ntíx'in tsíhin ko Jesu t'et'aihí ntíu, at'aha kui xi ts'ín ndáihí ngatitsuhun xuta xi ts'e nga ts'ínk'anke.

²²B'a kama ngayjee ni xu'bi tu xi tsitjusuhun én xi kitsú Ntíaná nga kits'ínkinchja nda profeta:

²³Takjín xunkúu k'ua nku ntí.

Nku ntíx'in tsíhin ko Emanuel k'úin ntíu.

Kui j'áin xi tshu ra: Ntíaná tjíñajinná.

²⁴Nk'ie nga j'áha Kuse nga kik'ai chinihi, as'ai kits'ín xi nkú nga kitsúhu ntítsjehe Ntíaná. Kits'ínkjáihín nga Maria kama chjuúhún. ²⁵Tunga najmi kits'ínkohó santa nkúhu nga kitsin ntíu, ko kitsjá j'áihín nga Jesu k'úin.

B'i ts'ín j'aisehe já nkjink'uun ntí Jesu

2 Belen kitsin Jesu, nanki xi tjíñajihín ante Judea, nistjin nga tjíhín xá nda rei Herode. Kui nistjiun j'ai nanki Jerusalem já nkjink'un xi nibaha xi má tjuhu ts'íu ²ko b'a incha kitsú nga kingjásjaiya:

—¿Má tjíña nda reihí xuta xi ntje judío tjeheh ra xi ja kitsiun? At'aha santaha ján anteni má xi tjeheh tju ts'íu, kiyai niñu xi ts'e ko kjúái n'etsjoihi ntíu.

³Nk'ie nga kint'é nda rei Herode ni xu'bi, tu ni xí kis'entahá ra ko ta kis'entaha ra ngayjee xuta nanki Jerusalem. ⁴As'ai kinchja ñjaha nda rei ngatentee já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo. Kingjásjaiyaha má xi tjeheh tsín xi Cristo. ⁵B'a incha kitsú jóo:

—Xi tjeheh Belen, nanki xi tjíñajihín ante Judea. At'aha b'a ts'ín y'ét'a éhen Ntíaná nda profeta:

⁶Máha Belen, nanki xi tjíñajihín ante xi ts'e xuta Juda, najmi kui xi 'yún ichí sa ajihín já tjíxáha xuta Juda.

At'aha yo stjújín nku nda tjíxá

kui xi kúnnta xuta ts'an xi xuta Israel.

⁷As'ai Herode kinchja 'maha já nkjink'uun ko kingjásjaiya ch'ich'ihín mí nistjihín kama chji niñuu. ⁸Nga ja kama, as'ai kits'ínkji nanki Belen nga b'a kitsúhu jóo:

—Tankiún ko chasjaiya sisiun ntíu. Nk'ie nga sakúsjainuu, t'inya ngáhanú tu xi ko an kfn ts'intsjohó ra.

⁹Nk'ie nga ja tsasínñju já nkjink'uun én xi kitsú nda rei, incha kits'ín ngáha niyá. Ko niñu xi kikié antehé má xi tjeheh tju ts'íu, tu nku tjeheh títjuhún ra santa nkúhu nga tsichu sasin'yún má kjijña ntíu. ¹⁰Nk'ie nga kikié ngáha jóo niñuu, tu ni xí tsjohó kamaha.

¹¹Incha jas'en ni'yoo ko kikié ntíu ko Maria xi ngaha maha. Tsinchakúnych'int'aha ntíu nga kits'intsjohó. As'ai kikjex'á kaxaha ko kitsjáha ntíu ni xi incha y'a. Kitsjáha toonsine, ko ni xi sinjne xi 'mi inciense, ko ni xi sinjne xi 'mi mirra.

¹²As'ai kik'óya ngáha já nkjink'uun antehé. Kja'ái niyá incha jakj'á, at'aha kik'inya títjuhún nga niñjá ján nga najmi ta tjihin nga kj'uaa má tíjña Herode.

Xi cháha Jesu b'i ts'ín ngjikohó ante Egipto

¹³Askahan nga ja ngji já nkjink'uun, nku ntítsjehe Ntíaná tsakúchjihí yjohó Kuse nga niñjá ján ko b'i kitsúhu:

—Tísintjein, chjúbéi ntíu ko naaha. Ante Egipto tiyúkoj. Yo tinchin santa nkúhu nga xinya kixi ngáhara. At'aha Herode kuangisjai ntíu tu xi ts'ínk'ieheh.

¹⁴As'ai tsisintjen Kuse, jakj'á ntíu ko naaha ntíu ko tsitjuko jyún nga ngji Egipto. ¹⁵Yo y'ejna santa nkúhu nga k'ien Herode. B'a kama tu xi tsitjusuhun éhen Ntíaná xi kits'ínkinchjaha nda profeta: “Egipto kinchjaha ra Ntína.”

B'i ts'ín kits'ínk'ien Herode ntí xiu

¹⁶Nk'ie nga kamankjihin Herode nga najmi kits'íntjusun já nkjink'uun ni xi kitsúhu, tu xí kjahán kamaha. Kitsjá kjuu nga n'ek'ien ngatentee ntíx'in xi tjín Belen ko xi tjín andai nantio. Kits'ínk'ien ngatentee xi tjihin santaha jo nú, at'aha kik'axki nistjin xi kitsú já nkjink'uun nga kikié niñuu.

¹⁷B'a ts'ín tsitjusuhun éhen Ntíaná xi y'ét'a nda profeta Jeremia:

¹⁸Kinu'yá nanki Rama nku nta,

tjín xi tíkjintáya ko tu xí uhún tíbehe.

Kui xi Rakel xi tíkjintát'a ntíhi.

Najmi ta mjehe ra n'ek'íéjyu at'aha ja k'ien ntíhi.

Xi cháha Jesu b'i ts'ín ngjikohó nanki Nazaret

¹⁹Askahan nga k'ien Herode, nk'ie nga tíjña sa Kuse Egipto, nku ntítsjehe Ntíaná tsakúchjihí yjohó nga niñjá ján ko b'i kitsúhu:

²⁰—Tísintjein, chjúbéi ntíu ko naaha. T'inko ngáhani má tjíntu xuta xi ntje Israel tjeheh ra. At'aha ja jesun já xi mjehe ts'ínk'ien ntíu.

²¹As'ai tsisintjen Kuse, jak'á ntíu ko naaha ntíu ko niba ngáha má tjíntu xuta Israel. ²²Kitsankjún nga ngjuai ante Judea at'aha kint'é én nga Arkelao tibatéxuma yo antehe Herode xi kama na'mihi. Tunga kik'ai chini tíjuhún ra xi má nga kik'inyaha nga ante Galilea ngjuai.

²³As'ai ngjik'iejña nanki xi 'mi Nazaret. B'a kama tu xi tsitjusun éhen Ntíaná xi kinchja já profeta, nga nku nda xi nibáha Nazaret k'úin Jesu.

B'i ts'ín y'énijmí Jua Bautista

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

3 Kui nistjin ján j'aik'iénijmí Jua Bautista ante kixi xi tjin ante Judea. ²B'i kitsú nga y'énijmí:

—Tankínch'aha ruu animanuu, at'aha ja 'yún tiña tíñanuu Ntíaná nga tibatéxumanuu nd'ai.

³Jua kinchjanijmíyaha nda profeta Isaiá nk'ie nga b'i ts'ín y'ét'a: Tínu'yá ntaha nku nda xi tíkintáya ante kixi:

“T'endo niyáha Ntíaná. Tjen naxuu niyáha.”

⁴Nk'ie nga y'eña Jua, najyun xi kamandakoho ntsjaha chu camello bja ko nku tjabaxín b'ékjá. Chjuba ko ntsjényá kjine. ⁵Tsitju xuta nanki Jerusalem ko ngayjee xuta xi tjin ante Judea ko andai ntáje Jordan nga j'aisehe Jua. ⁶Incha kiseténtájin ntáje Jordan nk'ie nga kits'ínkie yjoho nga tjihin ngatitsun.

⁷Nk'ie nga kkie Jua nga nkjin já fariseo ko já saduseo tíincha f'ai nga mjehe nga saténtá, as'ai b'i kitsúhu:

—Já ch'onk'un xi b'a k'un! ¿Yá xi b'a kitsúnuu nga kuiyúhuu kjuakjahan Ntíaná xi ja tjen tiña? ⁸Tu sahá n'oo ni xi kuakúchji nga ja tsankinch'aha ruu animanuu. ⁹Najmi tu yjonuu ch'anachohoo: “Ntjehe Abraham ná”, tsa kuixiún. At'aha an b'a tíxinnuu nga santaha kui ndjioi Ntíaná kama ts'ín ma ntjehe Abraham. ¹⁰Ja tíña nda icho nd'ai nga kuate kjamaha yoo. Kui nga ngayjee yá xi najmi nda tu xi tsjáha, kui xi stísun ko chjanik'ajin ajin nd'íu.

¹¹'An ntánijua tibatentákohonuu tu xi kuakínch'aha ruu animanuu. Tunga xi nibáha askahan nga an 'yún nk'a tjen sa, xi ndahachí najmi tshuna tsa k'ínkoho ntéhe. Kui xi Espiritu Santo ko nd'í kuaténtákohonuu. ¹²Kui xi nkú joyaha nda xi ts'ín chuhun tuniñu. Ja kjiya ntsja yá xi ts'ín chunkoho ra tuniñuhu, tu xi ts'ínkj'a t'axíhin tuniñu ko xin ts'ínkj'a tjabaha. As'ai kj'uatjo tuniñu ni'ya njihí ko k'uéti tjabaha ajin nd'í xi najmi ta kamaha ra kuayáyaha.

B'i ts'ín kiseténtá Jesu

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³As'ai tsitju Jesu ante Galilea. Ntáje Jordan j'aisehe Jua tu xi kuaténtáha ra. ¹⁴Tunga najmi t'ísín yuhú Jua nga tjuhun. B'i kitsúhu Jesu:

—Ji ní xi tǐhìn nga kuatentání. ¿Nkú tǐhìn ra nga an tǐnibásehení nga kuatentáhara?

¹⁵Tunga b'íhí kitsú Jesu:

—N'e yi nd'ái, at'ahá nda tǐn nga n'etjusaán ngatentee ni xi mjehe Ntǐaná.

As'ái kits'ín yu Jua. ¹⁶Nk'ie nga ja kusaténtá Jesu, as'ái tsitjujin ntánijuo ko tu tsix'áhá nk'a ján ko kíkíe Jesu Espirituhu Ntǐaná xi nkú joyaha nku chutuju nga nibajennehe. ¹⁷As'ái kinu'yá nk'a ján nku nta xi b'a kitsú:

—Kui xu'bi xi Ntǐna. 'Yún tjona. Tsjo nkjún mana Ntǐna.

B'í ts'ín kits'ín nganqha Jesu ndanindoo

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

4 As'ái Espiritu Santo ngjiko t'axíhìn Jesu ante kixiyu tu xi kjút'ayák'uhun ra ndanindoo. ²Yo y'ejña kjintía yachán nǐstjin ko yachán nǐstjen. Askahan kama bjoho. ³As'ái ndanindoo j'ai kjut'ayák'uhun nga b'í kitsúhu:

—Tsa kjuaxi nga ji xi Ntǐhi Ntǐaná, b'a t'ihìn ndjioi nga ninkuan katuma.

⁴B'í kitsú Jesu:

—B'í tǐtsu xujun éhen Ntǐaná: “Najmi nku tutu ninkuon xi ts'ín nga b'entu tǐk'un xuta. Ko ní ngayjee éhen Ntǐaná machjéhen xuta.”

⁵As'ái ndanindoo ngjiko Jesu nanki Jerusalen. Kits'ín s'esun má 'yún nk'ahá ninku ⁶ko b'a kitsúhu:

—Tsa kjuaxi nga ji xi Ntǐhi Ntǐaná, chjanikj'anke yjohi. At'ahá b'a tǐtsu xujun éhen Ntǐaná:

Ntǐaná k'uéxá ntǐtsjehe xi má nga kúhìn.

Kjésǐntjenya ntsjahi

tu xi ndaha nku ndjio najmi saténkihi tsukui.

⁷As'ái b'í kitsú Jesu:

—Ko b'í ta ts'ín tǐt'a éhen Ntǐaná: “Najmi tu ji chjut'ayák'uin Ntǐaná, kui xi Ntǐahi maha.”

⁸As'ái tu sa nkuhú asunntu tǐenki xi 'yún nk'a ngjiko ngáha ndanindoo. Yo tsakúyjehe má batéxuma já rei xi tǐn asunntee ko kjuachánka xi tǐhìn nga nkúnkú ⁹ko b'a kitsúhu:

—Ts'inkjas'ehen ngatentee ni xu'bi tsa kuǐsínkunch'int'aní nga chankjúní.

¹⁰B'í kitsú Jesu:

—T'in t'axínní, Satana. At'ahá b'a ts'ín tǐt'a éhen Ntǐaná: “Chankjún Ntǐaná, kui xi Ntǐahi maha ko nkuhú kui kuínú'yá'éíhìn.”

¹¹As'ái ngji t'axín ndanindoo nga y'ejña suba Jesu, ko incha j'ai ntǐtsjehe Ntǐaná nga j'aisinkoho.

B'i ts'ín kik'atuts'ihin xáha Jesu*(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)*

¹²Nk'ie nga kint'é én Jesu nga kjiya'yún Jua, ngji ante Galilea.

¹³Tsitju nanki Nazaret nga ngjik'iejña Capernaum, nanki xi tǐjña andai ntáchak'uun xi tǐjhen má nga y'entu xuta xi y'aha ra ntje chá Zabulon ko xi y'aha ra ntje chá Neftali. ¹⁴B'a kama tu xi tsitjusuhun éhen Ntíaná xi y'ét'a nda profeta Isaiá nga b'i kitsú:

¹⁵Antehe xuta xi y'aha ra Zabulon

ko antehe xuta xi y'aha ra Neftali,
ante xi tiña maha andai ntáchak'uun,
ngabantá ntáje Jordan,

Galilea má nga ta tǐjntu xuta xi najmi ntje Israel y'aha ra.

¹⁶Xi tǐjntu má jyuun ja kikié nku nd'í chánka.

Xi tǐjntu má tǐjen nk'ééhen ngabayoo ja kitsjehen nku nd'í.

¹⁷Kui nistjiun kik'atuts'ihin Jesu nga y'énijmí. B'i kitsú nga kinchjako xuta:

—Tankínch'aha ruu animanuu, at'aha ja 'yún tiña tǐjnanuu Ntíaná nga tibatéxumanuu nd'ai.

B'i ts'ín kinchjaha Jesu já ni'yakuyá xi tjuhun*(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)*

¹⁸Nk'ie nga tsú'ba Jesu andai ntáchak'un Galilea, kikié jo já xi nts'e maha xinkjín. Kui xi Simon xi ta 'mi Pedro ko Andre. Tǐincha kjaník'ja na'ya tǐjohó ajin ntóo, at'aha tǐjio incha tsuba jóo. B'i kitsú Jesu:

¹⁹—Jun já, tsjénkinú. An ts'ian nga xuta nuboo.

²⁰Ta kuihi chubó y'entu jóo na'yaha ko kitsjennkíhi Jesu. ²¹As'ai ngjindju sa ko yo kikié jo já xi ta nts'e maha xinkjín. Kui xi Santiago ko Jua xi jáha Zebedeo. Tǐjntuyáko tsutsuhu na'mihi nga tǐincha b'énda na'yaha. As'ai kinchjaha Jesu jóo. ²²Ta kuihi chubó y'entu jóo tsutsuu ko na'mihi nga kitsjennkíhi Jesu.

B'i ts'ín kama ñjakúnehe xuta Jesu*(Lc. 6:17-19)*

²³Kikjatsú'ba Jesu ngayjee ante xi tǐjín Galilea. Tsakúya aya ni'ya sinagoga xi tǐjín yo ko y'énijmí én nda tsuhu Ntíaná nga Ntíaná xi batéxuma. Kits'ínkíhi tu mí ch'ihín ni xi k'uhun xuta. ²⁴As'ai ngayjee ante xi tǐjín ante Siria kichubanijmíyaha Jesu. J'aich'áha ngatentee xuta un xi tǐjín yo, xi tǐneya yjohó nga nkjin tǐkjá ch'in xi k'uhun, xi un tǐbehe, xi tǐjntujǐhin jánindoó, xi tǐjǐhin ch'in b'atsé, ko xi najmi ma fi. Kits'ínkíhi Jesu ngatentee xuta uun. ²⁵Kitsjennkíhi Jesu nkjin nkjún xuta xi nibaha ante xi tǐjín Galilea ko Decapoli, xi

nibaha nanki Jerusalen ko ante xi tjin Judea ko xi tjin ngabantá ntáje Jordan.

B'i ts'in kitsúya Jesu yá xutaha xi nda tjin ts'e nginkun Ntíaná

(Lc. 6:20-23)

5 Nk'ie nga kieke Jesu nga tíma ñjakú ñkjún xuta, as'ai ngjinji nku asunntu tjenki ko yo y'eña. Yo kama ñjat'áha xuta ni'yakuyáha, ²ko b'i kitsú Jesu nga tsakúyaha:

³—Á b'a nda tjin ts'e xuta xi najmi tjin ra kjuanchiná xi tíma 'yún k'un, at'aha kui xi tjintujin má batéxuma Ntíaná.

⁴Á b'a nda tjin ts'e xuta xi t'kjintáha, at'aha kui xi n'ek'éjyu.

⁵Á b'a nda tjin ts'e xuta xi ñmakjuaha, at'aha kui xi ts'ínkjáihin nga kama ts'e t'anankiy.

⁶Á b'a nda tjin ts'e xuta xi mangimjehe ra nga naxu kamaha, at'aha kui xi naxu kama.

⁷Á b'a nda tjin ts'e xuta xi ma ñmaha ra xuta, at'aha kui xi chase ñmaha.

⁸Á b'a nda tjin ts'e xuta xi je tjiyaha animaha, at'aha kui xi skue Ntíaná.

⁹Á b'a nda tjin ts'e xuta xi tsjáha kjuajyu má nga tjin kjuachán, at'aha kui xi k'úin ntíhi Ntíaná.

¹⁰Á b'a nda tjin ts'e xuta xi t'n'e unchaha nk'ie nga naxu ts'in, at'aha kui xi tjintujin má batéxuma Ntíaná.

¹¹Á b'a nda tjin ts'ajun nk'ie nga ch'on kuitsunuu xuta ko nga tsjénki unkienuu ko nga nkjin t'kjá én tsank'á ch'on tsu kuitsunuu tu ngat'ana. ¹²Tsjo katumanuu ko 'yún tsjo kat'enuu, at'aha 'yún chánka chji xi n'ekjín ngáha ruu ndjiojmi ján. At'aha b'a ta kin'ehe já profeta xi tjun kis'e nga jun.

B'i ts'in tsakúyaha Jesu já ni'yakuyáha xá xi tjin joo asuntee

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³Jun xi nkú joyaha naxaha asuntee. Tunga tsa ndyja nga'yúhun naxo, ¿nkú ts'in kama ntia ngáha? Nku ni xi najmi chumi ni chjhi ra kama. Tu ngjuaiyahá sa natsin ján ko kuasinnehe xuta.

¹⁴Jun xi nkú joyaha nd'íhi asuntee. Nku nanki xi tijnasun nku asunntu tjenki najmi ma s'eña 'ma. ¹⁵Nk'ie nga nd'í b'éti xuta, najmi kinte kaxa b'éñanki. Tu sa ní b'éña nk'a tu xi ts'in ndzjehen ra nd'íu ngatentee xuta xi tjinu ayoo. ¹⁶B'a ts'in kats'in ndzjen nd'ínuu nginkun xuta, tu xi skuehe xuta ni xi nda t'n'o ko ts'íntsjoho Na'minuu xi tijn ndjiojmi ján.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu kjuatéxumaha Ntíaná

¹⁷Najmi tu b'a ts'ín n'enkjíntak'un tsa an jái ts'inndyja kjuatéxumoo ko ni xi tsakúya já profeta. Najmi jái ts'inndyja niu. Jái ts'intjusan níná niu. ¹⁸At'aha kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ndaha nku ntu xi jtít'a kjuatéxumoo ndahachí najmi ndyjajihínsén nk'ie nga tíjña sa nk'a ján ko t'anankiu. Kuitjusunyje ní.

¹⁹Kui b'a maha, tsa tjín xi najmi ts'íinchjí ndaha tsa tu nku kjuatéxuma ichí xi jtít'a kjuatéxumoo, ko tsa b'a ts'ín kuakúyaha xuta xi kj'ái, kui xi 'yún ichí kama ngáha má batéxuma Ntíaná. Tunga tsa tjín xi ts'ín xi nkú títsu kjuatéxumoo, ko tsa b'a ts'ín kuakúyaha xuta xi kj'ái, kui xi chánka kama ngáha má batéxuma Ntíaná. ²⁰At'aha an b'a tíxinnuu. Tjihin nga 'yún naxu n'etjusun so jun ni xi mjehe Ntíaná nga já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo. Tsa najmi b'a n'oo, ndahachí najmi kuintsubajjun má batéxuma Ntíaná.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga chankjáán xinkíá

(Lc. 12:57-59)

²¹Ja kinu'yó nga b'a kik'ihin xuta xi kis'e nistjin nk'ie: “Najmi tu n'ek'iein. Tsa tjín xi ts'ínk'ien animá, kui xi tjihin nga n'e kjuaha ra.” ²²Tunga an b'a tíxinnuu nga tu yáhá ni xi ts'ínk'ianko nda nts'e, kui xi tjihin nga n'e kjuaha ra. Tu yáhá ni xi b'a kuítsuhu nda nts'e: “Á b'a nkjún ts'ín stjehenni”, kui xi n'e kjuaha nginkun já tjíxoo. Ko tu yáhá ni xi b'a kuítsuhu nda nts'e: “Á b'a 'yún chinihini ji”, kui xi tjeheh ra nd'íhi ngak'ien.

²³Kui b'a maha, tsa tí'baihini chjehi asun nachan chje ko tsa yo kj'uaítsjein nga tinchun chánkoi nda nts'e, ²⁴tu sahá t'ejáai chjehi ankjín nachan chje ko t'in chubako nda mahi tjun nda nts'e. As'ai nibák'ai ngáhani chjehi.

²⁵Kítsa t'endakoi xi tífítéjénehi nk'ie nga tjenko sai aya niyoo, tu xi najmi ts'ínkjas'ehen ra ji nda jue. At'aha tsa ts'ínkjas'ehin nginkun nda jue, as'ai nda jue ts'ínkjas'en ngáha ri aya ntsja nda xi kunnta nubayoo ko kui xi ngjuáya'yihin. ²⁶Kjuaxi ni xi tíxihin. Najmi kuitjui yo santa nkúhu nga k'úéchjyjei toon xi tjehin.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga chankjáán kjuabixoon

²⁷Ja kinu'yó nga b'a kik'ihin xuta nistjin nk'ie: “Najmi tu biyunéi kjuabixahin.” ²⁸Tunga an b'a tíxinnuu nga tu yáhá ni xi kuasehe nku tachjuún nga ngjuásihin, kui xi ajin animaha ja kuakangane kjuabixahan.

²⁹Kui nga tsa tunkuín kixi xi títs'ínkijnejihin ri jé, tu sahá n'esjei ko kjin chjaniyai. At'aha tu sahá nda tjín ngat'a ts'i tsa ndyjat'a nku

tíkjá yjonintehi, tu xi b'a ts'ín najmi chjanikj'ajihin ngak'ien ngayjee yjonintehi. ³⁰Ko tsa ntsai kixi xi títs'ínkijnejihin jé, tu sahá tichákjáí ko kjin chjaniyai. At'ahá tu sahá nda tjín ngat'a ts'i tsa ndyjat'a nku tíkjá yjonintehi, tu xi b'a ts'ín najmi chjanikj'ajihin ngak'ien ngayjee yjonintehi.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu kjuabixoon

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹B'a ta kik'in yaha xuta nistjin nk'ie: “Nda xi k'uéjña chjuúhun, kui xi tjíhin nga tsjáha nku xujun xi má nga ja kits'ínkje kjuabixahan.” ³²Tunga an b'a tíxinnuu. Tsa nku nda k'uéjña chjuúhun, tsa chjuúhun najmi kik'at'ahá, kui ndo títs'ín nga chjuúhun títangane kjuabixoon. Ko tsa k'jáí nda kuixanko ngáha tachjuún xi y'éjñaha x'ihin, kui ndo xi ta títangane ni xi 'mihí kjuabixan.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga nkjún nga “kate Ntíaná” kuixiáán

³³Ja kinu'yó nga b'a kik'ihin xuta xi kis'e nistjin nk'ie: “Najmi tu: Kate Ntíaná, bixín tsank'ái. Tu sahá n'etjusuin ni xi t'n'ekiei Ntíaná.” ³⁴Tunga ahán b'a tíxinnuu. Ndahachí najmi tu “kate Ntíaná” bixiún. Najmi tu ndjiojmi ján nungjiun ni xi kuixiún, at'ahá yo tjíña Ntíaná nga batéxuma. ³⁵Ta ndaha najmi tu t'anankiú nungjiun ni xi kuixiún, at'ahá Ntíaná batéxumaha. Ta ndaha najmi tu nanki Jerusalen nungjiun ni xi kuixiún, at'ahá kui xi nankihí Nda Rei k'aku.

³⁶Ko ta ndaha najmi tu nintaku nungjiun ni xi kuixiún, at'ahá najmi manuu n'ek'óntjaiyo ndaha nku ntsjaku tsa taba ko tsa jma n'ek'íó. ³⁷Tsa tichasjaiyanuu, “johon” tixiún tsa b'a tjín ko “najmi” tixiún tsa najmi b'a tjín. At'ahá én xi s'esun saha, kui xi nibáha ra ndanindoo.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nkú n'ekáá xi ch'on títs'inná

(Lc. 6:29-30)

³⁸Ja kinu'yó nga b'a kik'ihin xuta nistjin nk'ie: “Xi ch'on ts'iín, n'e ngajoya ngáha ra xi nkú kats'ín. Tsa nku tunkun kats'ín'uhun, a nku tunkun n'e'uhun. Tsa nku ni'yun kats'ín'uhun, a nku ni'yun n'e'uhun.” ³⁹Tunga ahán b'a tíxinnuu nga tjeheñntohoo xi ch'on títs'innuu. Tsa tjín xi k'onjin tsa kixihi, tjeihin ko tsa skjúhin. ⁴⁰Tsa tjín xi mjehe ts'iínkokjuahi xi má nga kj'éahi chínkahi, tjeihin ko chínka ntsjahi. ⁴¹Tsa tjín xi ts'iín kjua'yúhun ri nga k'úinkoi ch'áha nku kilometru tjíhin, tu sahá t'inkoi jo kilometru tjíhin. ⁴²Tjeihin xi kuankihi tsa mí nihi ko najmi tu xin chasei tsa tjín xi mjehe kuenyahi tsa mí nihi.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga tjíhin nga n'etjáá xinkíá

(Lc. 6:27-28, 32-36)

43'Ja kinu'yó nga b'a kik'ihín xutá nistjin nk'ie: "N'etjój xutá xinki kó n'e unchai xutá kontrahí." 44'Tunga ahán b'a tixinnuu nga tū sahá n'etjój xutá kontrannuu. Tinchíhuu Ntíaná nga nda kats'ínkó xi ch'on títsumuu. Nda n'ohoo xi unkienuu. Chubantjo nginkun Ntíaná xi ch'on tít'sínnuu kó xi tjennki unkienuu.

45'B'a n'oo tū xi b'a ts'ín kamahanu ntíhi Nq'minuu xi tǐjña ndjiojmi ján. At'aha kui xi ts'intjuhu ts'íu ngayjee xutá, ndaha tsa xi ch'onk'un kó ndaha tsa xi nda. Kó ts'ínk'aha ts'í ngayjee xutá, ndaha tsa xi naxu ts'ín kó ndaha tsa xi najmi naxu ts'ín. 46'At'aha tsa n'etjój xi tjoho jun, ¿mí chǐhi xi kujnenuu nk'ie? Santaha já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Romá b'a tǎ incha ts'ín. 47'Kó tsa tū subahá já nts'o xi súniñohoo, ¿mí ni nda tǐhin xi tǐn'o nk'ie? Santaha xutá xi najmi be Ntíaná b'a tǎ incha ts'ín. 48'Katumo xi tǐhin nga kamo. At'aha tsjehé Nq'minuu xi tǐjña ndjiojmi ján.

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín nda kujntsubáá

6 'Najmi tū nginkun xutá naxu n'esjo yjonuu, tsa tū xi skuehenuu nga naxu tǐn'o. At'aha tsa b'a n'oo, najmi chumi ni chǐhi xi tsjánuu Nq'minuu xi tǐjña ndjiojmi ján.

2'Kui b'a maha, nk'ie nga k'uaǐhini chjehi, najmi tū tjio tǐtjun n'ekjanei, xi nkú ts'ín xutá xi tū tsjohó rǎ bakúchji xi nkú ts'ín benkjún Ntíaná aya ni'ya sinagoga kó aya niyóo, tū xi nda skuehe rǎ xutá. Kjuaxi ni xi tixinnuu. Ja tít's'ínkǐáihín chǐ xi ts'e jóo. 3'Tunga ji, nk'ie nga tǐ'bai chjehi, najmi tǐhin nga skue ntsǎ skjúin ni xi tít's'ín ntsǎ kixi. 4'Tū sahá jyuhú kj'i tjein chjehi. Kó kui Nq'mihí xi tǐbe ni xi 'ma tǐn'ei, kui xi tsjáhi chǐhi.

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín chubakáá Ntíaná

(Lc. 11:2-4)

5'Nk'ie nga chubakoo Ntíaná, najmi b'a tū n'o xi nkú ts'ín xutá xi tū tsjohó rǎ bakúchji xi nkú ts'ín benkjún Ntíaná. Kui xi tsjoho bincha ndju aya ni'ya sinagoga kó niyátée nk'ie nga nchjako Ntíaná, tū xi skuehe rǎ xutá. Kjuaxi ni xi tixinnuu. Ja tít's'ínkǐáihín chǐ xi ts'e jóo. 6'Tunga ji, nk'ie nga chubakoi Ntíaná, tǐtjás'ein aya 'mahí, t'echjái ankjuaǐ kó chubakoi Nq'mihí xi tǐjñako subahi má 'moo. Kó kui Nq'mihí xi tǐbe ni xi 'ma tǐma, kui xi tsjáhi chǐhi.

7'Nk'ie nga chubakoo Ntíaná, najmi tū n'e chjón én xi najmi tǐhin sin, tsa tǎ kui tǎ maha én xi chūbo, xi nkú ts'ín xutá xi tǐn asuntee. Kui xi b'a maha nga ngjuénñjuhu Ntíaná tū ngat'aha nga 'yún tse tǐnchja. 8'Kui nga najmi b'a tū n'ehenu jun xi nkú nga ts'ín xutá xu'bo.

At'ahq jahá be títjun Na'minuu ni xi machjénnuu kintehe ni nga kuinchíhuu.

⁹Kui b'a maha, b'i ts'ín chubakohonu Ntíaná:

Ji Na'mini xi tinchin ndjiojmi ján,
katenkjúhin xuta.

¹⁰Tatexumani.

Katuma t'anankii ni xi mjehi xi nkú nga ta tíma ndjiojmi ján.

¹¹Tjenni nd'ai nichine xi machjénni.

¹²N'endyjat'ani ngatitsunni,

xi nkú ts'ín jin ta n'endyjat'aihi xi ch'on títs'ínni.

¹³Najmi tu 'bainte nga kujnejiin nga chjút'ayák'unni.

Tu sahá chjúxinni ni xi ch'onk'uun.

At'ahq ji xi batexumai,

ko ji xi tjíhin nga'yún,

ko ji xi tjíhin kjuachánka tu nkj'íéhé ni.

B'a tjín.

¹⁴At'ahq tsa n'endyjat'ohoo xuta xi ch'on títs'ínnuu, b'a ta ts'ín ts'ínnnyjat'anuu Na'minuu xi tjíña ndjiojmi ján. ¹⁵Tunga tsa najmi n'endyjat'ohoo xuta xi ch'on títs'ínnuu, b'a ta ts'ín Na'minuu najmi ts'ínnnyjat'anuu ngatitsunnuu.

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín kuintsuba kjintíáá

¹⁶Nk'ie nga kuintsuba kjintíó, najmi tu nusin kat'enuu xi nkú 'behe xuta xi tu tsjohó ra bakúchji xi nkú ts'ín benkjún Ntíaná. At'ahq kui xi ndzjen ts'ínk'íé ankjín tu xi skuéhe ra xuta nga tjíntu kjintíá. Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ja títs'ínkjáihín chjí xi ts'e jóo. ¹⁷Tunga ji, nk'ie nga kuinchun kjintíái, tu sahá chjújin natí sisin ntsjahi ko tanejin ankjín. ¹⁸B'a ts'ín najmi skuéhe xuta nga tinchun kjintíái. Tu Na'mihí ní xi skué, at'ahq kui xi tjíñako subahi má 'moo. Ko kui Na'mihí xi tíbe ni xi 'ma tíma, kui xi tsjáhi chjíhi.

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín s'eyaná

(Lc. 12:33-36; 16:13)

¹⁹Najmi tu ei asunntei n'e nchinái yjohi, má nga ts'ínkatsúhun xubú ni xi tjín ko má nga ma stu ni xi tjín ko má fas'en já ndyjé. ²⁰Tu sa ní ndjiojmi ján n'e nchinái yjohi, má nga najmi ts'ínkatsúhun xubú ni xi tjín ko má nga najmi ma stu ni xi tjín ko má najmi fas'en já ndyjé. ²¹B'a tíxihin at'ahq má nga tjíña kjuanchínáhi, yo ta tjíña animahí.

²²Tunkuín, kui xi xi nkú joyaha nku nd'í xi ts'ín ndzjehen yjonintehi. Kui b'a maha, tsa tunkuín fas'en ni xi nda, ngayjee yjonintehi s'e ndzjehen. ²³Tunga tsa ni xi najmi nda fas'en tunkuín, ngayjee yjonintehi s'e jyuhun. Kui nga tsa ni xi tjíhin nga ts'ín ndzjehen ri tu sahá ts'ín jyun, i'yún nkjún jyun má tinchin ma!

24'Ndaha nku nda musu najmi ma ts'inxát'aha jo já ntiq. At'aha nku xi ts'íin unkie ko nku xi ts'íintjo, ko a ra ts'íinxát'a sishin nku ko ch'on ts'ín kuasehe xinkuu. Kui nga najmi kama n'exát'aha ruu Ntíaná ko kjuanchinóo.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga Ntíaná kuhun ntíhi

(Lc. 12:22-31)

25'Kui kjuaha nga b'a tíxihinnuu. Najmi tu fantaha ruu yjonuu ni xi machjénnuu, mí nihi xi chinoo ko mí nihi xi s'iu. Ta ndaha najmi tu fantaha ruu yjonuu ni xi machjéhen yjonintenuu, mí najyuhun xi ndyjo. Nk'ie ní nga kuintsuboo, kui ní nihi xi 'yún chjhi ra nga nichinee. Ko yjonintenuu, kui xi 'yún chjhi ra nga najyuu.

26'Chasoho nise xi tjíma tjen nk'a ján. Najmi b'éntje, najmi b'ékú ko najmi f'átjo ni xi kjine. Tunga Na'minuu xi tjíña ndjiojmi ján tsjáha nichine. Ko jun, za najmi 'yúhún chj' so nga nisee? 27'Ko ndaha tsa 'yún kjuántaha ruu yjonuu tu xi sáhanu masen metru, najmi tjín xi nkú ts'ín sáhanu masen metru.

28'¿Ko á jun fantaha ruu yjonuu najyun xi ndyjahanu? Chase chubayohoo xi nkú ts'ín sá naxú jñóo. Najmi ts'inxá ko najmi ts'innda nachjún. 29'Tunga an b'a tíxinnuu nga ta ndaha nda rej Salomon xi 'yún chánka kama nistjin nk'ie, najmi b'a k'un najyun xi kingja xi nkúhu naxú. 30'Tsa Ntíaná b'a tsjo ts'ínk'féntu jñá xi chuba ma cháhá, xi nd'ai ma chá ko ndyjunní kuiti, za najmi tu sahá 'yún tsjá sanuu najyun xi ndyjo jun xi 'yún chj' so nga jñóo? ¡Á b'a 'yún ichí s'ejhinnuu Ntíaná!

31'Kui b'a maha, najmi tu fantaha ruu yjonuu: “¿Mí nihi xi chineé?” ko “¿Mí nihi xi s'ia?” ko “¿Mí najyuhun xi ndyjaá nd'ai?”, tsa kuixiún. 32'At'aha ngatentee ni xu'bi bangisjai xuta xi najmi be Ntíaná, tunga jahá be Na'minuu xi tjíña ndjiojmi ján nga machjénnuu ngatentee niu. 33'Títjun tjehennto nga katatéxumanuu Ntíaná ko n'oo ni xi naxu nginkun, ko b'a ts'ín tu k'uqisuhúnnuu ngayjee ni xu'bi. 34'Najmi tu fantaha ruu yjonuu mí nihi xi kama ndyjunní. Ndyjunní s'e ngáhanuu ante nga kjuánta ngáha ruu yjonuu. At'aha ngayje nistjin y'a kjuasti xi ts'e.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga najmi n'ek'anjiá jé xuta

(Lc. 6:37-38, 41-42)

7' Najmi tu n'ek'anjiu jé xuta xi kj'ai, tu xi najmi ts'íinnijéhenuu Ntíaná. 2'At'aha xi nkú nga ts'ín n'ek'anjiu jé xuta xi kj'ai, b'a ta ts'ín ts'íinnijé ngáhanuu Ntíaná. Ko chuba xi n'e chjón nga ch'achuboo, ta kuihi xi k'uachubako ngáhanuu Ntíaná.

3'¿Nkú ts'ín ji tichasehe ri stjé xi kjinkihi tunkun nda nts'ei nk'ie nga najmi títs'ín ndzjehin yáxu'ba xi kjinki tunkuin? 4'Nk'ie nga

yáxu'ba kjinki tunkuín, ¿nkú ts'ín b'a k'lúhín rí nda nts'eí: “K'uaqintení nga k'uasjénkia stjé xi kjinki tunkuín”? ⁵Tín'ei ni xi ts'ín xi tu tsjohó rā bakúchji xi nkú ts'ín benkjún Ntíaná ni xi n'ení ní. N'esje mahi tjun yáxu'ba xi kjinki tunkuín, tu xi nda kama ndzjehen ri nga n'esjenki stjé xi kjinki tunkun nda nts'eí.

⁶Najmi tu 'bohó nañóo ni xi je nginkun Ntíaná ko najmi tu chinko chjanikj'ajihūun ni tsjo k'unnuu, at'ahā kuasinne chu ni xi tsjo k'unnuu ko santaha ko jun kjinenuu chu.

B'í ts'ín tsakúya Jesu nga kuinchií Ntíaná ni xi nda

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷Tínchíú, ko Ntíaná tsjánuu. Tínchísjo, ko sakúnuu. N'ekjano ankjuo, ko chjux'ánuu. ⁸At'ahā ngatentee xi banki ts'ínkjáihín. Xi bangisjai sakúhu. Ko xi ts'ínkjane ankjuo chjux'áhā. ⁹¿A tjin ajinnuu nku xi tu ndjiohó tsjáha ntíhi nk'ie nga ninkuan kuankihí? ¹⁰Tsa tjo kuanki ntíhi, ¿a tu yehé tsjáha? ¹¹Santaha ko jun xi ch'onk'un yo nga 'bohóo ni xi nda ntínuu. ¿A najmi tu sahā Na'minuu xi tijnā ndjiojmi ján 'yún tsjá sahā ni xi nda xuta xi kuankihí?

¹²Kui b'a maha, xi nkú ts'ín mjenuu nga n'enuu, b'a ta n'ohó xuta xi kj'aí. Kuihí niu xi bakúya kjuatéxumoo ko ni xi y'ét'a já profeta.

B'í ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku ankjuu

(Lc. 13:24)

¹³Titjás'oon ankjuu ntsjýoo. At'ahā tayá ankjuu ko tayá niyá xi fi má nga ndyja xuta. 'Yún nkjin xi tíincha fas'len ankjuu xu'bo. ¹⁴Tunga ntsjýahá ankjuu ko ntsjí niyá xi fi má nga b'entu xuta. Chuba xi tíincha sakúhu ankjuu xu'bo.

B'í ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín yahā rā xuta

(Lc. 6:43-44)

¹⁵Chúhūun yjonuu já profeta tsank'óo. Kui xi kj'uaí ts'ín nímakjuu mañā yjohó xi nkúhu chutsanka, tunga kjahán tjíntuyáha xi nkúhu chu kjan. ¹⁶Kamankjinnuu nkú k'un jóo nk'ie nga choo ni xi ts'ín. At'ahā ni xi ts'ín xuta, kui xi nkú joyaha tu xi bjahā nku yá tu. ¿A jñā na'yáhá xi bjahā tuntsjajé? ¿A yá na'yáhá xi bjahā tu higo? ¹⁷Ngatentee yá xi nda bjahā tu xi nda. Ko yá xi najmi nda bjahā tu xi najmi nda. ¹⁸Nku yá xi nda, najmi ma bjahā tu xi najmi nda. Ko nku yá xi najmi nda, najmi ma bjahā tu xi nda. ¹⁹Ko ngatentee yá xi najmi bjahā tu xi nda, stisún ko s'etí ajin nd'íu. ²⁰Kui b'a maha, cháhanu já profeta tsank'óo nk'ie nga choo tu xi ts'e.

**B'i ts'ín tsakúya Jesu yá xi kjuas'enjin nga Ntíaná
xi kuatéxumaha**

(Lc. 13:25-27)

²¹Najmi kjuas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha ngatentee xuta xi: “Ji nda maestru, ji nda maestru”, títuna. Xi tít'íntjusun ní xi nkú ts'ín mjehe Na'mina xi t'jña ndjiojmi ján, kuihí xi kjuas'enjin yo. ²²Nk'ie nga kuichú nístjin nkjin nkjún xi b'a kuítuna: “Ji Nda Ntia, ji Nda Ntia, ngajohi y'enijmí, ngajohi tsich'onsjeheni jánindo ko nkjin kjuankjún kin'ei.” ²³Tunga an b'a xín ngáha ra xuta xu'bo: “Ndahachi najmi benú. Tankín t'axínnú jun xi ch'on kin'o.”

B'i ts'ín tsakúya Jesu yá xutaha xi nkjink'un

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴Kui b'a maha, ngatentee xuta xi nt'é énná ko ts'íntjusun, kui xi nkú joyaha nku nda kitikjua xi kits'ínnasún ni'yaha asun ndjio. ²⁵As'ai kik'a tsíu, kama 'yún ntáje, ko ntjo kits'ínk'ajni ni'yoo nga mjehe kjaníts'in. Tunga najmi tsijnehé at'aha asun ndjio kamandasún. ²⁶Tunga ngatentee xuta xi nt'é énná ko najmi ts'íntjusun, kui xi nkú joyaha nku nda chini xi kits'ínnasún ni'yaha asun tsumíu. ²⁷As'ai kik'a tsíu, kama 'yún ntáje, ko ntjo kits'ínk'ajni ni'yoo nga mjehe kjaníts'in. Tsijne ni'yoo nga tsatsunye.

²⁸Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga b'a kitsú, tu ni xí kama nkjühún ra ngayjee xuta xi nkú ts'ín t'bakúya. ²⁹At'aha t'bakúya xi nkúhu tsa xá t'jihin. Najmi b'a ts'ín t'bakúya xi nkú ts'ín bakúya já chjine'éhen kjuatéxumoo.

**B'i ts'ín kits'ínk'ihí Jesu nku nda xi k'uhun
ch'in fentujnu**

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

8 Nk'ie nga j'aijen ngáha Jesu nga nibaha asunntu tjenkiu, nkjin nkjún xuta kitsjennkíhi. ²As'ai j'aisehe Jesu nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu. Tsasinkunch'int'aha ko b'i kitsúhu:

—Ji nda maestru, tsa ji xi mjehi, kama n'e jení nga chjuxinní ch'in xi k'unna.

³Kingjénne ntsja Jesu nga kits'ínko nda uun ko b'i kitsúhu:

—Mjena. Katuma jei.

Ta kuihi chubó tsitjuxíhin ch'ihin ndo.

⁴As'ai b'i kitsúhu Jesu ndo:

—Ji najmi tu ch'a xi 'miyaihi ni xi kamat'ain. T'ihinkúchjiji yjohi nda na'miu ko tjein chje xi nkú ts'ín y'éjña Moise, tu xi skué kixihi xuta nga ja kamanda ngáhani.

**B'ì ts'ín kits'ínnkihi Jesu nda musuhù
nku nda jun k'aku**

(Lc. 7:1-10)

⁵Nk'ie nga jas'en Jesu nanki Capernaum, as'ai j'aisehe nku nda jun k'aku nga j'ainkihì nku kjuanda. ⁶B'ì kitsúhù:

—Ji nda ntia, nda musuna kjijña un ni'yaná. Najmi ta ma ts'ín niyáha ko un tíbehe.

⁷B'ì kitsú Jesu:

—Kama kfín ts'innkíhi.

⁸Tunga b'ahá kitsú nda jun k'aku:

—Ji nda ntia, najmi an tsuhuna tsa ni'yaná kuitjás'ein. Tu b'a tixín ní nga katumanda nda musuna, ko kamanda ndo ma.

⁹At'aha xi nkúhu an, tíñana xi batéxumana ko ta tjinna já jun xi batexumaha. Nk'ie nga: “T'in”, xihìn nku, as'ai fi. Ko tsa: “Nibái”, xihìn kj'ai, as'ai nibá. Ko tsa nku nda musuna: “N'eì kui niì”, xihìn, as'ai ts'ín.

¹⁰Nk'ie nga kint'é Jesu én xi kitsú ndo, kama nkjúhun ko b'ì kitsúhù xuta xi tjenko:

—Kjuaxi ni xi tixinnuu. Ndaha nku xuta xi ntje Israel tjehe ra najmi kjee sakújinna xi b'ì ts'ín s'ejihìn an xi nkú ts'ín s'ejihìn ndai.

¹¹Ko b'a tixinnuu. Nkjin nkjún xuta xi niba tu má xi tjehe ni ko k'úentut'áko yámixo ntje cháná Abraham ko Isaac ko Jacob má batéxuma Ntíaná. ¹²Tunga xuta xi tjehe ra nga kjuas'en kai má batéxuma Ntíaná, kui xi ngjuaiya natsin ján má jyuun, ante má nga kjintá xuta ko kuate ni'yun.

¹³As'ai ta kinchjako ngáha Jesu nda jun k'aku:

—T'in. Ngandahi katuma xi nkú ts'ín kuas'ejihin.

Ta kuihi chubò kamanda nda musuhù nda juun.

B'ì ts'ín kits'ínnkihi Jesu na nchí'yaha Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴Nk'ie nga jas'en Jesu ni'yaha Pedro, kikié nga ch'in kjijñako na nchí'yaha Pedro. ¹⁵As'ai kits'ínko ntsja tachjúun. Kindyjajihìn ch'iun ko tsisintjen nga kitsjáha nichine xi tsichusehe.

B'ì ts'ín kits'ínnkihi Jesu nkjin xuta un

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶Nk'ie nga ja kama'ña, j'aich'áha Jesu nkjin nkjún xuta xi tjintujihìn jánindoò. Nkuhú tsu'ba én xi kitsú Jesu nga kik'onsje jánindoò ko nga kits'ínnkihi ngatentee xuta uun. ¹⁷B'a kama tu xi tsitjusuhun éhen Ntíaná xi kitsú nda profeta Isaia: “Kui xi ngjiko kjua'unná ko jakj'á ch'inná.”

B'i kitsúhu Jesu já xi mjehe tsjénkihi*(Lc. 9:57-62)*

¹⁸Nk'ie nga kieke Jesu nga nkjin xuta katsendáhi ra, b'i kitsú nga mjehe ngjuai ngabantá ntáchak'uun. ¹⁹As'ai j'aik'úhun nku nda chjine'éhen kjuatéxumoo ko b'a kitsúhu:

—Ji nda maestru, tsjénkihi tu má xi tje'hén ni nga k'úin.

²⁰B'i kitsú Jesu:

—Chu xi tjin ngijñóo tjihin tixa ngijo ko nisee tjihin nuba. Tunga Ntíhi Ndax'iun najmi tjihin má nga kama kjuájñasun nintaku.

²¹As'ai b'a kitsú nku nda ni'yakuyáha:

—Ji nda maestru, k'ua'intení nga tjun kffnngjayánjia na'mina.

²²B'i kitsú Jesu:

—Tsjénkiní ji. T'ejñaihi xuta xi b'a joyaha tsa ja k'ien nga kandjayanji suba xuta k'ien xinkjín.

B'i ts'ín kits'ínk'íéjyu Jesu ntjo ko ntáchak'uun*(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)*

²³As'ai jas'en Jesu tsutsuu ko já ni'yakuyáha ta jas'enkoho. ²⁴Tu nkuhú ntjo xi tu xí 'yúhún kamané nk'ie nga tjenjin ntáchak'uun, santaha íxí kingjá 'mahá ra t'éhen ntóo tsutsuu. Tunga kjifehé Jesu nga b'a tímoo. ²⁵As'ai já ni'yakuyáha ngji ts'ínkj'áha ko b'a kitsúhu:

—Ji nda maestru, n'ek'ankiní! ¡Ja kuayáa ei ni!

²⁶B'i kitsú Jesu:

—¿Á t'ibinkjuhunnu? ¡Á b'a 'yún ichí s'ejihinnuu Ntiáná!

As'ai tsisintjen Jesu ko ndjá kinchjako ntjo ko ntáchak'uun nga kits'ínk'íéjyu. As'ai kis'e jyuju. ²⁷Kama nkjúhun jóo ko b'a kitsúhu xinkjín:

—¿Yá ndaha xu'bi nga santaha ntjo ko ntáchak'uun nt'é'éhen ra?

B'i ts'ín kits'ín ndqíhi Jesu jo já**xi tjíntujíhin jánindoó***(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)*

²⁸Nk'ie nga tsichu Jesu ngabantá ntáchak'uun, nankihi xuta Gadara, as'ai tsitjujín tsjóo nga j'aik'úhun Jesu jo já xi tjíntujíhin jánindoó. Tu ni xí kjahán jóo, nga santaha najmi ta ch'a ma f'a niyá xu'bo. ²⁹As'ai incha kikjintáya nga b'i kitsúhu Jesu:

—Ji Jesu, Ntíhi Ntiá nku tutuu, ¿mí nihi xi tjínkoní? ¿A ja kjúáik'aini kjuanima kintehe ni nga kuichú nistjiun?

³⁰Xi tje'hen yo nkjin nkjún chínka tíncha kjine jná. ³¹Kui nga b'a kitsúhu jánindoó nga incha tsankihi Jesu:

—Tsa kuich'onsjeni ei, tu sahá tjennteni nga kuitjás'enjihin chínko.

³²—Tankiún —kitsú Jesu.

As'ai tsitjújihín jóo jánindoó nga incha ngjikjas'enjihín chinko. Tsangatsanka ngatentee chinko nga kikjaníkj'antjai yjoho má nk'antjaihi yo ko tsixuntujín ntáchak'uun. Yo jesunjin ntá.

³³As'ai incha tsanka já xi tíncha kunntá chinko. Incha j'ai ajin nantio ko kitsúya ngatentee ni xi kamoó ko ni xi kamaha já xi tjíntujíhín jánindoó. ³⁴Tu tsitju tentehé xuta nantio nga nibasehe Jesu. Nk'ie nga j'aisehe, incha tsankihí nga kuitju nankihí jóo.

B'i ts'ín kits'ínnkihí Jesu nku nda xi najmi ma fi

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

9 As'ai jas'en Jesu nku tsutsu nga j'atikjá ntáchak'uun ko tsichu ngáha nankihí. ²Ja kamoó. J'aisehe Jesu já xi y'ang'anki nku nda xi najmi ma fi, xi kjisun náchahán. Nk'ie nga kíkíe Jesu nga s'ejihín jóo yáha kui, as'ai kinchjako nda uun:

—Tsjo kat'ehe tak'uin, ntína. Ja kama ndyjat'ahi ngatitsuhín.

³B'i ts'ín kits'ínnkjink'un k'ua já chjine'éhen kjuatéxumoo: “Najmi tibenkjún Ntíaná ndaj nga b'a ts'ín tínchja.” ⁴Tunga behé Jesu ni xi tíncha ts'ínnkjink'un jóo. As'ai b'i kitsúhu:

—¿Á b'a ch'on ts'ín tín'enkjíntak'uhunnu? ⁵¿Má éhen xi 'yún naxu tjen xi kama xihín ndo? ¿A: “Ja kama ndyjat'ahi ngatitsuhín”? ¿A ra: “Tísintjein ko títutjai”? ⁶Tunga mjehéna kuakuchjínuu nga Ntíhi Ndaq'iuu tijná ngajoho Ntíaná asunntei xi má nga kama ts'ínnnyjat'aha ngatitsuhun xuta.

As'ai b'i kitsúhu nda xi najmi ma fiu:

—Tísintjein, chjúbéi náchahín ko t'in ngáhani ni'yahi.

⁷Tsintjen nda uun ko ngji ngáha ni'yaha. ⁸Nk'ie nga kíkíe xuta nkjiun nii, kitsankjún ko kits'íntsjoho Ntíaná at'aha xu b'a tse nga'yún kitsjáha nku nda.

B'i ts'ín kinchjaha Jesu Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹Nk'ie nga tít'sín niyá Jesu, kíkíe nku nda xi 'mi Mateo xi kab'ejná ante má nga f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Romá ko b'i kitsúhu:

—Tsjénkiní.

As'ai tsisintjen Mateo ko kitsjennkíhi Jesu.

¹⁰Ko ni xi kama, nk'ie nga tíkjine Jesu niñu ni'yaha, nkjin nkjún já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Romá ko já xi najmi naxu ts'íntjusun kjuatéxumoo ta incha j'aik'ientut'áha Jesu ko já ni'yakuyáha t'a yámixó.

¹¹Nk'ie nga kíkíe já fariseo nii, as'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha Jesu:

—¿Á já xi f'áchjintjaihi ch'á ko já xi najmi naxu ts'íntjusuhun kjuatéxumoo tínekoño niñu nda maestrúnuu?

¹²Tunga nk'iehé nga kint'é Jesu éin, b'i kitsú:

—Xuta xi uhun machjéhen já chjinenki, najmi xi ndaha. ¹³Tankiún ko tinchíyo nkú tsuhu ra éhen Ntíaná xi b'i ts'ín tjít'a: “Ni xi mjehéna, nk'ie nga kama nimanuu xuta. Najmi chje xi k'uéchjintjainuu mjena.” Najmi xuta je jái nchjaha, xuta ngatitsun ní jái nchjaha.

**B'i ts'ín kitsúya Jesu nkjé tjihin nga k'úentu kjintía
xuta ni'yakuyáha**

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴As'ai j'aisehe Jesu já ni'yakuyáha Jua Bautista ko b'i incha kitsúhu:

—¿Nkú tjihin ra nga najmi b'entu kjintíaha já ni'yakuyáhi xi nkú ts'ín bintsuba kjintíahani jin ko já fariseo?

¹⁵As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿A mahá 'be babaha xuta xi tjintujín nku s'í kjuabixan nk'ie nga tjñajin saha nda bixoon? Tunga kuichúhú nistjin nga chjú'aha nda bixoon. Nk'iehé nga k'úentu kjintía. ¹⁶Ta ndaha najmi ch'a b'estikoho najyun chá nku te najyun tsetse xi najmi kjee nibákú. At'aha nibakú najyun tsetse ko kjetiya najyun chóo. B'a ts'ín fi tsehe má kitiyá. ¹⁷Ko ta ndaha najmi ch'a binchá binu tsetse nku tsa tjabaxín chá. At'aha binu tsetse kjetiya tsa tjabaxín chóo. As'ai fi ndzjo binu ko batsun tsa tjabaxíun. Kui nga tsa tjabaxín tsetsehé xincháha binu tsetse, ko b'a ts'ín nda f'áitjoho nga joo niu.

**B'i ts'ín kits'ínkihi Jesu nku takjín
ko nku tachjuún**

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸Nk'ie nga b'a títsu Jesu, tu j'aihi yo nku nda tjíxá ko tsasinkunch'int'aha nga b'i kitsúhu:

—Takjínna ja k'uen. Nibángjennéi ntsai ntína tu xi kj'uaíya ngáha ra.

¹⁹As'ai tsisintjen Jesu ko ngjiko já ni'yakuyáha nga kitsjennkíhi ndo. ²⁰Ko tu yohó j'ai tjennkihi Jesu nku tachjuún xi tjihin te jo nú nga jní títs'ínk'iehen. Kui xi kits'ínko tuts'in najyun xi yja Jesu. ²¹At'aha b'i ts'ín kits'ínkjink'un: “Tsa tu najyuhun ts'ínko sa, kamanda ngáhana.” ²²Tunga kits'ínk'ótjijahá Jesu nga tsasehe tachjuún ko b'a kitsúhu:

—Ji ntíng, tsjo kat'ehe tak'uin. At'aha kuas'ejihin nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kama nkihi ri.

Ta kuihi chubó kamanda tachjuún.

²³Nk'ie nga tsichu Jesu ni'yaha nda tjíxóo, kikié yo já xi títs'ínkjane yánaxu ko xuta xi xaáhan tíncha ts'ín nga tákjintá.

²⁴As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tankín ngáhanu. Najmi ka'me takjún. Tu kjifehé.

Tsajnukiehe xuta xi kama ñjakú yo. ²⁵Tunga nk'iehé nga ja kik'onsje Jesu xuto, as'ai jas'en má kjijña takjún, jakj'á ntsja ko tsisintjen ngáha takjún. ²⁶Kint'é ngayjee xuta xi tjin yo ni xi kamo.

B'i ts'ín kikjex'ánkihi Jesu tunkun jo já ka

²⁷Nk'ie nga t'bitju Jesu yo, kitsjennkíhi jo já ka xi kikjintáya tjennkihi. B'i incha kitsú:

—Ji xi ntjehe David, katuma nimahi jin.

²⁸Ko nk'ie nga jas'en ni'yaha Jesu, yo incha j'aisehe já ko. B'i kitsú Jesu nga kingjásjaiyaha jóo:

—¿A s'ejinnuu nga kamana ts'ian ni xi mjenuu?

B'a incha kitsú jóo:

—Johon, nda maestru.

²⁹As'ai kits'ínko Jesu tunkun jóo ko b'i kitsúhu:

—Katuma xi nkú ts'ín tís'ejinnuu.

³⁰Tsix'ánki tunkun jóo. As'ai b'a kitsú Jesu:

—Tunga najmi tu ch'a 'miyahá ruu ni kamat'on.

³¹Tunga nk'iehé nga incha ngji jóo, kitsúyaha ngayjee xuta xi tjin yo xi nkú nga kits'ínkoho Jesu.

B'i ts'ín kits'ín ndaíhi Jesu nku nda xi najmi ma nchja

³²Nk'ie nga t'bitju já xi ka kai, incha j'ai xuta xi j'aikoho Jesu nku nda xi najmi ma nchja, at'aha ndanindoo tijnajihin. ³³Nk'ie nga kik'onsje Jesu ndanindoo, kinchja ngáha nda nimo. Kama nkjúhun xuta nkjiun ko b'a incha kitsúhu xinkjin:

—Ndahachí najmi kjee yaá ajinná xi ntjehe Israel tjenná nku ni xi b'a tjin.

³⁴Tunga b'ahá kitsú já fariseo:

—Nga'yúhun ndaninda k'akuhu jánindoo m'osjekoho jánindoo ndai.

B'i ts'ín kama nimaha Jesu xuta

³⁵Kikjatsú'ba Jesu ngayjee nanki i ko nanki xi xi tjin yo nga tsakúya aya ni'ya sinagoga. Y'énijmí én nda tsu xi títsuya nga Ntjaná xi batéxuma ko kits'ínkiyehé ch'in xi k'uhun xuta. ³⁶Nk'ie nga kieke Jesu xuta nkjiun, kama nimaha, at'aha tinchajihin sén ko chuba tjimaha xi nkú joyaha chutsanká xi najmi tjihin nda bastu. ³⁷As'ai kinchjako já ni'yakuyáha nga b'i kitsúhu:

—Xuta xi tjin b'a joyaha nkúhu nku ntje chánka, tunga chubahá maha já musu xi ts'ínxájin ni. ³⁸Kui nga tinchíhi ruu xi ts'e ntje nga kats'ínkji já musu ajin ntjehe.

B'i ts'ín kitsjá xáha Jesu já postru xi te joo

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

10 As'ai kinchjaha Jesu já ni'yakuyá xi te joo ko kitsjáha nga ngajoho Jesu kamaha joo k'onsje jánindo xi tjíntujíhin xuta ko nga ts'ínnkiyjehe xuta xi ch'ihin.

²Kui xu'bi xi j'áihin já postru xi te joo: títjun Simon, xi ta 'mi Pedro, ko Andre xi nda nts'e Pedro maha; Santiago ko Jua xi nts'e maha xinkjín, xi jáha Zebedeo; ³Felipe ko Bartolome; Toma ko Mateo xi j'áchjintjai ch'á; Santiago ntíhi Alfeo ko Tadeo; ⁴Simon xi mako já kananista ko Juda Iscariote xi askahan kits'ínkjas'en Jesu.

B'i ts'ín kitsúyaha Jesu já postru xi nkú incha ts'íin nga k'uénijmí

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵As'ai kits'ínkji Jesu já ni'yakuyá xi te joo nga kitsúyaha ni xi tjíhin nga incha ts'íin. B'i kitsúhu:

—Najmi tu bankiún má nga najmi tjin xuta xi ntje Israel tjeheh ra ko najmi tu bitjas'oon nankihí xuta Samaria. ⁶Xuta xi ntjehe ní Israel y'aha ra tankíhinsoho, xuta xi ja kindyja xi nkú joyaha chutsanka. ⁷Tankiún ko t'enijmíu nga ja 'yún tiña tíña Ntíaná nga tibatéxuma nd'ai. ⁸N'enkihúu xuta un, n'ekj'áiyohoo xuta xi ja ka'me, n'enkihúu xuta xi k'uhun ch'in fentujnu tu xi kama jehe nginkun Ntíaná, ko tich'onsjoo jáninda xi tjíntujíhin xuta. Xi nkú ts'ín tu kik'aihínúu nga'yún, b'a ts'ín tu tisínkonú xuta.

⁹Najmi tu ch'o toonsine aya tsanuu, ta ndaha toontaba, ko ta ndaha kj'ái toon. ¹⁰Najmi tu ch'o tsa nga n'oo niyá, ta ndaha jo 'yún najyun xi ndyjo, ta ndaha tjabaxínté, ko ta ndaha yánise. At'aha xi ts'ínxá tjíhin kixi nga k'uaihi nichine.

¹¹Nk'ie nga kuitjás'oon nku nanki 'yún ko tsa nku nanki ichí, yo tinchísjo nku xi nda animaha. Tintsuboo ni'yaha santa nkúhu nga kuitju ngáhanu nanki xu'bo. ¹²Nk'ie nga kuitjás'oon ni'yoo, b'i ts'ín súniño: “Kas'enúu kjuajyu”, tixiún. ¹³Tsa nda animaha xuta xi ts'e ni'yoo, kas'ehe kjuajyunuu. Tunga tsa najmi nda animaha xuta xu'bo, kak'óyak'un ngáhanuu kjuajyunuu.

¹⁴Tsa tjin xi najmi ts'ínkjáinnuu ko tsa najmi ngjuénñjuhu énnuu, tu sahá titjusje ngáhanu ni'yoo ko tsa nankiu, ko t'etsujno ndyjo tsuku. ¹⁵Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Nk'ie nga kuichú nistjin nga chasehe ni xi kits'ín nga nkúnkú xuta, kui nanki xu'bo xi 'yún un skue saha nga xuta xi kis'e nanki Sodoma ko nanki Gomorra.

B'i ts'ín kitsúyaha Jesu já postru nga n'e uncha

¹⁶T'ejin tak'un. An títs'ínkjínúu xi nkú joyaha chutsanka ajihin nañá kjan. Kui nga tintsuba ndahanu xi nkú joyaha ye ko nimakjua

n'esjo yjonuu xi nkú joyaha chutujuu. ¹⁷Chúhuun yjonuu xuta, at'aha ts'íinkjas'ennuu já tíxóo ko k'uénuu aya ni'ya sinagoga. ¹⁸Ngat'ana ngjuaikonuu nginkun já tíjuun ko nginkun já rei, tu xi kuixinyaha ruu jóo ko ta xuta xi najmi ntjehe Israel tjeheh ra yáha an.

¹⁹Tunga nk'ie nga ts'íinkjas'ennuu xuta, najmi tu fantaha ruu yjonuu nkú n'e chubo ko mí éhen xi kuixiún. At'aha kui chuba xu'bo k'uainuu én xi chubo. ²⁰At'aha najmi jun xi chubo, Espirituhu ní Na'minuu xi kuinchja nk'ie nga chubo.

²¹Já xi nts'e maha xinkjín ta kuihi ts'íinkjas'en xinkjín nga n'ek'ien. Xi tí'mi na'mi ts'íinkjas'en ntíhi. Xi tí'mi ntí kjaánko xi cháha ko ts'íink'ien. ²²Ngat'ana ts'íin unkiehenuu ngayjee xuta. Tungá xi tu nku ndjáhá kuasinjña, kui xi k'uanki. ²³Nk'ie nga tsjénki unkienuu xuta xi tjin nku nanki, tu sahá tiyú. Tankiún kja'í nanki. At'aha kjuaxi ni xi tíxinnuu. Najmi kfenuu nga kuinimo ngayjee nankihí xuta Israel kintehe ni nga kju'ái Ntíhi Ndax'iun.

²⁴Nku nda ni'yakuyá najmi 'yún yankjún sa nga nda maestruhu, ko nku nda musu najmi 'yún yakjún sa nga nda ntíaha. ²⁵Nda tjin ts'e nda ni'yakuyóo tsa b'a ts'ín kamaha xi nkúhu nda maestruhu, ko nda tjin ts'e nda musu tsa kuichú ma xi nkú joyaha nda ntíaha. Tsa na'mihí ntú xi tí'mihí ndaninda Beelzebu, ¿a najmi tu sahá 'yún ch'on k'úin saha ntíhi?

B'í ts'ín tsakúya Jesu yá xi tjíhin nga kuinkjún

(Lc. 12:4-9)

²⁶Kui b'a maha, najmi tu binkjuhunnu xuta xu'bo. At'aha najmi tjin ni xi 'ma tjtjo xi najmi cha, ko najmi tjin ni xi tjña 'ma xi najmi s'ejña chji. ²⁷Ni xi tíxinyanuu má jjuun, chuba ngáhanu má ndzjeen. Ko én sen xi kuinú'yó nga kuinchja, ch'íiyako ngáhanu asun nk'a ni'yoo. ²⁸Najmi tu binkjun xi tu yjonintehé maha ts'íink'ien tunga najmi mahá ra ts'íink'ien animanuu. Xi ma níhi ts'íinkji animanuu ko yjonintenuu ajin ngak'ien, kui ní xi tinkjún.

²⁹¿A najmi mahá tsa tu xí nanki chjílhi ch'a nga saténa jo nise xi tínti? Ndaha tsa b'a ma, ndaha nku nisee najmi ndyja tsa najmi mjehe Na'minuu. ³⁰Ngat'a ts'ajun bi, santaha ngayjee ntsjaku tjin xkihí Na'minuu. ³¹Kui kjuaha nga najmi tu binkjuhunnu, at'aha jun xi 'yún chj'í so nga nkjin nise.

³²Ngatentee xi ts'íinkie yjoho nga bena nginkun xuta, ts'íinkie yjona nga be xuto nginkun Na'mina xi tjña ndjiojmi ján. ³³Tunga xi najmi ts'íinkie yjoho nga bena nginkun xuta, ko an ta najmi ts'íinkie yjona nga be xuto nginkun Na'mina xi tjña ndjiojmi ján.

B'í ts'ín kitsúya Jesu nga kui ngat'aha kuakjányaha yjoho xuta

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴Najmi b'a tu ts'ín n'enkjintak'un, tsa kjuajyu jáik'iejña asunntej. Najmi kjuajyu jái tsja. Kjuachán ní jái tsja. ³⁵At'aha jáa tu xi

kuakjányaha yjoho xuta, má nga nku nda ngjuai kontraha na'mihi ko nku takjín ngjuai kontraha naaha ko nku na anta ngjuai kontraha na nchí'yaha. ³⁶Ta kuihi xinkjín xuta ngjuai kontraha.

³⁷Xi 'yún ts'iíntjo sa na'mihi ko tsa naaha nga an, kui xi najmi tsuhu ra nga kama xuta ni'yakuyána. Xi 'yún ts'iíntjo sa ntíhi nga an, najmi tsuhu ra nga kama xuta ni'yakuyána. ³⁸Xi najmi títsjáha yjoho nga tsjénnkina santaha tsa kuayá ngat'ana, najmi tsuhu ra nga kama xuta ni'yakuyána. ³⁹Xi kuangisjái suba nga k'úéjña tík'un, tu sahá kuayá. Tunga xi kuayá ngat'ana, kui xi sakúhu nga k'úéjña tík'un.

B'i ts'ín kitsúya Jesu chjí xi k'uaihi xuta

(Mr. 9:41)

⁴⁰Xuta xi ts'ínkjáinnuu, ja an títs'ínkjáinna. Ko xi ts'ínkjáinna, ta títs'ínkjáihin xi kits'ín nibána. ⁴¹Xi ts'ínkjáihin nku nda profeta at'aha nda profeta nii, xi nkú ts'ín tjeheh ra b'a ts'ín k'uaihi. Ko xi ts'ínkjáihin nku nda xi naxu ts'ín at'aha naxu ts'ín ndo, xi nkú ts'ín tjeheh ra b'a ts'ín k'uaihi. ⁴²Ko tsa tjín xi tsjáha nku chutsín ntánjua nch'án xi k'uí nku xuta xu'bi at'aha xuta ni'yakuyána ni, kjuaxi ni xi tíxinnuu nga k'uaihi chjíhi xuta xu'bo.

B'i kitsú Jesu nga kinchjako já ni'yakuyáha Jua Bautista

(Lc. 7:18-23)

11 Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga kitsúyaha já ni'yakuyá xi te joo ni xi tjíhin nga incha ts'ín, as'ai incha ngji nga tsakúya ko y'énijmí én nda tsuhu Ntíaná nanki xi tjín yo. ²Aya nubayóo kint'é Jua Bautista ni xi títs'ín Jesu. As'ai kits'ínkji k'ua já ni'yakuyáha ³tu xi ngjuásjayaha ra Jesu. B'a incha kitsúhu:

—¿A ji nda xi tjíhin nga k'uai? ¿A ra chúyahá ri k'uai ndaha?

⁴B'i kitsú Jesu:

—Tankínk'inyohoo Jua ni xi tínu'yó ko tíyo. ⁵Tíma chjíhi xi kaha. Xi najmi ma fi tíincha fi. Xi k'uhun ch'in fentujnu tímanda. Tínt'é xi stayaha. Tíf'áiyaha xi ja k'ien. Tís'enijmíhi én nda tsuhu Ntíaná xi x'ahan. ⁶Nda tjín ts'e xi najmi tjín ni xi ts'ínch'oho nga tsjénnkina!

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu Jua Bautista

(Lc. 7:24-35)

⁷Nk'ie nga ja tíincha fi ngáha já ni'yakuyáha Jua Bautista, kik'atuts'ihin Jesu nga kinchjanijmíyaha Jua. B'i kitsúhu xuta nkjiun:

—¿Mí nihi xi tsankinse nkjúhuun ante kixiu? ¿A nku yáxa xi títs'ínk'ajnihi ntjo? ⁸Tsa najmi, ¿mí nihi xi tsankisohoo? ¿A nku nda xi yja najyun tsjo tjín? Najmi, at'aha xi bja najyun tsjo k'un, kui xi tjíntu ni'yaha já rei. ⁹Tunga, ¿á tsitjuhunu? ¿A ra nukú nda profeta

tsankisohoo? Johon, kui. An b'a tíxinnuu nga kui Jua xi 'yún chánka sa ajihin já profeta. ¹⁰Jua tínchjaníjmíyaha ni xi tjt'a xujun éhen Ntíaná:

Títs'inkjía nda chjine'éenna tu xi ngjuai títjuhun ri.

K'uénda títjun niyáhi.

¹¹Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ndaha nku xuta xi tjin asunntej najmi 'yún chánka sa nga Jua Bautista. Tunga xi 'yún ichi má batéxuma Ntíaná, kui xi 'yún chánka sa nga Jua.

¹²Nístjin nga y'éníjmí Jua Bautista éhen Ntíaná ko santaha nd'ai 'yún túbixkjanyáha má batéxuma Ntíaná, ko xuta xi kitikjua títs'in ts'e yo. ¹³At'aha Ntíaná kits'ínchjén ni xi y'ét'a já profeta ko xi kis'et'a kjuatéxumaha Moise nga kitsjá éhen santaha nkúhu nga j'ai Jua.

¹⁴Tsa mjenuu n'e s'ejun éin, Jua kui xi Eliá xi tjihin nga kj'uaí. ¹⁵Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

¹⁶¿Mí nihi xi k'ueñá chubayakohona xi nkú k'un xuta xi tjin nd'ai? Kui xi b'a joyaha já asti xi b'entu niyátée ko kjintáyaha xinkjín ¹⁷nga b'a incha tsu: “Nk'ie nga kin'ekjanej yánaxu, ¿a najmi kichankihinu? Ko nk'ie nga kisei suun nusin, ¿a najmi kich'íhinu?”

¹⁸At'aha nk'ie nga j'ai Jua, y'ejña kjintía ko najmi kik'i binu. As'ai: “Ndáninda tijnajihin”, kitsú xuta. ¹⁹Askahan j'ai ngá Ntíhi Ndax'iun xi kjine ko 'bi, ko tu sa b'ahá tsu ngá xuta: “Kui ndai xi 'yún kjine ko 'yún 'bi. Nda nchjako já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Roma ko já xi najmi naxu ts'íntjusun kjuatéxumoo.” Tunga tís'ejña chjihí kjuankjintak'uhun Ntíaná nk'ie nga týaha ni xi títs'in.

B'i ts'in kinchjaníjmíyaha Jesu xuta xi najmi kits'ínkjáhín éhen

(Lc. 10:13-15)

²⁰As'ai b'i ts'in ndjá kinchjaníjmíyaha Jesu xuta xi tjintu nanki má nga 'yún kits'in kjuankjún, at'aha najmi ngjik'áha ra animaha:

²¹—iNíma rú n'ehenu jun, xuta nanki Corazin! iNíma rú n'ehenu jun, xuta nanki Betsaida! At'aha tsa xuta nanki Tiro ko xuta nanki Sidon kieke kjuankjún xi kama ajinnuu, ja ra nd'ai ngjik'áha ra animaha nga kingja najyun kfe ko y'entujín nasu. ²²Tunga ahán b'a tíxinnuu. Nístjin nga chasehe mí nihi xi kits'in nga nkúnkú xuta, jun xi 'yún un skue sanuu nga xuta xi kis'e nanki Tiro ko nanki Sidon.

²³Ko jun xuta nanki Capernaum, tsa b'a manuu nga santaha ndjiojmi ján chankjúnnuu, najmi. Tu sa ní santaha ngak'ien kuankínjoon. At'aha tsa xuta nanki Sodomá kieke kjuankjún xi kama ajinnuu, ta tijná ra santaha nd'ai tsakai. ²⁴Tunga an b'a tíxinnuu. Nk'ie nga kuichú nístjin nga chasehe mí nihi xi kits'in nga nkúnkú xuta, jun xi 'yún un skue sanuu nga xuta xi kis'e nanki Sodomá.

B'i ts'ín tsakúchji kjuatsjoho Jesu

(Lc. 10:21-22)

²⁵Kui nistjiun b'i kitsú Jesu:

—An títs'intsoho, Na'mi, Ntiá xi ts'e nk'a ján ko t'anankiu. At'aha y'ejña chjihí xuta xi b'a k'un xi nkú joyaha jántí xi ni xi kik'iejña 'maihi já nkjink'uun ko já xi mankjihin ni xi tjín. ²⁶Johon, Na'mi, at'aha b'a ts'ín kama tsjohi.

²⁷'Ngayjee ni xi tjín ja kits'ínkjas'en aya ntsa Na'mina. Najmi ch'a behe Ntíu, tu nkuhú Na'miu xi behe. Ta ndaha najmi ch'a behe Na'miu, tu nkuhú Ntíu xi behe. Ko xuta xi mjehe Ntíu nga kuakúchjhi Na'miu, kui xi skue Na'miu.

B'i ts'ín kinchjaha Jesu xuta nga kj'uaísehe

²⁸'Nibáhasenú ngatentoo xi tsichu manuu nga kich'anjiu ch'áha kjuatéxumoo, ko an tsjanuu nga n'ekj'áíyo. ²⁹Tjasuntjio nkú tsuhu ra kjuatéxuma xi t'ibakuyá, at'aha ts'ínkj'áíya animanuu. ³⁰At'aha najmi 'ni s'esúntjia ni xi bakuyá ko kijna ch'á xi tsjanuu.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu nistjin nkjúun

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

12 Nku xuatu j'ajin Jesu má nga tjíntje tuniñu. Kama bjoho já ni'yakuyáha ko incha kikje'yún tuniñu. Kits'intjiya ntsja nga kikjine. ²Tunga kikiehé já fariseo ni xi t'íncha ts'ín jóo. As'ai b'a incha kitsúhu Jesu:

—Chase ma ri. Ni xi tjíña nkjúhun kjuatéxumoo nga nistjin nkjúun t'íncha ts'ín já ni'yakuyáhi.

³B'i kitsú Jesu:

—¿A najmi kjehé n'eyo má nga jtít'a ni xi kits'ín David nk'ie nga kama bjoho kui ko já xi tjenkoho? ⁴Jas'en ante nkjúhun Ntíaná ko kikjine ninkuan nkjún xi tjíntu yo, ni xi najmi tjíhin nga kui kjine ko ta ndaha já xi tjenko, ninkuan xi tu já na'miu ma kjinehé. ⁵¿Ko a najmi kjehé n'eyo kui nií xi jtít'a xujun kjuatéxumoo? Já na'mi xi ts'ínxá aya ninku nga nistjin nkjúun najmi chumi jéhe b'anji. ⁶An b'a tíxinnuu. Eí tjíñajinnuu nku xi 'yún chánka sa nga ninku.

⁷Tunga najmi kjehé mankjinnuu éhen Ntíaná xi b'a ts'ín jtít'a: “Ni xi mjehéna, nk'ie nga kama nimanuu xuta. Najmi chje xi k'uéchjintjainuu mjena.” Tsa mankjinnuu éen, najmi chuba n'enijéhe ruu xuta xi najmi tjíhin jé. ⁸At'aha Ntíhi Ndax'íun batéxumaha santaha ko nistjin nkjúun.

B'i ts'ín kits'ínnkihi Jesu nku nda xi ch'ihin ntsja*(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)*

⁹Ngjikjas'en Jesu ni'ya sinagoga. ¹⁰Yo ta kab'ejña nku nda xi ch'ihin ntsja. As'ai b'a incha kitsú jóo nga kingjásjaiyaha Jesu, tu xi b'a ts'ín sakúhu ra má tindyajihin Jesu:

—¿A ma n'enki nga nistjin nkjún?

¹¹As'ai b'a kitsú Jesu:

—Tsa nku xi kabasinjña ei tíjñaha nku chutsanka, tsa tu nkuhú tixa kuinjengiya chu nga nistjin nkjún, ¿a najmi kuakj'áhá chu ko k'uasjeya tixo? ¹²Kui b'a maha, ¡yún chjí sa nku xuta nga nku chutsanka! Kui nga ma n'ehe nku ni xi nda nga nistjin nkjún.

¹³As'ai Jesu b'a kitsúhu nda xi ch'ihin ntsja:

—Tjentei ntsai.

Kingjénte ntsja ndo ko kamanda. B'a kik'ie xi nkúhu ntsja xinkuu.

¹⁴As'ai incha tsitju yo já fariseo ko y'éndako xinkjín xi nkú ts'ín kama ts'ínk'iehen Jesu.

B'i ts'ín kits'ínnkihi Jesu nkjin xuta**andai ntáchak'uun**

¹⁵As'ai ngji t'axín Jesu, at'aha ja be ni xi mjehe ts'ín jóo. Nkjin nkjún xuta kitsjennkíhi. Kits'ínnkihi ngatentee xi uhun ¹⁶ko b'a kitsúhu xuta nga najmi incha kuitsuya yáha Jesu. ¹⁷B'a kama tu xi tsitjusuhun éhen Ntíaná xi kinchja nda profeta Isaiá nk'ie nga b'a kitsú:

¹⁸Ei tíjña nda musuna xi j'ajián,
xi tjona ko xi tsjo maha animana.

Tsjaha Espirituna,
ko kuitsuyaha xuta xi tjín asuntee ni xi naxu nginkán.

¹⁹Najmi kjan kuinchja ko najmi kjintáya,
najmi niyátée kuinú'yá ntaha.

²⁰Najmi kjét'okjá nku yáxá xi ja títs'okjá.
Najmi ts'ínk'ien nd'í xi tu nintihí títju saha,
santa nkúhu nga ts'ínndjuú ni xi naxu nginkán.

²¹Ko xuta xi tjín asuntee kama 'yún tak'un nda musuna.

B'i ts'ín kinchjanjímíyaha Jesu ndaninda Beelzebu*(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)*

²²J'aisehe Jesu xuta xi j'aiko nku nda xi tíjñajihin ndanindo. Kui xi ka ko najmi ma nchja. As'ai Jesu ts'asjehé ndanindo ndo. Kama chjihí ko kama kinchja. ²³Tu ni xí kama nkjúhun ra ngayjee xuta. B'a incha kitsúhu xinkjín:

—¿Kutsa kuihí xu'bi xi ntjehe David?

²⁴Nk'ie nga kint'é já fariseo ni xi t́incha tsu xuta, b'a incha kitsú:

—Nga'yúhún ndaninda Beelzebu xi nda k'akuhu jánindoó tím'osjekoho ndai jánindoó.

²⁵Tunga behé Jesu ni xi títs'innkjink'un jóo, kui nga b'a kitsúhu ra:

—Tsa xuta xi tj́intu má batéxuma nku nda rej ta kuihi fi kontraqa xinkjín, ta kuihi incha ngjuá tiya nankihi. Ngatentee nanki ko ni'ya xi ta kuihi fi kontraqa xinkjín, najmi tse maha. ²⁶B'a ta tjín ts'e ndanindoó. Tsa Satana k'onsje suba yjoho, ta kuihi tifi kontra subaha yjoho. Tsa b'a ts'ín, ¿nkú ts'ín tse kuichúkuaha ra nga kuatéxumaha?

²⁷'Ko tsa nga'yúhún ndaninda Beelzebu tím'osjekohona jánindoó t́ibixiún, ¿yá xi ts'e nga'yún xi m'osjekoho jánindoó já ts'ajun? B'a ts'ín ta kuihi jóo bakúchji nga najmi kixi tj́intuyánuu. ²⁸Tunga tsa Espiritu Ntíaná tím'osjekohona jánindoó, kui xi tsuhu ra nk'ie nga ja j'ai nistjin nga ja t́ibatéxuma Ntíaná.

²⁹¿Nkú ts'ín nku nda kama kjuas'eheh ni'yaha nku nda xi 'yún tj́ihin nga'yún ko kjé'aha ra ni xi tj́ihin? Tj́in níhi nga tjun k'ué'yún ndo. B'a ts'ín kama kjé'aha ra ni xi tj́ihin ndo ni'yaha. ³⁰Xi najmi an makona, kui xi xuta kontraqa. Xi najmi t́í'áyakona, kui xi t́ibaténdzjo.

³¹'Kui nga b'a t́ixihinnuu. Kama ndyjat'aha xuta ngatentee ngatitsuhún ko ngatentee én ch'on tsu xi kuinchja. Tunga xi ch'on kuítshu Espiritu Santo, kui xi najmi ta kama ndyjat'aha ra. ³²Xi nkú kuítshu Ntíhi Ndax'iún, kama ndyjat'aha. Tunga xi nkú kuítshu Espiritu Santo, kui xi najmi ta kama ndyjat'aha ra, ta ndaha nd'ai ko ta ndaha ndyjun nkini.

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín yaha ra xuta

(Lc. 6:43-45)

³³'Tsa tuhu yóo xi nda, nda yóo. Ko tsa tuu xi najmi nda, najmi nda yóo. At'aha tuu bakúchji nkú k'un yóo. ³⁴Já ch'onk'un xi b'a k'un!

¿Nkú ts'ín kama chubahanu ni xi nda, nk'ie nga jun xi ch'onk'un?

At'aha ni xi kitsej́ihin animaha xuta, kui nihi xi bitju ts'a. ³⁵Nku nda xi nda b'asjejin ni xi nda ajihín ngayjee ni nda xi tjítjoho. Ko nku nda xi ch'onk'un b'asjejin ni ch'onk'un ajihín ngayjee ni ch'onk'un xi tjítjoho.

³⁶'Ko an b'a t́ixinnuu. Nk'ie nga kuichú nistjin nga chasehe ni xi kits'ín nga nkúnkú xuta, nk'ie ts'ínkjás'en kuenta xuta nga nkúnkú én xi najmi chumi ni chj́ihi ra xi kinchja ei. ³⁷At'aha ta kuihi én xi kichubai n'e kjuaha ri, tsa tj́ihin jé ko tsa najmi tj́ihin jé.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi mjehe skue kjuankjún

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸As'ai k'ua já chjine'éhen kjuatéxumoó ko já fariseo b'a incha kitsúhu Jesu:

—Ji nda maestru, mjeni nga chai nku kjuakjún xi n'ei, xi kuakúchji nga Ntíaná kits'ín nibáhi.

³⁹B'i kitsú Jesu:

—Xuta xi tjin nd'ai tîncha banki nga skue nku kjuankjún, at'aha ch'onk'un ko najmi naxu tîncha nginkun Ntíaná. Tu ni xi kamat'aihín nda profeta Jona nk'ie, tu kuihí kjuankjún xi s'ejña chjihí xuta xi tjin nd'ai. ⁴⁰At'aha xi nkú ts'ín y'ejña Jona jan nistjin ko jan nistjen aya kats'a ti chánkoo, b'a ta ts'ín k'úejña Ntíhí Ndax'iun jan nistjin ko jan nistjen kinte t'anankiu.

⁴¹Xuta xi y'entu nanki Ninive kuisintjenko xuta xi tjin nd'ai nk'ie nga kuichú nistjin nga chasehe ni xi kits'ín nga nkúnkú xuta. Kui xi ts'ínkokjuaha xuta xi tjin nd'ai, at'aha kui xi ngjik'áha ra animaha nk'ie nga Jona y'énijmíhi éhen Ntíaná. Nd'ai bi, ei tíjña nku xi 'yún nk'a tjen sa nga Jona. ⁴²Ko na reina xi tsatexuma nanki Saba kuisintjenko xuta xi tjin nd'ai nk'ie nga kuichú nistjin nga chasehe ni xi kits'ín nga nkúnkú xuta. Kui xi ts'ínkokjuaha xuta xi tjin nd'ai, at'aha kui xi 'yún kjin nibaha nga j'aisinñuju kjuankjink'uhun Salomon. Nd'ai bi, ei tíjña nku xi 'yún nk'a tjen sa nga Salomon.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu ni xi maha xuta

(Lc. 11:24-26)

⁴³Nk'ie nga nku ndaninda bitjujihín nku nda, fatsú'basún ante kixiu nga bangisjai má nga ts'ínkj'áíya. Nk'ie nga najmi sakúhu ante, ⁴⁴as'ai b'a tsu: “Tu sahá kfin ngáhana ni'yaná má tsitja.” Nk'ie nga b'óya ngáha, ja kjiya ni'yoo nga f'aise ngáha ra. Kichjuchá ko ja tíjnda. ⁴⁵As'ai fikj'á sa yatu jáninda xi 'yún ch'onk'un sa nga kui ko ngatentee incha fas'enjihín ndo. Ko máha nda xu'bo, 'yún ch'on ts'ín b'ejña askahan nk'ie nga tjuhun. B'a ta kamaha xuta ch'onk'un xi tjin nd'ai.

B'i ts'ín kitsúya Jesu yá xi naaha ko yá xi já nts'e

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶Nk'ie nga tínchjako sa Jesu xuta nkjiun, tu naaha ní ko já nts'e j'aincha natsiun xi má nga mjehe kuinchjakoho.

⁴⁷As'ai tjin xi b'i kitsúhu Jesu:

—Naahi ko já nts'ei kabincha natsin ján. Mje rúhu kuinchjakohi.

⁴⁸B'i kitsú Jesu nga kinchjako nda xi j'aikoho éen:

—¿Yá xi nána ko yá xi já nts'é?

⁴⁹As'ai tsakú xuta ni'yakuyáha ko b'i kitsú:

—Kui xuta xu'bi xi nána ko já nts'é. ⁵⁰Tu yáha ni xi ts'íntjusun xi nkú ts'ín mjehe Na'mina xi tíjña ndjojmi ján, kui xi nda nts'é, na nichja ko nána.

**B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda xi
tsaténdzjo xujmá**

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

13 Kui nistjiun tsitju Jesu ni'yaha ko ngjik'iejña andai ntáchak'uun. ²Nkjin nkjún xuta kama njakút'aha. Kui nga nku tsutsu ngjik'iejñayaha Jesu, ko ngayjee xuta tsincha andai ntóo má kixiu. ³Nkjin tíkjá ni xi tsakúyaha nga y'éjña chubayaha. B'i kitsú: —Nku nda tsitju nga ngjiténdzjo xujmá. ⁴Nk'ie nga tibaténdzjo xujmóo, k'ua xi tsixuntu andai niyóo. As'ai incha j'ai nisee ko kikjine xujmá xu'bo. ⁵K'ua xi tsixuntu ajin ndjio má nga najmi 'yún tjín ninte. Kitsa jasu xujmóo, at'aha najmi 'yún tjain nintee. ⁶Tunga nk'iehé nga tsitju ts'iu, kits'ínchjahan ko kixí, at'aha najmi 'yún ngjiyanji kjamaha. ⁷K'ua ngá xi tsixuntu ajin na'yóo. Kisá na'yóo ko najmi kitsjántehé nga nda saá xujmá xu'bo. ⁸Tunga k'ua ngá xi tsixuntu má nga nda nankiu. Tu xí tsehé ni xi kitsjá. Tjín xujmóo xi kitsjá unchan tjíhin, tjín xi kitsjá cháte ko te tjíhin, ko tjín xi kitsjá katé tjíhin. ⁹Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

**B'i ts'ín kitsúya Jesu á tu subahá y'éjña chubayaha
nga tsakúya**

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰As'ai j'aisehe Jesu já ni'yakuyáha ko b'a kitsúhu:

—¿Á tu subahá b'ejña chubayahani nk'ie nga chubakohoni xuta?

¹¹As'ai b'i kitsú Jesu:

—Jun ja kik'ainuu nga kamankjinnuu ni xi 'ma tjíña ts'e xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná. Tunga xuta xu'bo najmi kik'aihi nga kamankjihin niu. ¹²At'aha xi kamankjihin, k'ua saha ko 'yún nda kamankjihin. Tunga xi najmi ts'ínsihin nga kamankjihin, chjú'aha santaha ni xi tjíñaha nga kamankjihin kai. ¹³Kui kjuaha tu tób'ejña chubayahá ra xuta xu'bo. At'aha tibase tunga najmi tíbehé, ko tint'é tunga najmi tibasínñjuhú ko najmi tímankjihin.

¹⁴Ni xi tíncha ts'ín xuta xu'bo títs'íntjusun éhen Ntíaná xi kitsúya nda profeta Isaiá nk'ie nga b'a kitsú:

'Yún kuasinñju tunga najmi kamankjihinnuu,
ko 'yún chasoo tunga najmi chanú.

¹⁵At'aha ja kama ndjá animaha xuta xu'bi,
kits'ín staya yjoho ko kik'íechja tunkun,
tu xi najmi skuehe ko najmi kuint'éhe,
ko najmi kamankjihin ra,

tsa ts'ínk'óntjaiya animaha ko nga an ts'innkíhi.

¹⁶Tunga máha jun, á b'a nda tjíhin ts'ajun xi tíyo ko tínu'yó, at'aha tíbe tunkun ko tint'é tjabaxínñju. ¹⁷Kjuaxi ni xi tixinnuu. Nkjin

já profeta ko xuta xi naxu y'entu xi kis'e nistjin nk'ie incha kama mjehe nga skué ni xi tíyo nd'ai, tunga najmi kíkíehé. Kama mjehe nga kuínt'é ni xi tínu'yó nd'ai, tunga najmi kint'éhé.

B'i ts'in tsakúya Jesu xi nkú ts'in ts'ínkjáihin xuta éhen Ntíaná

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18'Kui b'a maha, tjenñjuhunu nkú tsuhu ra ni xi kuak'iejná chubaya t'se nda xi tsaténdzjo xujmóo. 19'Nk'ie nga nt'é xuta én xi tsuya nga Ntíaná xi batéxuma, as'ai najmi mankjihin niu, nibá ndanindoó ko kjexín én xi ja kis'entjejin animaha. Kui xutaha xi nkú joya xujmá xi tsixuntu andai niyóo.

20'Xujmá xi tsixuntu ajin ndjio, kui xutaha xi nt'é éen ko tjen'yún tsjohó ts'in ts'ínkjáihin. 21'Tunga najmi 'yúhún tjíhin kjama ajin animaha ko najmi ndjá bincha. Nk'ie nga sakúhu kjuasti ko nk'ie nga n'e uncha tu ngat'aha éen, ts'in t'axíhin yjoho éen.

22'Xujmá xi tsixuntu ajin na'yóo, kui xutaha xi ta nt'é éen, tunga ni xi tjíhin asuntei s'entaha ra ko kjuanchinóo b'anachaha. B'a ts'in najmi sakúntehe ra nga nda saáha éen ajin animaha xuta xu'bo ko najmi tsjá chan.

23'Tunga máha xujmá xi tsixuntu nanki xi ndoo, kui xutaha xi nt'é éen ko mankjihin. Nda ts'in nga b'entu. Kui xi b'a joyaha xujmá xi tsjá unchan tjíhin, ko tsa xi tsjá cháte ko te tjíhin, ko tsa xi tsjá katé tjíhin.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén xujmá xi nda ko jná ch'onk'un

24'Ta y'éjña chubayahá ngáha Jesu nga tsakúya. B'i kitsú:

—Má batéxuma Ntíaná b'a joyaha nku nda xi nda xujmá xi y'éntjejin jnáha. 25'Tunga nk'iehé nga kjintufé, j'ai nda kontraha ndo. Y'éntjejihin tuniñu jná ch'onk'un ko as'ai ngji. 26'Nk'ie nga jasu tuniñu ko kis'ehe tu, ta kama chji jná ch'onk'uun. 27'As'ai incha j'ai já musuhu nda xi t'se tuniñu ko b'a kitsúhu: “Ji nda ntia, za najmi xujmá ndahá xi y'entjejin jnáhi? ¿Nkú ts'in nga tu sa jná ch'onk'uhún kj'ijin ngáha ra ntjeji?” 28'B'a kitsú ndo: “Nku nda kontra b'a kits'in.” B'a kitsú já musu: “¿A mjehé ri nga kuankín chjúneyai jná ch'onk'uun?” 29'Tunga b'ahá kitsú ndo: “Najmi, at'aha tsa chjúneyo jná ch'onk'uun, ko xka tuniñu chjúyanjiu. 30'Tu sahá katuma chá suba nga joo santaha nkúhu nga kuichú nistjin nga kama chá. Kui nistjiun b'a xíhin já xi kuate tuu nga tíjún kjéneya jná ch'onk'uun, kj'uách'á ko k'uéti. Tunga máha tuniñu, kui xi kj'uatjo antehe.”

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku k'un mostasa

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

31'Ta y'éjña chubayahá ngáha Jesu nga tsakúya. B'i kitsú:

—Xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná b'a joyaha nku k'un mostasq xi jakj'á nku nda ko y'éntje jñáha. ³²Kui k'un xu'bi xi 'yún ichí sa nga k'un xi k'oq. Tunga nk'iehé nga ma chá, 'yún chánka ma sa nga ni ntje xi b'éntje xuta. Santaha nku yá tu bichú ma, ko f'ai ts'ínnda'á nisee nubaha tjiaha yóo.

**B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén
na'yu sahan ninkuan**

(Lc. 13:20-21)

³³As'ai ta y'éjña chubaya ngáha Jesu:

—Xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná b'a joyaha na'yu sahan ninkuan xi jakj'á nku tachjuún ko kits'íntjijinko tse nkuan ninkuan. As'ai tsijin ngatente na'yu.

**Kui kjuai nga tu nku y'éjña chubayahá Jesu
nga tsakúya**

(Mr. 4:33-34)

³⁴B'a ts'ín kinchjako Jesu xuta nkjiun. Y'éjña chubayahá ngayjee ni xu'bi nga kitsúyaha. Najmi kinchjako tsa najmi y'éjña chubayahá. ³⁵B'a kama tu xi tsitjusun éhen Ntíaná xi kitsúya nda profeta nga b'a kitsú: K'uejña chubaya, xína ni xi tjíntu'má santaha nkúhu nga kamanda asuntee.

**B'i ts'ín kitsúya Jesu ni xi tsakúya nga
kits'ínchjén xujmá xi nda ko jñá ch'onk'un**

³⁶Nk'ie nga ja kits'ínkji Jesu xuta nkjiun, jas'en ni'yaha. As'ai já ni'yakuyáha j'aik'úhun ko b'a incha kitsúhu:

—T'inyani nkú tshu ra én xi kuak'iejña chubayai ts'e jñá ch'onk'un xi tjín ajihin tuniñu.

³⁷B'i kitsú Jesu:

—Nda xi y'éntje xujmá ndoo, kui xi Ntíhi Ndaq'iun. ³⁸Ante xi má nga y'éntje, kui xi asuntee. Xujmá xi ndoo, kui xutaha xi ts'e má batéxuma Ntíaná. Jñá ch'onk'uun, kui xutaha xi ts'e ndanindoo. ³⁹Nda kontra xi y'éntje jñá ch'onk'uun, kui xi ndanindoo. Nistjin nga chjúsíntjen tuniñu, kui nistjihin nk'ie nga kfe asuntee. Ko já xi kuate tuniñu, kui xi ntítsjee.

⁴⁰Xi nkú ts'ín f'áiya jñá ch'onk'uun ko s'etí ajin nd'íu, b'a ta kama nk'ie nga kfe asuntee. ⁴¹Nk'ie nga kuatéxuma Ntíhi Ndaq'iun, ts'ínkji ntítsjee nga kjéxin ajihin xuta xi ts'e ngayjee xuta xi ts'ínkijnejin ngatitsun xuta xi k'oq ko ngayjee xuta xi ch'on ts'ín. ⁴²Kui xi kjaníkj'ajin má tíma 'yún nd'íu. Yo kjintá xuta ko kuate ni'yun. ⁴³Nk'iehé kuat'ai xuta jee xi nkú joyaha ts'íu nga k'úentu má batéxuma Na'mihí. Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

**B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén
xutá xi sakúhu nku ni xi 'yún chjí**

44' Má batéxuma Ntíaná b'a joyaha xi nkúhu nku nisa toon xi tǐjǎa 'ma nku antee. Ndá xi sakúhu niu tá b'éjǎa 'mahá ngáha at'aha najmi kui ts'e antee. Tsjo mahá ndo niu. Kui nga fitéñayjehe ni xi tǐhǐn ra kó b'atse antee.

45' Má batéxuma Ntíaná tá b'a joyaha xi nkúhu nku ndá xi ts'ínxáko ndjio tsjo k'un. 46' Nk'ie nga sakúhu nku xi 'yún chjíhi, as'ai fitéñayje ni xi tǐhǐn kó b'atse ndjio tsjo tǐn xu'bo.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku na'ya tǐio

47' Má batéxuma Ntíaná tá b'a joyaha xi nkúhu nku na'ya xi kikjaníkj'ajin jóo ntáchak'uun. Kixincháha ngayjee tǐkjá tǐio xi tǐn.

48' Nk'ie nga kitsehe tǐio na'yoo, as'ai kikje'yún jóo andai ntóo. Yo y'entu nga j'ájin tǐio xi ndoo. Tsinchá nisín xi ndoo kó kikjaníya xi najmi ndoo. 49' B'a tá kama nk'ie nga kfe asuntee. Kuítju ntísjee kó ts'ínkj'a t'axín xutá xi ch'onk'un kó xi je. 50' As'ai kjaníkj'ajin xi ch'onk'uun má nga tíma 'yún nd'íu. Yo kjǐntá xutá kó kuáte ni'yun.

51' As'ai b'i kitsú Jesu nga kingjásjaiyaha já ni'yakuyáha:

—¿A kamankjinnuu ngayjee ni xu'bi?

—Johon —incha kitsú jóo.

52' B'i kitsú Jesu:

—Nk'ie nga nku ndá chjine'éhen kjuatéxumoo bangiya nkú tsuhu ra nga Ntíaná batéxuma, kui xi b'a joyaha nku ndá xi tǐjǎaha nku ni'ya cháka. Bakúchji ni tsjo k'un xi tǐntutjóho, ni xi cháha kó ni xi tsetsehe.

B'i ts'ín najmi kin'ekjáhǐn Jesu

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

53' Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga y'éjǎa chubaya, as'ai tsitju yo.

54' Ngji ngáha nankihǐ kó tsakúya aya ni'ya sinagoga xi tǐn yo. Kama nkjúhun xuto kó b'a incha kitsúhu xinkjín:

—¿Má ngjikj'áha kjuankjink'un nanqa xi y'aha ndai? ¿Nkú ts'ín mahá ra ts'ín kjuankjún? 55' ¿A najmi kuihǐ ndai xi ntíhǐ nda chjineyóo? ¿A najmi kuihǐ naaha xi 'mi Maria? ¿A najmi já nts'ehé maha Santiago, Kuse, Simon kó Juda? 56' ¿A najmi eihǐ tá tǐntujǐnná ngatentee jminchjín nichja ndai? Kui b'a maha, ¿má ngjikj'áha ni xi mahá?

57' Kui nga najmi incha kits'ínkjáhǐn ra. Tunga b'ahá kitsúhu Jesu xutá nkiun:

—Tu má xi tje'hén ni yankjún nku ndá profeta. Nkuhú nankihǐ kó ni'yaha najmi b'a n'ehe.

⁵⁸Najmi 'yún kits'ín kjuankjún Jesu yo, at'aha najmi kis'ejihin xuta nga Ntiana kits'ín nibáha.

B'i ts'ín k'ien Jua Bautista

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

14 Kui nistjiun Herode Antipa tjíhín xá ante Galilea. Kint'é ni xi títs'ín Jesu kō b'a kitsúhu já xi ts'ínxát'aha:

²—Jua Bautista niu. Ja j'áiya ngáha ra ngabayoo. Kui kjuaha nga tjíhín ra nga'yún nga títs'íhín kjuankjún.

³At'aha Herode kits'ínkji já juhún nga jakj'ánijé Jua. Y'é'yún kō kits'ínkjas'en nubayoo. Ngat'aha na Herodia b'a kits'íhín. At'aha chjuúhún Felipe kama na Herodia, kō ndo ngá nts'e kamaha Herode.

⁴B'a kits'ín ndo at'aha Jua Bautista b'a kitsúhu:

—Tíjña nkjúhún kjuatéxumoo ni xi tín'ei, nga ta jiji tinchunkoi chjuúhún nda nts'ei.

⁵Kama mjehe Herode nga ts'ínk'ien Jua, tunga tsankjúhún nga b'a ts'ín, at'aha b'a tsu xuta nga nku nda profeta Jua Bautista.

⁶Tunga nk'iehé nga tsichu nú Herode, ts'asje s'íhi kō kitenki takj'íhín na Herodia nginkun xuta xi j'ai s'íu, kō tsjo nkjún kamaha Herode.

⁷As'ai íxí Ntiana há kits'ínkie nga tsjáha takjún tu mí nihí ni xi kuankihi. ⁸Tunga jahá kabinchá'a tíjuhún naaha takjún, kō b'i kitsúhu Herode:

—T'eya tabaní nintaku Jua Bautista nga k'uaíni.

⁹As'ai kik'ie babaha nda rej Herode, tunga ngat'aha ní nga ja kats'ínkie Ntiana nga ts'íntjusun éhen kō ngat'aha já xi kab'entut'áko ho yámixó, kui nga b'a kitsúhu nga k'uaíhi ra takjún ni xi t'bankihi. ¹⁰Kitsjá kjuu nga stíkja nintaku Jua aya nubayoo. ¹¹Nku taba kis'eya nintaku Jua kō kik'aíhi takjún, kō kui xi ngjitsjá ngáha ra naaha niu.

¹²Ja kamoó, já ni'yakuyáha Jua j'aikj'á yjoninte k'ien kō kingjáyaji. As'ai ngji tsúyaha Jesu ni xi kamoó.

B'i ts'ín kits'ínkjen Jesu já xi un mií

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³Nk'ie nga kint'é Jesu éin, y'eya nku tsutsu nga ngji t'axín suba nku ante má najmi ch'a tjín. Tunga nk'iehé nga kint'é xuta nkjiun nga ja tífi Jesu, as'ai tsuku ngji tíjuhún ra Jesu nga ngjitjenni.

¹⁴Nk'ie nga tsitjuen Jesu tsutsuu, kikié nga nkjin nkjún maha xuta xi tikuyáha. Kama nimaha kō kits'ínkhi xi uhún. ¹⁵Nk'ie nga ja kama ngixuun, incha j'aik'úhún já ni'yakuyáha kō b'a kitsúhu:

—T'axínt'a nkjún ei kō ja 'yún kama ngixun. Tu sahá b'a t'ihín xuto nga katji nanki xi tjíndai ei má nga kama k'uatse ni xi kjine.

¹⁶As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi machjéhen nga ngjuai xuto. Tu sahá jun tjohoon ni xi kjine.

¹⁷B'a kitsú jóo:

—Un ichí maha ninkuan xi kich'ai ko jo ichí tjio.

¹⁸—Nibákonú ei —kitsú Jesu.

¹⁹As'ai b'a kitsúhu xuta nkjiun nga k'úéntujin jñoo. Jakj'á ninkuan xi uun ko tjio xi joo. Tsasenjinki nk'a ján nga kitsjáha máb'achjhi Ntíaná. Tsakjánya ninkuon ko kitsjáha já ni'yakuyáha tu xi kui incha ts'íinnndzjo ngáha ra xuta nkjiun.

²⁰Ngatentee xuto incha kikjine niu santa nkúhu nga incha kitse sisihin. As'ai j'áíya ninkuan xi ts'ankiu. Te jo nisín kama. ²¹Ma ra un mií jáx'in ko kj'ai jminchjún ko jántí xi incha kikjine nichinee.

B'i ts'ín ngjisun Jesu ntáchak'uun

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²²As'ai b'a kitsúhu Jesu já ni'yakuyáha nga incha kjuas'en tsutsuu ko nga incha ngjuai tíjuhun ngabantá ntáchak'uun, at'aha Jesu tsasín niyá xuto nk'ie nga incha ngji ni'yaha. ²³Nk'ie nga ja kits'ínkji xuta, as'ai ngji nchjako t'axín suba Ntíaná asunntu tjenkiu. Yo tíña suba nk'ie nga ja kama jyun.

²⁴Kui chubo ja kamasehen ntáchak'uun tjenjin tsutsuu.

T'éhen ntóo títs'ínstihí, at'aha ntjo 'yún nkjún tísatéjihin tsutsuu.

²⁵Nkú ra ma nga ja tifi ma sen, tsichu tjennki tíña Jesu jóo nga tífisun ntáchak'uun. ²⁶Nk'ie nga kkie já ni'yakuyóo nga nibásun ntáchak'uun, incha kitsankjún nkjún. B'a incha kitsú nga kikjintáya nkjún:

—iNku sen nibá yo!

²⁷Tunga tjen'yún kinchjahá Jesu:

—iJyu ní! ¡Ahán niu! ¡Najmi tu binkjun!

²⁸As'ai b'i kitsú Pedro:

—Ji nda maestru, tsa kjuaxi nga ji niu, tjein kjuá nga kfínsehe yo má tjenjin ntóo.

²⁹—Nibái —kitsú Jesu.

As'ai tsitjuen Pedro tsutsuu ko ngjisun ntóo nga ngjisehe Jesu.

³⁰Tunga nk'iehé nga kkie nga 'yún tíma ntjo, kitsankjún ko nk'ie nga ja tífijintí, kikjintáya:

—iJi nda maestru, n'ek'ankiní!

³¹Tá kuihi chubo jakj'á Jesu ntsja Pedro ko b'a kitsúhu:

—iÁ b'a 'yún ichí s'ejihin ri an! ¿Á jo jan kamaha ri?

³²Nk'ie nga incha jas'en tsutsuu, kitsjenjyú ntjo. ³³As'ai já xi tíincha tsutsuu kits'íntsjoho Jesu nga b'i kitsúhu:

—Kjuaxi nga ji xi Ntíhi Ntíaná.

**B'i ts'ín kits'ínnkihi Jesu xuta un xi tjin
nanki Genesaret**

(Mr. 6:53-56)

³⁴Nk'ie nga ja j'atikjáko Jesu já ni'yakuyáha ntáchak'uun, as'ai tsichu nanki Genesaret. ³⁵Nk'ie nga kamankjihin xuta xi tjin yo nga Jesu niu, kits'ínkint'é xuta xi tjin xki ante xi tjindai yo. As'ai incha j'aisehe Jesu nga j'aiko ngatentee xuta xi uhun. ³⁶Incha tsankihi tsa tsjantehe tsa tu andai tuts'in najyun xi yja ts'ínko, ko kamanda ngayjee xi kits'ínko najyuhun Jesu.

**B'i ts'ín tsakúya Jesu mí nihi xi ts'ín sihi xuta
nginkun Ntíaná**

(Mr. 7:1-23)

15 As'ai incha j'aisehe Jesu já fariseo ko já chjine'éhen kjuatéxumoo xi nibaha nanki Jerusalem. B'a incha kitsúhu:

²—¿Á najmi ts'intjusuhun já ni'yakuyáhi sihin xi y'éjñaná ntje cháná? Najmi títjun bané ntsja nk'ie nga kjine niñu.

³As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ko máha jun, ¿a najmi n'etjusuhunnu ni xi y'éjña Ntíaná, nga tu sahá sinnuu n'etjusuhunnu? ⁴Tjít'a má nga b'a kitsú Ntíaná: “Chankjún na'mihi ko naahi”, ko “Xi ch'on kuitsuhu na'mihi ko tsa naaha, kui xi tjihin nga n'ek'ien.” ⁵Tunga juhún b'a bixiún nga tsa tjin xi b'i kuitsuhu na'mihi ko tsa naaha: “Ngayjee ni xi tjinna nga kúásinkoho kai, ja chje kitsjaha Ntíaná”, ⁶tsa tjin xi b'a kuitsu, kui xi najmi ta tjihin tsa skuenkjún na'mihi ko tsa naaha. Kui nihi xi bixiún. B'a ts'ín najmi ta n'echjihinu éhen Ntíaná tu ngat'aha sin xi kin'ekjas'ennuu.

⁷Tu tsjohónuu nga bakuchú xi nkú ts'ín yankjún Ntíaná! Kjuaxi kjáihin ni xi kitsú nda profeta Isaia nk'ie nga b'a ts'ín y'ét'a:

⁸Kui xuta xu'bi tu ts'ahá benkjúnna,
tunga animaha kjin tjíñaha an.

⁹Najmi chumi ni chjíhi ra chje xi tsjana,
at'aha tu kjuatéxumaha xutahá bakúya.

¹⁰As'ai b'i kitsúhu Jesu xuta nkjiun:

—Tjenñju ko katumankjinuu. ¹¹Ni xi fas'len ts'a xuta, najmi kui xi ts'ín sihi nginkun Ntíaná. Ni xi bitju ní ts'a, kui ní nihi xi ts'ín sihi.

¹²As'ai j'aisehe Jesu já ni'yakuyáha ko b'a kitsúhu:

—¿A yai nga já fariseo najmi kuasasihin én xi kuachubai?

¹³B'i kitsú Jesu:

—N'esjenji santaha ko kjamaha ngayjee yá xi najmi y'éntje Na'mina xi tjíña ndjiojmi já. ¹⁴Najmi tu nkjún manuu jóo. Já kahá niu xi bakú niyáha xuta ka. Tsa nku nda ka kuakú niyáha kj'ái nda ka, ¿a najmi kuixuntuyáhá nga jóo nku tixa?

15 As'ai b'a kitsú Pedro:

—T'inyani nkú tsuhu ra ni xi kuak'iejña chubayai.

16 B'i kitsú Jesu:

—¿A ta ndaha jun najmi mankjinnu? 17 ¿A najmi yanú nga ngayjee ni xi fas'en ts'a xuta, fi aya kats'a ko bitju ngáha? 18 Ni xi bitju ní ts'a xuta, kui ní xi nibáha qjin animaha ko kui xi ts'ín sihi nginkun Ntíaná. 19 At'aha qjin animaha ní xuta nibáha ra nga ch'on ts'ín ts'ínnkjink'un, nga ts'ínk'ien xinkjín, nga bangane kjuabixoon, nga tjín xi fantuko jminchjín nga najmi kjee bixan, nga ndyjé ts'ín, nga nchja én tsank'á, ko nga ch'on tsuhu xinkjín. 20 Kuihí ni xu'bi xi ts'ín sihi xuta nginkun Ntíaná. Tunga tsa kjine ninkuan nga najmi títjun kuané ntsja, najmi kui nihi xi ts'ín sihi xuta nginkun Ntíaná.

**B'i ts'ín nku tachjuún xi najmi ntjehe judio
tjehen ra tsankihi nku kjuanda Jesu**

(Mr. 7:24-30)

21 As'ai tsitju Jesu yo nga ngji ante xi tiña maha nanki Tiro ko nanki Sidon. 22 Ko tu kikjintáya tjennkihí ra nku tachjuún xi najmi ntje judio tjehen ra xi yo tjíña. B'a kitsúhu:

—Ji chá maestru, ji xi ntjehe David, chase nimaní ichí an! ¡Takjín ichína tjíñajihin chánindoo, kui nga tu xí uhún tíbehe ra!

23 Tunga ndahá nku én najmi kinchja Jesu. As'ai j'aise tiñaha já ni'yakuyáha ko b'a incha kitsúhu:

—Tu sahá b'a t'ihin tachjuún nga katji, at'aha t'ikjintáya tjennkiná.

24 As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kits'ín nibána Ntíaná nga tu nkuhú xuta xi ntje Israel tjehen ra kfínsehe, xuta xi kindyja xi nkú joyaha chutsanka xi ngji t'axín suba.

25 As'ai j'ai tachjuún, tsasinkúch'int'aha Jesu ko b'a kitsúhu:

—Ji chá maestru, tisinkoní ichí an!

26 B'i kitsú Jesu:

—Najmi nda tjín tsa chjú'aha ninkuahan jántíu nga kj'uaihi nañoó.

27 As'ai b'a kitsú tachjuún:

—Johon, chá maestru, tunga santahá ni ko nañoó kjine xihí ninkuan xi bixunntunkí yámixaha ntíaha.

28 B'i kitsú Jesu:

—Ji tachjuún, já b'a 'yún s'ejihin ri nga Ntíaná kits'ín nibána! Katuma xi nkú ts'ín mjehi.

Ta kuihi chubó kamanda takjihin tachjuún.

B'i ts'ín kits'ínnkihi Jesu nkjin nkjún xuta un

29 Tsitju Jesu yo nga ngji andai ntáchak'un Galilea. As'ai ngjinji nku asunntu tjenki ko yo y'ejña. 30 Incha j'aisehe Jesu nkjin nkjún xuta nga j'aiko xi najmi ma fi, xi ka, xi najmi ma nchja, xi kutu ntsja,

ko nkjin sa xi uhun. Kui xi j'aik'íéntut'áhq Jesu ko Jesu kits'ínnkihi ngayjee. ³¹Kui nga kama nkjúhun ra xuta nkjiun nk'ie nga kiekie nga tínchja xuta xi najmi ma nechja, kamanduú ntsja xuta xi kutu ntsja, tjíma xuta xi najmi ma fi, ko kama chjihí xuta xi ka. As'ai incha kits'íntsjoho Ntiáhq xuta Israel.

B'i ts'ín kits'ínkjen Jesu já xi ñju mii

(Mr. 8:1-10)

³²As'ai kinchjahq Jesu já ni'yakuyáha ko b'i kitsúhu:

—Tíma nimana xuta nkjiin, at'aha ja tjíhin jan nístjin nga tjíntukoná ei. Ja najmi ta tjíhin ra nichine. Najmi mjena ts'ínkjí kjintía, at'aha tsa kuayáya aya niyóo.

³³As'ai b'i incha kitsú já ni'yakuyóo:

—ǵTunga má xi tjehen sakúná ei ante t'axín xu'bi nínkuan xi kamahq ra nga kjine xuta xi b'i nkjún ts'ín nkjin maha?

³⁴B'i kitsú Jesu:

—ǵNkú tjin nínkuan kich'o?

B'a incha kitsú jóo:

—Yatu maha ko k'ua tjio xixi.

³⁵As'ai b'a kitsú Jesu nga k'úéntu xuta nkjiun t'anankiu. ³⁶Jakj'á nínkuan xi yatuú ko tjio ko kitsjáha máb'achjihí Ntiáná. Tsakjánya ko kitsjáha já ni'yakuyáha. As'ai já ni'yakuyóo kits'índzjoho nínkuon ko tjio xuta nkjiun.

³⁷Kikjine tente xuta niu santa nkúhu nga kitse sisihin. As'ai j'áiya nínkuan xi ts'ankiu. Yatu nisín kama. ³⁸Ñju mii jáx'in ko kj'ai jminchjín ko jántí xi kikjine nichinee. ³⁹Nk'ie nga kits'ínkji Jesu xuta nkjiun ni'yaha, jas'en ngáha tsutsuu nga ngji ante xi tiña maha nanki Magadan.

B'i kitsú Jesu nk'ie nga tsinchihi nku kjuankjún

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

16 Incha j'ai já fariseo ko já saduseo nga j'ai kjut'ayák'un Jesu. Tsankihí nga ts'ín nku kjuankjún xi kuakúchji nga Ntiáná kits'ín nibáha. ²Tunga b'ihí kitsú Jesu:

—Nk'ie nga ja ma ngxuun b'a bixiún: “Nda chun kama, at'aha chun jeje nk'a ján.” ³Ko nga ta jyuun b'a bixín ngó: “Ch'on chun kama nd'ai, at'aha ninti tíncha.” Mankjinnuu ni xi ma chji nk'a ján, tunga, ǵa najmi tímankjihinnuu ni xi tís'ejña chjihí nístjin nd'ai? ⁴Xuta xi tjin nd'ai tíncha banki nga skue nku kjuankjún, at'aha ch'onk'un ko najmi naxu tíncha nginkun Ntiáná. Tunga tu ni xi kamat'aihín nda profeta Jona nístjin nk'ie, kui kjuankjúhun xi s'ejña chjihí xuta xi tjin nd'ai.

B'a kitsú Jesu, as'ai ngji t'axíhin xuto.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén na'yu san

(Mr. 8:14-21)

⁵Nk'ie nga tsichu já ni'yakuyáha ngabantóo, tu kichayahá ra nga kik'a ninkuan. ⁶As'ai b'a kitsú Jesu:

—Nda chaso. Chúhuun yjonuu na'yu sahan já fariseo ko já saduseo.

⁷As'ai b'i ngján kinchjanijmíyakoho xinkjín já ni'yakuyóo nga najmi incha y'a ninkuan. ⁸Kamankjihin Jesu ni xi tíncha tsu jóo ko b'a kitsúhu:

—¿Á tichubanijmíyakohonu xinkju nga najmi kich'ahanu ninkuan? ¿Á b'a 'yún ichí s'ejihinnuu nga Ntíaná kits'ín nibána! ⁹¿A tu yje najmi kjehé mankjinnuu? ¿A najmi ta f'áítsjehénnuu ninkuan xi uun xi tsakjanyáha já xi un mií maha ko nkú tjín nisín kin'etso ninkuan xi y'ekú? ¹⁰¿Ko a najmi ta f'áítsjehénnuu ninkuan xi yatuú xi tsakjanyáha já xi ñju mií maha ko nkú tjín nisín kin'etso ninkuan xi y'ekú? ¹¹¿Nkú tjihin ra nga najmi tímankjihinnuu nga najmi ninkuan tínchjanijmíyahana? Tunga chühún ruu yjonuu na'yu sahan já fariseo ko já saduseo.

¹²As'ai kamankjihin já ni'yakuyóo ni xi tínchja Jesu, nga najmi na'yu sahan ninkuan xi tjihin nga kúhun yjoho. Ngat'aha ní ni xi bakúya já fariseo ko já saduseo tjihin nga kúhun yjoho.

B'i ts'ín kitsúya Pedro nga Jesu xi Ntíaná kits'ín nibáha

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³Nk'ie nga tsichu Jesu tiña nanki Cesarea, má nga batéxuma nda Felipe, as'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—¿Yáhá ni Ntíhi Ndaq'ijun tsu xuta?

¹⁴B'a kitsú já ni'yakuyóo:

—Tjín xi b'a tíncha tsu nga ji xi Jua Bautista. Tjín ngá xi b'a tíncha tsu nga ji xi Eliá. Ko tjín ngá xi b'a tíncha tsu nga ji xi Jeremia ko a ra kj'ai nda profeta.

¹⁵B'i kitsú Jesu:

—Ko jun, ¿yá xi bixíun nga an?

¹⁶As'ai b'a kitsú Simon Pedro:

—Ji xi Cristo.^b Ji xi Ntíhi Ntíaná xi tjíña tík'uun.

¹⁷B'i kitsú Jesu:

—Nda tjín ngat'a ts'i, Simon, ntíhi Jona. At'aha ndaha nku xuta asunnteí najmi y'éjña chjihi nií. Na'mina ní xi tjíña ndjiojmi ján y'éjña chjihi nií. ¹⁸Ko an b'a tíxihin nga ji xi k'úihin Pedro. Ts'innda

^b 16:16 “Xi kits'ín nibá Ntíaná” tsuhu ra “Cristo”.

ninkunã asuhun ndjio xu'bi ko nga'yúhun ngabayoo najmi kamaha ts'ín nganqha xuta xi ts'an. ¹⁹An tsjaha yubihí má batéxuma Ntíaná. Ni xi k'úét'a'yín ei asunntei, ta s'et'a'yún ndjiojmi ján. Ko ni xi chjundáyai ei asunntei, ta kuindáya ndjiojmi ján.

²⁰As'ai b'a kitsúhu Jesu já ni'yakuyáha nga najmi tu ch'a kuitsuyaha nga kui xi kits'ín nibáha Ntíaná ngajoho.

B'i ts'ín kitsúya títjun Jesu nga n'ek'ien

(Mr. 8:31—9:1; Lc. 9:22-27)

²¹Kui nistjiun kik'atuts'ihin Jesu nga kitsúya kixihí já ni'yakuyáha nga tjíhin nga ngjuai nanki Jerusalen, ko nga un nkjún skuéhe aya ntsja jáchá xi tjíhin xá ko já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo, ko nga n'ek'ien ko nistjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ngabayoo.

²²As'ai Pedro ngjiko t'axín Jesu ko b'a kitsúhu nga najmi nda kits'ín nga b'a kitsú. B'a kitsú Pedro:

—Ji nda maestru, Ntíaná kakjexíhin ngayjee ni xu'bo! ;Najmi tu chumi nihi xi katumahi!

²³Tunga kits'ínk'ótjiyak'uhún Jesu Pedro ko b'i kitsúhu:

—Tiyú xinní, Satana! Ji xi t'n'endyjajinní. At'aha najmi ni xi ts'e Ntíaná t'n'enkjíntak'uin. Ni xi ts'e ní xuta asunntei t'n'enkjíntak'uin.

²⁴As'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—Tsa t'n xi mjehe tsjénnkina, kat'éch'o subaha yjoho ni xi mjehe ko katsjáha yjoho nga kuayá ngat'ana, as'ai katsjénnkina. ²⁵At'aha xi mjehe ts'ínk'anki suba yjoho nga k'úéjña t'ík'un, kui xi tu sahá kuayá. Tunga xi kuayá ngat'ana, kui xi sakúhu nga k'úéjña t'ík'un. ²⁶At'aha, ¿mí xi chjíhi ra tsa ts'ín nganã xuta ngayjee ni xi t'n asunntee, tsa tu sa ndyjahá ngá animaha? ¿Mí nihi xi tsjá nga k'uéchjintjai animaha? ²⁷At'aha Ntíhi Ndax'iun kj'uaíko kjuachánkaha Na'mihí ko kj'uaíko ntítsjehe. Nk'ie k'uéchjíhi nga nkúnkú xuta ni xi kits'ín. ²⁸Kjuaxi ni xi t'ixinnuu. K'ua xi t'íncha ei najmi kuayá santa nkúhu nga skué nga kj'uaítéxuma Ntíhi Ndax'iun.

B'i kama nga kama chji kjuachánkaha Jesu

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

17 Askahan nk'ie nga j'a jun nistjin, Jesu kinchja t'axíhin Pedro, Santiago ko Jua xi nts'e maha Santiago. Ngjiko t'axín jóo nku asunntu tjenki nk'a. ²Yo kik'óntjaiya sénnistjihín Jesu nginkun jóo. Tsat'ai ankjín xi nkú joyaha ts'íu ko najyuhun taba xúxú kama ko tsat'ai. ³Ta kikié jóo Moise ko Eliã nga t'íncha nchjanjímíko Jesu. ⁴As'ai b'a kitsú Pedro:

—Ji nda maestru, já b'a nda tjíhin nga ei kuintsuhahaná! Tsa mjehi, ts'inndá ei jan ni'ya yántsú, nku xi kama ts'i, nku xi kama ts'e Moise ko nku xi kama ts'e Eliã.

⁵Nk'ie nga b'a ta títsuhu Pedro, tu nkuhú nintí xi tibat'ai j'ai ts'ínnk'íéhen jóo ko kinu'yá ajin nintíu nku nta xi b'a kitsú:

—Kui xu'b'i xi Ntíng. Tjona ko tsjo mana. Tasinñjuhúu.

⁶Nk'ie nga kint'é nto já ni'yakuyóo tu ni xí incha kitsankjúhún. Kui nga xí t'anankíuhú y'ét'aha nintaku nga incha tsinchakúnch'in.

⁷As'ai j'aik'úhún Jesu ko kits'ínkoho nga b'i kitsúhu:

—Tisíntjoon. Najmi tu binkjun.

⁸Nk'ie nga kingjénnk'a ngáha ankjín jóo, najmi ta ch'a xi kíkíehe. Tu Jesu síjña subahá. ⁹Nk'ie nga ja tíncha nibájen ngáha asunntu tjenkiu, b'a kitsúhu Jesu jóo:

—Najmi tu ch'a xi 'miyohoo ni xi kuayo santaha nkúhu nga kj'uaíya ngáha ra ngabayoo Ntíhi Ndax'iun.

¹⁰As'ai kingjásjaiya já ni'yakuyóo:

—¿Á b'a tsuhu já chjine'éhen kjuatéxumoo nga tjíhin nga kj'uaí títjuhun Eliq?

¹¹B'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi nga kj'uaí títjun Eliq ko k'uénda ngayjee ni xi tjin.

¹²Tunga an b'a tíxinnuu nga ja j'ai Eliq, tunga najmi kamankjihín ra xuta tsa Eliq niu. Tu ni xi kama mjehé ra jóo kits'íhín. B'a ta ts'in un skuéhe Ntíhi Ndax'iun aya ntsja jóo.

¹³As'ai kamankjihín já ni'yakuyóo nga Jua Bautista kinchjaníjmíyaha Jesu.

B'i ts'in kits'in ndáíhi Jesu nku nda chí xi tijnajihín ndanindoo

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴Nk'ie nga incha j'ai ngáha má nga tíncha xuta nkjiun, as'ai nku nda j'aisehe Jesu ko tsasinkúnch'int'aha nga b'a kitsúhu:

¹⁵—Ji nda maestru, chase nimahi íchí nda china. Tjín nistjin nga jjuhú kj'i b'atsé ko 'yún un behe. Tjín nga nkjin niyá jnejin nd'íu ko tsa ntáníjuo. ¹⁶Kjúáikoho já ni'yakuyáhi, tunga najmi kamahá ra kuats'ínnkihi.

¹⁷As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Á b'a 'yún íchí s'ejihín ra Ntíaná xuta xi tjíhin nd'ai ko ch'onk'uhun! ¿Nkjé kjin tjíhin nga kúatejñajinnuu? ¿Nkjé kjin tjíhin nga ts'in chúkjuannuu? Nibákonú nda chíu ei.

¹⁸As'ai ndjá kinchjako Jesu ndanindoo ko tsitjujihín nda chíu. Ta kuihi chuboo kamanda nda chíu. ¹⁹Askahan já ni'yakuyáha j'aingjásjaiya t'axíhín. B'a incha kitsúhu:

—¿Á najmi kamahani kuakich'onsjeheni ndanindoo?

²⁰B'i kitsú Jesu:

—At'aha 'yún íchí s'ejinnuu Ntíaná. Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Tsa tu íchí s'ejinnuu xi nkúhu nku k'un mostasa xi 'yún íchí, kama b'a

k'úíhuun asunntu tjenki xu'bì: “Tiyú xin ei ko t'in t'axín.” As'ai ngjuai t'axín. Ko tu mí nihí ni xi kamanuu, tsa b'a ts'ín s'ejinnuu Ntíaná. ²¹Tunga jáninda xi nkúhu xu'bì najmi chubá bitju. Nk'ie nga chubakaáhá Ntíaná ko nga bintsuba kjintíáá, nk'iehé nga bitju.

B'ì ts'ín ta kitsúyahá ngáha Jesu nga n'ek'ien

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²²Nk'ie nga tsú'bakò Jesu já ni'yakuyáha ante Galilea, b'ì kitsúhu: —N'ekjas'en Ntíhi Ndax'iun aya ntsja xuta ²³ko incha ts'ínk'iehen. Tunga nistjin xi ma jahán ni kj'uaíya ngáha ra ngabayoo. Kik'ie nusin nusihin já ni'yakuyóo nga b'a kitsú Jesu.

B'ì ts'ín y'échjí Jesu toon xi masúhun ninku

²⁴Nk'ie nga tsichuko Jesu já ni'yakuyáha nanki Capernaum, as'ai incha j'aisehe Pedro já xi f'ásuhun toon ninku xi síjña nanki Jerusalem. B'a incha kitsúhu Pedro:

—¿A najmi b'échjintjaihi nda maestruihí ninku?

²⁵—Johon —kitsú Pedro.

As'ai nk'ie nga jas'en Pedro ni'ya má tíjña Jesu, tu Jesuhú tjun kinchjakoho:

—Ji Simon, ¿nkú bixín? Já rei xi tjin asunnteí, ¿yá xi ts'ínk'iechjintjai? ¿A ntíhi, a ra xuta xi kj'aihi?

²⁶—Xuta xi kj'ai —kitsú Pedro.

As'ai b'ì kitsú Jesu:

—Johon, najmi b'échjí ntíhi jóo. ²⁷Tunga tu xi najmi ch'on kamaha ra jóo, tu sahá t'in andai ntáchak'uun ko ndjein nintu. Tjio xi tjun ngjuait'ahi chjux'á'ai ts'a. Yo sakúhi toon xi kama k'úechjintjaihini jo xuta. Chjúbéí toon ko t'ink'iechjí xi ts'ì ko xi ts'an.

B'ì ts'ín kitsúya Jesu yá xi 'yún chánka má batéxuma Ntíaná

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

18 Ta kui nistjin xu'bo j'aisehe Jesu já ni'yakuyáha. B'a incha kitsúhu nga kingásjaiyaha:

—¿Yá xi 'yún chánka sa má batéxuma Ntíaná?

²As'ai kinchjaha Jesu nku nda chí, tsasíjñajin masehen jóo ³ko b'a kitsú:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Tsa najmi kuankínch'aha ruu animanuu ko n'ek'óntjaiyo yjonuu xi nkú joyaha ntí xi ntí ntí, najmi kuitjás'enjiun nga Ntíaná xi kuatéxumanuu. ⁴Kui nga tu yáha ni xi ts'ín nímakjuaha yjoho xi nkú joyaha nda chí xu'bì, kui xi 'yún chánka kama má batéxuma Ntíaná. ⁵Ko xi ngajona ts'ínkjáihin ra nku nda chí xi nkúhu xu'bì, kui xi an títs'ínkjáinna.

**B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi ts'ínkijnejin
jé xuta xingisoo**

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶Tu yáha ni xi ts'ínkijnejin ngatitsun nku nda chí xi nkúhu xu'bi xi s'ejihin an, tu sahá ra ngandaha xi b'a ts'íiun tsa s'et'a 'yúnt'a kásin nku ndjio chánka ko chjanikj'ajin má nankaha ntáchak'uun. ⁷iNima rú ts'íhin xuta xi tjin asunntej, at'aha tjin ni xi ts'ínkijnejihin ngatitsun! Tjihin nga s'e ni xi ts'ínkijnejihin ngatitsun xuta, tunga, jnima rú ts'íhin xuta xi ts'ínkijnejin ngatitsun xuta xi kj'ai!

⁸Kui b'a maha, tsa ntsai ko tsa tsukui xi tít'sínkijnejihin ngatitsun, tu sahá tichákjái ko kjin chjaniyai. Tu sahá ngandahi tsa kuitjás'en nima ko tsa kutui má nga k'úentu tík'un xuta, ko najmi tsa tjt'a nga joo tsukui ko nga joo ntsai tunga tu sa ajin nd'í xi najmi mahá ra 'meya chjanikj'ajin ngáhi. ⁹Ko tsa tunkuini xi tít'sínkijnejihin ngatitsun, tu sahá n'esjei ko kjin chjaniyai. Tu sahá ngandahi tsa kuitjás'en kat'ai má nga k'úentu tík'un xuta, ko najmi tsa tjincha nga joo tunkuini tunga tu sa ajin nd'í ngak'iehén chjanikj'ajin ngáhi.

**B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku
chutsanka xi kindyja**

(Lc. 15:3-7)

¹⁰T'ejin tak'un. Najmi tu tohón manuu nku nda chí xi nkúhu xu'bi. At'aha an b'a tixinnuu nga ntitsjehe jántú xi tjin ndjiojmi ján, tjintu tehente nginkun Na'mina xi tjina ndjiojmi ján. ¹¹At'aha Ntíhi Ndaq'iun j'ai ts'ínk'anke xuta xi ja kindyja kai.

¹²¿Nkú bixiún? Tsa nku nda tjinchaha unchan chutsanka, tsa ndyaha nku, za najmi kuncháha xi cháte ko yachán njo ajin jnoo ko ngjuaingisjái xi kandyjoo? ¹³Kjuaxi ni xi tixinnuu. Tsa sakúsjaihi chu xi kandyjoo, 'yún tsjo kama saha chu xi nku xi kuasakú ngáha ra, nga xi cháte ko yachán nja xi najmi kandyjoo. ¹⁴B'a ta ts'in najmi mjehe Na'minnuu xi tjina ndjiojmi ján tsa ndyja ndaha nku jántí ntí xi nkúhu xu'bi.

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu kjuan'endyjat'oo

(Lc. 17:3)

¹⁵Tsa ch'on tít'síhin nda nts'ei, t'ihinseiji ko chubanijmíko subai nga b'a t'ihin nga najmi nda tjin ni xi tít'sín. Tsa kuint'é éhin, ja kuijnehi nda nts'ei. ¹⁶Tunga tsa najmi kuint'é éhin, t'inkoi tsa nku ko tsa jo xuta, tu xi b'a ts'in s'ehe tsa jo ko tsa jan testiyu xi kuitsuya ni xi kamoo. ¹⁷Tunga tsa najmi kuint'é éhen jóo, t'inyaihi xuta ninku ni xi tít'sín. Ko tsa najmi kuint'é éhen xuta ninku, katumahi ndo xi nkú joyaha já xi najmi be Ntiana ko tsa xi nkúhu já xi f'áchjintai ch'á nga ts'inxát'aha já Roma.

¹⁸'Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ni xi k'úét'a'yún ei asunntej, ta s'et'a'yún ndjiojmi ján. Ko ni xi chjundáyo ei asunntej, ta kuindáya ndjiojmi ján. ¹⁹Ko b'ahá ta tíxin ngáhanuu. Tsa jo kamo nga k'úéndo ei asunntej ni xi mjenuu nga kuinchíhu Na'mina xi tíña ndjiojmi ján, kui xi tsjánuu ni xi kuinchíu. ²⁰At'aha má nga kama ñjakú tsa jo ko tsa jan xuta xi s'ejihin an, an ta tíjñajin masehen xuta xu'bo.

²¹As'ai j'ai tiña Pedro ko kingjásjaiya:

—Ji nda maestru, ¿nkú tjin niyá ts'inndyjat'aha nda nts'é nga ch'on títs'ínna? ¿A santaha yatu niyá?

²²B'i kitsú Jesu:

—Najmi tu yatu niyá tíxihin. Cháte ko kan ní niyá nga yatu.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda musu xi najmi kits'ínndyjat'aha nda musu xinkjín

²³B'i kitsú Jesu:

—Kui b'a maha, má batéxuma Ntíaná b'a joyaha nku nda rei xi kama mjehe ts'ínko kuenta já musuhu. ²⁴Nk'ie nga t'ib'atuts'ihin nga títs'ínxki, as'ai j'ai kin'ekasínña nginkun nku nda musu xi 'yún tse tjehe ts'e. ²⁵Tunga najmi tíhín ra ndo toon xi k'uéchj'íhi ni xi tjehe. As'ai kitsjá kjuu nda ntiaha nga satéña ndo, chjuúhun, ntíhi ko ngayjee ni xi tíhín, tu xi b'a ts'ín kuitju chj'íhi ra toon xi tjehe. ²⁶As'ai tsasinkunch'in nda musu nginkun nda ntiaha ko b'a kitsú: “Ji nda ntia, n'e chúkjuu saní íchí. K'uechj'í tentehé ra toohin.” ²⁷Kama nímaha ndo nda musuhu. Kits'ín ndaí ngáha ra ko kits'ínndyjat'a tentehé toon xi tjehe.

²⁸Tunga nk'iehé nga tsitju nda musu yo, ksatékjá kj'ai nda musu xinkjín xi íchí tjehe ts'e. Kui xi jakj'á nga kitsubantu ko b'a kitsúhu: “T'echj'íná toonna xi tjehin!” ²⁹As'ai tsasinkunch'int'aha nda musu xinkjín ko b'i kitsú nga tsankihi: “N'e chúkjuu saní íchí. K'uechj'í tentehé ra toohin.” ³⁰Tunga najmi kits'ín yuhú nda musu. Tu sahá ngjingjáya'yún nda musu xinkjín ndo. Yo rú ngjuáya santaha nkú rúhu k'uéchj'í ni xi tjehe.

³¹Nk'ie nga kkie já musu xingisoo ni xu'bi, un nkjún kama k'un ko ngji tsúyaha nda ntiaha ngayjee ni xi kamo. ³²As'ai kinchja ngáha ra ndantiaha nda musu xu'bo ko b'a kitsúhu: “Ji nda musu ch'onk'un! An kuats'inndyjat'aha ngayjee toon xi tjehin tu ngat'aha nga b'a kuak'inní. ³³¿A najmi kohó ji tíhín nga kama nímahi nda musu xinki xi nkú ts'ín kama nímaha ji?” ³⁴Kama kjahan nda ntiaha. As'ai kits'ínkjas'en nda musu aya ntsja já xi basehe nubayóo tu xi tsjáha ra kjuanimá. Yo s'eya santaha nkúhu nga k'uéchj'í toon xi tjehe.

³⁵B'a ta ts'ínnuu Na'mina xi tíña ndjiojmi ján tsa najmi ngayjehe animanuu n'endyjat'ohoo nts'o.

B'i ts'ín kinchjaníjmíyaha Jesu kjuabixooñ*(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)*

19 Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga b'a kitsú, as'ai tsitju ante Galilea nga ngji ante xi tjin Judea xi tijná ngabantá ntáje Jordan. ²Nkjin nkjún xuta kitsjennk'hi ko yo kits'innkihi xuta xi uhun.

³As'ai j'aisehe Jesu k'ua já fariseo tu xi kikjut'ayák'uhun ra. B'i ts'ín kingjásjaiyaha:

—¿A kama nku nda chuba ts'ínkjuhé kjuabixahan nga k'uéjña chjuúhun?

⁴B'i kitsú Jesu:

—¿A najmi kjuhé n'eyo éhen Ntíaná má nga tjt'a xi nkú ts'ín kits'innda Ntíaná xuta nga tuts'ihin ni? B'a ts'ín tjt'a: “Nku chjuún nku x'in kits'innda.” ⁵Ko tjt'a ya má nga b'a ta kitsú: “Kui kjuaha nga nku nda k'uéjñaha na'mihí ko naaha nga k'uéjñako chjuúhun, ko nga joo nkuhú kuichú ma.” ⁶Kui nga najmi ta jo ma saha. Nku ní yjoninte incha maha. Kui b'a maha, ni xi y'é'yúhun Ntíaná, najmi xuta kjéndáya.

⁷B'a incha kitsú jóo:

—Tunga tsa b'a ts'ín tijná, ¿a b'a ts'ín y'éjñaha Moise nga nku nda kama kjésintjehen nku xujun má nga ja títs'ínkje kjuabixahan ko b'a ts'ín kama k'uéjñaha chjuúhun?

⁸As'ai b'i kitsú Jesu:

—At'aha ndjá animanuu, kui kjuaha nga kits'inj'oho Moise nga kama k'uéjñahanu chjuúnnuu. Tunga najmi b'ahá ts'ín kis'ejña nga tuts'ihin ni. ⁹An b'a tíxinnuu. Tsa nku nda k'uéjña chjuúhun, tsa chjuúhun najmi kik'at'aha, tsa as'ai kuixanko kj'ái tachjuún, kui xi títangane kjuabixan tjuhun. Ko tsa kj'ái nda kuixanko ngáha tachjuún xi y'éjñaha x'ihin, kui nda xu'bo xi ta títangane ni xi 'mihí kjuabixan.

¹⁰As'ai já ni'yakuyóo b'a incha kitsúhu Jesu:

—Tsa b'a ts'ín tijná ngat'aha nda xi tijnáha chjuún, tu sahá nda tjin nga najmi kuixaán.

¹¹B'i kitsú Jesu:

—Najmi ngatentee xuta mankjihin ni xu'bi, nku tutuhú xi Ntíaná kitsjáha nga kamankjihin. ¹²At'aha tjin xuta xi b'a ts'ín kitsin nga najmi kama kuixan, ko tjin ngá xi kin'e xanta tu xi najmi kama kuixahan. Ko tjin ngá kj'ái xi ja y'éch'oho yjoho nga kuixan tu xi tu nku Ntíanáhá ts'ínxát'aha ra. Xi kama ts'ínkjáihin ni xu'bi, kats'ínkjáihin.

B'i ts'ín nda kinchjane Jesu jánti xi*(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)*

¹³Incha j'aiko xuta ntíhi tu xi Jesu ngjuénnehe ra ntsja ko kuinchjantjaihi nginkun Ntíaná. Tunga já ni'yakuyóohó b'a kitsúhu xuta nga najmi b'a incha ts'ín. ¹⁴As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tjehenntoho jántíu nga kanibásena. Najmi tu jun b'ech'óhoo. At'aha xuta xi b'a ts'ín tjíntuyáha xi nkú joyaha jántí xi, kui xi tjehe n ra nga Ntíaná kuatéxumaha.

¹⁵Kingjénne ntsja Jesu jántíu. As'ai tsitju yo nga ngji t'axín.

B'i ts'ín kinchjanjímíko Jesu nku nda nchiná

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶J'aisehe Jesu nku nda ko b'a kitsúhu:

—Ji nda maestru, ¿mí ni nda xi tjíhin nga ts'ian tu xi kama ts'inkjáíhin ra nga kúátejña tík'un síán?

¹⁷As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Á ni xi nda tíchasjaiyahaní? Nku tutuhú maha xi nda. Tsa mjehi kuítjás'eín má nga kuínchun tík'uin, n'etjusuin ni xi tjít'a kjuatéxumoo.

¹⁸—¿Má xi kui? —kitsú ndo.

B'i kitsú Jesu:

—Najmi tu n'ek'iein. Najmi tu biyunéi kjuabixoon. Najmi tu ndyjé n'ei. Najmi tu testiyu tsank'á n'ei. ¹⁹Chankjún na'mihí ko naahi. Ko n'etjói xuta xinkí xi nkú ts'ín tjohi yjohi.

²⁰B'a kitsú ndatiu:

—Santa nkúhu nga ndyjana títs'intjusan ngayjee ni xu'bo. ¿Mí nihi xi ndyjat'á sana?

²¹As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tsa mjehi nga kuichú mai xi tjíhin nga kuichú mai, t'ihinteñai ni xi tjíhin ko tjeihin xuta x'an. B'a ts'ín s'ehe ri kjuanchiná ndjiojmi ján. As'ai nibái nga tsjénkiní.

²²Tunga nk'iehé nga kint'é ndatiu éin, kik'ie nusin nusihin nga ngji, at'aha 'yún nkjún nchiná.

²³As'ai b'a kitsúhu Jesu já ni'yaku'yáha:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. 'Ni tjín tsa nku nda nchiná kjuas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha. ²⁴B'ahá ta tíxin ngáhanuu nga tu sahá najmi 'ni tjín tsa nku chu camello kjuas'en tixaha nku nintu nga nku nda nchiná kjuas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha.

²⁵Nk'ie nga kint'é já ni'yakuyóo éin, tu ni xí kama nkjúhún ra ko b'a incha kitsú:

—¿Yá xi kama k'uanki ni ma?

²⁶As'ai tsase'a Jesu jóo ko b'a kitsúhu:

—Xuta ndahachí najmi kamaha ts'ínk'aní yjoho, tunga Ntíaná maha ts'ínk'aní xuta. At'aha tu mí nihi ni xi maha ts'ín Ntíaná.

²⁷As'ai b'a kitsú Pedro:

—Xi nkúhu jin, ja y'entu tentei ni xi tjínni ko tjénkihi nd'ai. Kui kjuaha, ¿mí nihi xi sakúhúni jin?

²⁸As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Nk'ie nga kuichú nistjin nga n'e tsetse ngayjee ni xi tjin ko nk'ie nga kuakúchji Ntíhi Ndax'iun kjuachánkaha nga k'úéjñasun ante má nga kuatéxuma, kui nistjiun jun xi tjenkonú nd'ai ta kuintsuboo ante xi te jo maha nga kuatexumohoo ntjehe xuta Israel xi te jo tíkja maha. ²⁹Tu yáhá ni xi ngat'ana y'éjñaha ni'yaha, tsa já nts'e, tsa jminchjín nichja, tsa na'mihi, tsa naaha, tsa ntíhi ko tsa jñá xi tjíhin, kui xutai k'uai ngáha ra unchan niyá tjíhin ni xi y'éjña ko ts'ínkjáihin nga k'úéntu tík'un sín. ³⁰Nkjin xuta xi tjun nd'ai tsjénki, ko nkjin xi yjanki nd'ai xi tsjén títjun kama ngáha.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén já xi kits'ínxájin tuntsjajée

20 'Xi nkú ts'ín batéxuma Ntíana b'a joyaha nku nda xi tjíñaha nku jñá. Kui xi ta jyun tsitju nga ngjik'íéndako já musu tu xi ngjuai ts'ínxájihin ante tuntsjajéhe. ²Nk'ie nga kits'ínj'o já musu nga kama chjíhi nku toon denario nga nku nistjin, as'ai kits'ínkji jóo ajin tuntsjajéhe. ³As'ai ta ngjihí ngáha ndo, nkú ma nga chuba ñja, ko kikié kj'ai já xi tíncha ajin nantio xi najmi tjíhin xá. ⁴B'a kitsúhu jóo: “Tu sahá tankín n'exó ko jun ajin tuntsjajéna ko nda tjin k'uechjínuu.” As'ai ngji jóo.

⁵As'ai ta ngjihí ngáha ndo, nkú ma nga chuba te jo ko nkú ma nga chuba jan, ko b'ahá ta kits'ín ngáha. ⁶Ko xi nkú ma nga chuba un nga ngixuun ta ngjihí ngáha ndo ko kisakú saha kj'ai já xi najmi tjíhin xá. “Jun, ¿á nku nistjin kab'ahanuu ei nga najmi tín'exáhanu?”, kitsúhu. ⁷“At'aha najmi tjin xi títsjá xáni”, kitsú jóo. “Tu sahá tankín n'exó ko jun ajin tuntsjajéna”, kitsú ndo.

⁸Nk'ie nga kama jyuun, kinchjako nda xi ts'e tuntsjajée nda xi basehe já musu ko b'a kitsúhu: “Chubañjaihi já musu ko t'echjíhi nistjin xi kats'ínxá. Xi askahan kafas'een ch'atuts'ihin ri, santaha nkúhu nga kuichuk'uin xi tjun kafas'een.”

⁹Incha j'ai já musu xi jas'en xi nkú ma nga chuba un ko kits'ínkjáihin nku toon denario nga nkúnkú. ¹⁰As'ai incha j'ai já musu xi tjun jas'een ko b'a incha kitsú animaha nga ts'ati k'uaihi, tunga ta nkuhú toon denario kits'ínkjáihin nga nkúnkú. ¹¹Nk'ie nga kits'ínkjáihin niu, y'ésiko nda xi ts'e tuntsjajée. ¹²B'a kitsúhu: “Já xi askahan kafas'een tu nkuhú ora kuats'ínxá sa. Tunga tu ngúsuhún kuan'ei nga kuak'iechjíhi jóo ko jin xi kan'e chúkjuai xoo ko nuboo nga nku nistjin tanto.”

¹³Tunga b'ahá kitsú ndo nga kinchjako nda musu xi b'a títsuhú: “Ji nda xinkján, najmi ch'on títs'ínkoho. ¿A najmi nkuhú toon denario kab'endakoní? ¹⁴Chjúbéi toohin ko t'in. Tunga mjehéna tsjaha já xi askahan kafas'een xi nkú nga tjin ta títsjaha. ¹⁵¿A najmi kamahá ts'ínka ni xi tjinna xi nkú ts'ín mjena? ¿A ra tíma xin tak'unní at'aha nda animana?”

¹⁶B'a ts'ín xi yjanki nd'ai tjun kama ngáha. Kō xi tjun nd'ai, kui xi tsjénki.

B'i ts'ín ta kitsúya ngáha Jesu nga kuayá

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷Nk'ie nga tjenja Jesu niyá xi fi nanki Jerusalen, kinchja t'axín subaha já ni'yakuyá xi te joo kō b'a kitsúhu:

¹⁸—Tjenñju. Ja t'ibankiaán nanki Jerusalen. Ja n'ekjas'en Ntíhi Ndax'iun aya ntsja já n'a'mi k'aku kō já chjine'éhen kjuatéxumoo. Kui xi incha tsjá kjua nga n'ek'ien ¹⁹kō as'ai ts'ínkjas'ehe xuta xi najmi ntje Israel tjehe ra, tu xi incha kuajnikiehe ra kō k'uéhe kō ngjuát'a kruuhu. Tunga nistjin xi ma jahan k'ua'ya ngáha ra ngabayoo.

B'i ts'ín naaha Santiago kō Jua tsankihi Jesu nku kjuanda

(Mr. 10:35-45)

²⁰As'ai j'ai naaha jáha Zebedeo nga tjenko ts'íhin jáha. Tsasinkúch'int'aha Jesu nga tsankihi nku kjuanda. ²¹B'a kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi mjehi?

B'i kitsú tachjúun:

—Tjenntei nga nku ntína kat'ejña kixihi kō nku xi kat'ejña skjúhin nk'ie nga kuatexumai.

²²As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi yo ni xi t'ibinchu. ¿A kuichúkjuanu nga un skuenu xi nkú ts'ín un skuena?

—Kuichúkjuani —kitsú jóo.

²³As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi nga un skuenu xi nkúhu an. Tunga tsa kuintsuboo nga kixina kō tsa skjúnna, najmi an t'ijnana nga tsja niu. Ja t'jintuhu Na'mina xi t'ijn ndaha kui antee.

²⁴Nk'ie nga kint'é já ni'yakuyá xi tee niu, incha kits'ínkjanjo já ni'yakuyá xi joo. ²⁵Tunga kinchja njahá ra Jesu jóo kō b'i kitsúhu:

—Yo xi nkú ts'ín xuta xi t'jihin xá ei asunntei 'yún ndjá ts'ínko xuta xingisoo, kō xi t'jihin nga'yún ts'ín nga nu'yá'éhen. ²⁶Tunga ajinnuu najmi b'a kama. Xi mje níhi nga nda k'aku kama ajinnuu, kui xi kats'ín ni xi nda ngandanuu. ²⁷Xi mjehe nga tjun kama ajinnuu, kui xi katuma nda musunuu. ²⁸At'aha ta ndaha Ntíhi Ndax'iun najmi j'ai tsa tu xi kui nda n'ehe ra. J'ai ní tu xi ni xi ngandaha xuta j'ai ts'íhin kō tu xi ts'ínkjas'ehe yjoho nga k'uéchjintjai nkjin xuta.

B'i ts'ín kits'ínnkihi Jesu jo já ka

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹Nk'ie nga tíincha bitju nanki Jerico Jesu ko já ni'yakuyáha, nkjin nkjún xuta xi kitsjennkíhi. ³⁰Jo já ka kab'entu andai niyóo. Nk'ie nga kint'é nga yo tíf'a Jesu, incha kikjintáya:

—Ji xi ntjehe David, katuma nimahi jin!

³¹As'ai xuta xi tjin yo kinchjatikoho tu xi k'uéchja'aha ts'a. Tunga tu sahá 'yún incha kikjintáya sa:

—Ji nda maestru, ntjehe David, katuma nimahi jin!

³²As'ai tsasin'yún Jesu, kinchjaha jóo ko b'a kitsúhu:

—¿Mí nihi xi mjenuu nga ts'innuu?

³³B'a kitsú jóo:

—Ji nda maestru, mjeni nga kúix'ánki tunkuin.

³⁴As'ai Jesu kama nimaha jóo ko kits'ínko tunkun. Ta kuihi chubo kama chjihi ko kitsjennkíhi Jesu.

B'i ts'ín jas'en Jesu nanki Jerusalem

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

21 Nk'ie nga ja tíincha bichú tiña nanki Jerusalem nga incha j'ai Betfage, nanki xi tiña maha asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo, as'ai kits'ínkji Jesu jo já ni'yakuyáha ²nga b'i kitsúhu:

—Tankiún nanki íchi xi tíña tiña ján. Yo sakúnuu nku búrrú xi tjt'a'yúnko ntí búrrúhu. Chjundáyo ko nibákonú ei. ³Tsa tjin xi nkú kúitsunuu, b'a t'ihuun: “Nda maestru rú machjéhen chu. As'ai rú ts'íink'óya ngáha.”

⁴B'a kama tu xi tsitjusuhun éhen Ntíaná xi kinchja nda profeta nga b'a kitsú:

⁵B'a t'ihuun xuta xi tjin Sion:

“Chasoo, ja nibásenuu Nda reinuu.

Kui xi nimakjua, nku búrrú tjisun,
nku ntí búrrú, ntíhi chu xi b'anji ch'á.”

⁶As'ai ngji ts'intjusun já ni'yakuyóo ni xi kitsú Jesu. ⁷Incha j'aiko búrrúu ko ntí búrrúu. Najyuhun incha kingjásuhun ko Jesu y'esúhun chu. ⁸Nkjin nkjún xuta incha kingjántu najyuhun aya niyóo, ko kj'ai ngá xi tjiaha yá incha tsatet'a ko kingjántu aya niyóo. ⁹'Yún incha kikjintáya xuta nkjin xi yja títjuun ko xi yjankiu nga b'i incha kitsú:

—Kats'ínk'ankiná xi ntjehe David! ¡Ntíaná nda kats'ínko xi kits'ín nibá ngajoho! ¡Kats'ínk'ankiná xi tíña nk'a ján!

¹⁰Nk'ie nga jas'en Jesu nanki Jerusalem, kama nkjúhun ngayjee xuta nantio ko b'a incha kitsú:

—¿Yá ndaha xu'bi?

¹¹B'a incha kitsú xuta xi tjenko Jesu:

—Nda profeta Jesuuhú niu xi nibáha Nazaret, nanki xi tǐnjǎjihin ante Galilea.

**B'ǐ ts'ín kik'onsje Jesu já xi tǐncha baténa chu
má ma nǎtsihin nǐnku**

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹²As'ai jas'en Jesu má ma nǎtsihin nǐnku. Kik'onsje ngayjee já xi tǐncha baténa ko xi tǐncha b'atse chu yo. Kits'ínk'ótsjá yámixaha já xi tǐncha ts'ínk'óntjaiya toon ko yáxilehe já xi tǐncha baténa chutuju. ¹³B'ǐ kitsúhu:

—B'a ts'ín tǐt'a éhen Ntǎnǎ: “B'a k'úfihin ni'yanǎ nga kui xi kama ni'ya xi má nga xuta kuinchjako Ntǎnǎ.” Tunga jun antehe já ndyjé tǐn'e mo.

¹⁴As'ai incha j'ai xuta ka ko xi najmi ma fi nga j'aisehe Jesu má ma nǎtsihin nǐnku ko Jesu kits'ínk'ihǐ. ¹⁵Tunga já nǎ'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo incha kama kjahan, nk'ie nga kieke kjuankjún xi tǐts'ín Jesu ko nga kint'é ntaha jántǐ xi xi tǐncha nchja nǎtsihin nǐnku nga b'a tǐncha tsu: “ǐKas'ehe kjuachánka xi ntjehe David!” ¹⁶B'a incha kitsúhu Jesu:

—ǐA tǐnu'yǎi ni xi tǐncha tsu jántǐ xiú?

B'ǐ kitsú Jesu:

—Johon, tǐnt'e. ǐA najmi kjehé n'eyo xujun éhen Ntǎnǎ má nga tǐt'a niu? B'ǐ ts'ín tǐt'a:

Ts'a jántǐ xiú ko xi baki

kin'echjéin nga 'yún nda kin'etsjohi.

¹⁷As'ai Jesu ngji t'axíhin xuto. Nanki Betanía ngji. Yo kits'ínkj'a nǐstjen.

**B'ǐ ts'ín ndjá kinchjako Jesu yá higuera xi najmi
tǐjihin tu**

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸Nk'ie nga ta jyuun nga tǐfi ngáha Jesu nanki Jerusalen, kama bjoho. ¹⁹Ngjisehe nku yá higuera xi kieke andai niyóo, tunga ndahá nku tu najmi kisakúhu, tu subahá xka. B'ǐ kitsúhu yóo:

—Ndaháchǐ najmi ta kas'ehe ri tu.

Tu tǐjen'yún kixíhǐ yóo. ²⁰Nk'ie nga kieke já ni'yakuyóo ni xi kamo, kama nkjúhun ko b'a kitsúhu Jesu:

—ǐNkú tǐjihin ra nga tǐjen'yún kuaxíhǐ ni yá higuera?

²¹As'ai b'ǐ kitsú Jesu:

—Kjuaxǐ ni xi tǐxinnuu. Tsa s'ejinnuu Ntǎnǎ ko najmi jo jan kamanuu, najmi tu suba ni xi kuats'ihin yá higuera kamanuu n'oo. Ta kama b'a kuixíhuun asunntu tǐjenki xu'bi: “Tiyú xin yo ko chjaníkj'ajin yjohǐ ajin ntáchak'uun”, ko b'a kama. ²²Ko ngatentee ni xi kuinchíhu Ntǎnǎ nga chubakoo, n'ekjóhoon tsa s'ejinnuu Ntǎnǎ.

**B'i kama nk'ie nga kingjásjaiyaha já tjíxóo Jesu yá
xi kitsjá xáha**

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Jas'en Jesu má ma natsihin ninku ko tsakúya. As'ai j'aik'úhun já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjíhin xá ko b'a incha kitsúhu:

—¿Mí xá xi tjíhin nga b'a t'n'ei? ¿Yá xi kitsjá xáhi?

²⁴ B'i kitsú Jesu:

—Ko an ta kuasjáyanuu nku ni. Tsa k'úinyanú, xinyanuu mí xáha xi tjínna nga b'a tít'sian. ²⁵ ¿Yá xi kits'ín nibáha Jua Bautista nga j'aiténtá xuta? ¿A Ntíaná, a ra xuta asunteihí?

As'ai b'i kitsúhu xinkjín jóo nga kinchjanijmíyaha niu:

—Tsa: “Ntíaná kits'ín nibáha Jua”, kuixiáán, as'ai b'a kuitsuná: “¿Á najmi kis'ejihinnuu ni xi kitsúhu Jua?” ²⁶ Ta najmi kama tsa: “Xuta asuntei kits'ín nibáha”, kuixiáán, at'aha ngayjee xuta b'a tsu nga nku nda profeta kama Jua. Najmi kama b'a kuixiáán at'aha binkjáán xuta nantio.

²⁷ Kui nga as'ai b'a incha kitsúhu ra Jesu:

—Najmi yai.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ko ta ndaha an najmi xinyanuu yá xi kitsjana nga b'i tít'sian.

**B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén
nku nda xi tjíntuhu jo já**

²⁸ As'ai b'a kitsú sa Jesu:

—Nkú ma ni xinyanuu. ¿Nkú bixiún? Nku nda tjíntuhu jo já. Ngjisehe nda xi tjuun ko b'a kitsúhu: “Ji ntína, t'in n'exájin tuntsjajéna nd'ai.” ²⁹ “Najmi mjena kfán”, kitsú ntíhi ndo, tunga askahán ni kits'ínnkjink'un ko ngji ts'ínxá. ³⁰ As'ai ngjisehe nda xinkuu ko b'a ta kitsúhu. “Jo'oho, na'mi”, kitsú nda xu'bi, tunga najmi ngjihí. ³¹ ¿Má xi kui já xi jóo kits'ín ni xi mjehe na'mihi?

—Nda xi tjuun —kitsú jóo.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Roma ko jminchjín skóo tíjún kjuas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha. ³² At'aha j'aisenuu Jua ko tsakúyanuu ni xi naxu nginkun Ntíaná, tunga najmi kin'e s'ejinnú ni xi kitsú. Tu sahá já xi f'áchjintjai ch'á ko jminchjín skóo xi kis'ejihin. Ko máha jun, ndaha tsa kiyo niu, tunga najmi tsankinchj'ahá ruu animanuu tsa kis'ejinnuu.

**B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén já xi najmi
naxu fiko xá xi kik'aihi**

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³Tjenñju ma ngó. K'uejñá chubaya manuu. Nku nda nchiná y'éntje tuntsajé, y'éngi nch'á kó kits'ínnda nku ante má nga ts'íonki tuntsajé. Kits'ínnda nku xjó nk'a tu xi kama chúnntaha antee. Kitsjá sáha antee já xi maha ts'ínxáko tuntsajé, as'ai ngji kjin. ³⁴Nk'ie nga ja tjne tuu, as'ai kits'ínkjisehe ndo já musuhu já xi títs'ínxáko tuntsajé tu xi kuankihi ra tu xi kanéhe. ³⁵Tunga jakj'áhá jóo já musuhu ndo. Nku xi kits'ín'uhun, nku xi kits'ínk'ien, kó nku xi y'éhe ndjio. ³⁶As'ai ta kits'ínkjihí ngáha ndo nkjin já musu, tunga b'ahá ta kits'ín ngáha ra jóo.

³⁷Tu chahán kits'ínkji ntíhi ndo nga b'i kitsú: “Skuenkjún ntína jóo.” ³⁸Tunga nk'iehé nga kkie já xi ts'ínxáko tuntsajé nga nibá ntíhi ndo, b'a kitsúhu xinkjín: “Kui xu'bo xi ts'ínkjáihin ngayjee ni xi tjihin na'mihi. Tu sahá n'ek'ieén tu xi kama ts'añáhaná ni xi ts'ínkjáihin.” ³⁹As'ai jakj'á jóo ntíhi ndo, kik'onsje natsin má nga tjíntje tuntsajé kó kits'ínk'ien. ⁴⁰Kui b'a maha, nk'ie nga kj'uaí nda xi ts'e tuntsajé, ¿mí nihi xi kj'uaí ts'íhín já musu xu'bo?

⁴¹B'a incha kitsú jóo:

—Ts'ínkje nga najmi kama nimaha já ch'onk'un xu'bo kó kj'ái já tsjá sá ngáha ra ante tuntsajé, já xi k'uéchj'íhi tuhu nk'ie nga kuichú chahan.

⁴²As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿A najmi kjehe n'eyo ni xu'bi xi tjit'a xujun éhen Ntíaná? B'a títsu: Ndjio xi kikjaníya já chjinexjóo ja j'ai ma ndjio k'aku. Ntíaná xi b'a kits'ín kó ma nkjúnna nga chasehé.

⁴³Kui kjuaha nga b'a tíxihinnuu. Chjú'anuu nga kuintsabajun nga Ntíaná xi kuatéxumanuu, kó xuta xi bakúchji nga Ntíaná xi batéxumaha, kui xi kj'uaíhi nga kjuas'enjin yo. ⁴⁴Ndjio xi títsu éhen Ntíaná nga kikjaníya já chjinexjóo, tu yáhá ni xi kuinjnesun ndjio kama xixi. Kó xi kuinjenehe ndjio kama nkuan nkuan.

⁴⁵Nk'ie nga kint'é já na'mi k'aku kó já fariseo éin, incha kamankjihin nga kui tínchjanijmíyaha Jesu. ⁴⁶Mjehe nga kuakj'ánijé tunga incha kitsankjúhún xuta nkjiun, at'aha b'a incha tsu xuto nga nku nda profeta Jesu.

**B'i ts'ín tsakúya Jesu nga
kits'ínchjén nku s'í kjuabixan**

22 As'ai ta kinchjahá ngáha Jesu nga y'éjña chubaya. B'i kitsú: ²—Xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná b'a joyaha nku nda rej xi ts'asje nku s'í nk'ie nga tsixan ntíhi. ³Kits'ínkji já musuhu nga

kuinchjahá xutá xi kitsúya títjuhún. Tunga najmi kits'ín yuhú xuto nga kj'uaí s'íu. ⁴As'ai ta kits'ínkjihí ngáha kj'ái já musu nga b'a kitsúhu: “B'a t'ihuun xutá xi ja kixinyaha nga ja kab'endá nichinee. Ja kats'ink'ién turu. Ja tjínda ngatentee niu. T'inyohoo nga kanibá s'í kjuabixoon.”

⁵Tunga najmi nkjún kamaha xutá xi kik'inyaha. Nku xi ngjisehe jnáha, kj'ái xi ngjik'atseya ni. ⁶Tjín ngá xi jakj'ánijé já musuhu nda rej, kits'ín'uhun kó kits'ínk'ien. ⁷Nk'ie nga kint'é nda rej ni xi kamoó, kama kjahan. Kits'ínkji já juhún nga kits'ínk'ien xutá xi b'a kits'íun kó y'éti nankihi.

⁸As'ai b'a kitsú nda rej nga kinchjako já musuhu: “Ja tjínda s'í kjuabixoon, tunga najmi chumi ni chj'íhí ra xutá xi tjun kixinyaha nga kj'uaí. ⁹Kui b'a maha, tank'ihinnu niyátée kó tu yáhá ni xi sakúnuu t'inyohoo nga kanibá s'í kjuabixoon.” ¹⁰As'ai tsitju já musu nga ngji niyátée. Kinchja nja tentehe xi kisakúhu, ndaha tsa xi ch'onk'uhun kó ndaha tsa xi nda tjíntuyáha. Kitsehe xutá má tjen s'í kjuabixoon.

¹¹Nk'ie nga jas'en nda rej nga j'aisehe xutá xi kab'entut'á yámixo, kieke yo nku nda xi najmi yja najyun xi bja xutá nga fi s'í kjuabixan. ¹²As'ai b'í kitsúhu: “Ji nda xinkj'án, ¿nkú ts'ín kabitjas'ehenni ei nga najmi tjíhin ri najyun xi ts'e s'í kjuabixan?” Tunga najmi kinchjahá ndo. ¹³As'ai kinchjahá nda rej já xi títjá nichinee kó b'a kitsúhu: “T'e'yún sjai kó ntsja ndo kó chjanik'jo natsin ján má jyuun, ante xi má kjintá xutá kó kuate ni'yun.” ¹⁴At'aha nkjin maha xi tíchubaha, tunga tu chubahá maha xi kj'uaíjin.

B'í ts'ín tsakúya Jesu yá xi tjíhin nga s'echj'íhí

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵As'ai ngjik'íéndako xinkjín já fariseo tu xi ts'íínkijneyaha Jesu nku én xi najmi b'a tjín. ¹⁶Incha kits'ínkjisehe Jesu já ni'yakuyá xi ts'e kó já xi yjankihí nda rej Herode Antipa. B'a incha j'ai tsúhu:

—Ji nda maestru, yaí nga kjuaxi én xi chubai kó nga naxu bakuyái sisin ni xi ts'e Ntíaná. Najmi ni xi sasíhjin xutá chubai. 'Yún nanka chaseihí. ¹⁷Kui nga t'inyahani. ¿A ma b'echj'íhí nda títjun Cesar ni xi f'áchjíná, a ra najmi?

¹⁸Tunga behé Jesu nga tu xi títshu jóo kó b'í kitsúhu:

—Jiun xi tu tsjohónuu nga bakuchj'ú xi nkú ts'ín yankjún Ntíaná! ¿Á an tíchjut'ayák'uhunnú? ¹⁹Takúnnú nku toon xi ma chjintjaihi ch'á.

J'aiko jóo nku toon denario. ²⁰Kó b'í kitsú Jesu:

—¿Yá xi ts'e sénnistjiin kó j'áin xi tjít'aha tooin?

²¹As'ai b'a kitsú jóo:

—Ts'e nda títjun Cesar.

As'ai b'í kitsú Jesu:

—Tjohoon nda titjun Cesar ni xi ts'e nda titjun Cesar, ko tjohoon Ntiana ni xi ts'e Ntiana.

²²Nk'ie nga kint'é jóo niu, tu ni xi kama nkjühún ra ko incha ngji t'axín.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kj'uaíya ngáha ra xuta

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³Já saduseo bakúya nga najmi kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo. Kui nistjin xu'bo k'ua xi incha j'aisehe Jesu nga b'i incha kitsúhu:

²⁴—Ji nda maestru, b'a kitsú Moise nk'ie: “Tsa tjín xi kuayá nga najmi s'ehe ntí, nda nts'e tjihin nga kuixanko ngáha chjuúhun, tu xi b'a ts'in s'ehe ra ntí nda nts'e xi k'ien.” ²⁵Y'entujinni yatu já xi nts'e maha xinkjín. Tsixan nda xi tjuun tunga b'ahá tjún k'ien. Najmi kis'ehe ntí. K'ien x'ihin tachjúun. As'ai nda nts'e y'eñako ngáha tachjúun. ²⁶Tunga ta k'ieheén ngáha nda nts'e xi ma joho, as'ai xi ma jahan, ko santaha nda xi yatuu. ²⁷Askahan ta k'ien tachjúun.

²⁸'Kui b'a maha, nistjin nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, ¿má xi kui já xi yatuu kama ts'e tachjúun, at'aha ngatentee y'entuko?

²⁹As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi b'a tjín ni xi chubo, at'aha najmi mankjinnuu ni xi jtít'a éhen Ntiana ko ta ndaha nga'yúhun Ntiana. ³⁰At'aha nk'ie nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, najmi ta kuixahan ko ta ndaha najmi ts'ínkixan ntíhí. B'a ní ts'in k'úentu xi nkú ts'in tjintu ntítse xi tjín ndjiojmi ján. ³¹Tunga nga kj'uaíya ngáha ra xuta, ¿a najmi kjehé n'eyo ni xi títunuu éhen Ntiana? B'a kitsú Ntiana: ³²“An xi Ntiahq Abraham, Ntiahq Isaac ko Ntiahq Jacob.” Ntiana najmi Ntiahq animá. Ntiahq ní xuta tík'un.

³³Nk'ie nga kint'é xuta niu, tu ni xi kama nkjühún ra ngat'a ts'e ni xi bakúya Jesu.

B'i ts'in tsakúya Jesu má kjuatéxumaha xi 'yún chjíhi ra

(Mr. 12:28-34)

³⁴Kama ñjakúko xinkjín já fariseo nk'ie nga kint'é nga Jesu kits'ínkinchá juyju já saduseo. ³⁵As'ai nku nda chjineén xi ts'e, nku nda maestruhu kjuatéxumoo, kingjásjaiyaha Jesu nga kikjut'ayák'un:

³⁶—Ji nda maestru, ajihin ngayjee kjuatéxumoo, ¿má kjuatéxumaha xi 'yún chjíhi ra?

³⁷As'ai b'i kitsú Jesu:

—“N'etjói Ntiana xi Ntiahí maha ngayjee animahi. N'etjói xi nkú ts'in tinchin ko xi nkú ts'in n'enkjíntak'uin.” ³⁸Kui kjuatéxuma xu'bi xi 'yún chjíhi ra ko kui xi tjun. ³⁹Ko b'ahá ta tjín ngáha kjuatéxuma xi ma joho: “N'etjói xutahi xi nkú nga ts'in tjohi yjohi.” ⁴⁰Nga joo

kjuatéxuma xu'bi y'ahq ra ngatentee ni xi tjit'a xujun kjuatéxumoo ko xi y'ét'a já profeta.

B'i ts'ín kingjásjaiya Jesu yá xi y'ahq ra xi Cristo

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹Nk'ie nga kabincha sa yo já fariseo, as'ai b'i kitsú Jesu:

⁴²—¿Nkú bixiún ngat'a ts'e xi Cristo? ^c ¿Má nibáha ntjehe?

B'a kitsú jóo:

—Ntjehe David.

⁴³As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Nkú tjihin ra nga b'a kitsúhu David nga Nda Ntiha maha xi Cristo? At'ahq b'a kitsú nk'ie nga Espiritu Santoḥo Ntiana kits'ínkinchjaha:

⁴⁴Ntiana b'a kitsúhu Nda Ntiana:

“Tinchint'ání má batexuma,

k'uentú maná já kontrahi kinte tsukui.”

⁴⁵Tsa David b'a kitsú nga xi Cristo xi Nda Ntiha, ¿nkú ts'ín ntjehe David nibáha ra xi Cristo?

⁴⁶Ndaha nku najmi kamaha kits'ínk'óyaha Jesu tsa tu nku én. Kui nistjiun kich'atuts'ihin nga najmi ta ch'a kama k'un kingjásjaiyaha ra Jesu tsa mí nihi.

B'i ts'ín y'échjit'ain Jesu sin xi y'a já fariseo ko já chjine'éhen kjuatéxumoo

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

23 As'ai kinchjako Jesu xuta ko já ni'yakuyáha nga b'i kitsúhu: ²—Já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo, kui xi tijnaha nga kuitsuya nkú tjihin ra kjuatéxumaha Moise. ³Kui b'a maha, n'etjusuhunnu ngatentee ni xi kuitsuhunu ko chj'atjó. Tunga najmi tu n'enú ni xi incha ts'ín, at'ahq najmi ts'intjusun ni xi nchja. ⁴Kui xi b'énehe ni xi á xuta, tunga máha kui, ndahachí najmi incha ts'ín nga'yún nga ts'intjusun niu.

⁵'Yún mjehe nga skuhe xuta xi nkú ts'ín benkjún Ntiana. Kui nga 'yún i ts'ihin kaxa tintí xi b'entut'áa stjeén ko tjaná, xi tijnchaha éhen Ntiana, ko 'yún ts'ín ndju nachjún xi yjandáhi najyun xi mjéntjai nga nchjako Ntiana. ⁶Tsjoho nga b'entu ante k'aku xi tjin nku sí ko nga b'entusún yáxile xi tijncha títjun ni'ya sinagoga. ⁷Tsjoho nga tsjo ts'ín súniñaha niyátée ko nga maestru k'úihin.

⁸Najmi tu n'ej'oo tsa maestru kuitsunu xuta, at'ahq nkuhú ma nda maestrunu ko ngatentoo jun nts'o mahanu xinkiu. ⁹Najmi tu ch'a na'mi 'mihuu ei asuntei, at'ahq nkuhú ma Na'minu, kui xi

^c 22:42 “Xi kits'ín nibá Ntiana” tsuhu ra “Cristo”.

tjñã ndjiojmi ján. ¹⁰Najmi tu n'ej'oo tsa já ntiã kuitsunuu xuta, at'ahã nkuhú ma xi ts'enuu, kui xi Cristo. ¹¹Xi mjehe chankjún ajinnuu tjíhin nga nda ts'íin ngandahã xingisoo. ¹²Xi k'uasjenk'a suba yjoho, kui xi ichí kama nginkun Ntiãná. Xi k'uasje nimakjua yjoho, kui xi sakúhu kjuachánka.

¹³'iNimã rú n'ehenu jun, já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo! ;Jun xi tu tsjohónuu bakuchjúu xi nkú ts'ín yankjún Ntiãná! Najmi 'bainto nga xuta kjuas'enjin nga Ntiãná kuatéxumaha. Ta ndaha jun najmi bitjas'oon ko ta ndaha najmi 'baintohoo xuta xi mjehe kjuas'en yo.

¹⁴'iNimã rú n'ehenu jun, já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo! ;Jun xi tu tsjohónuu bakuchjúu xi nkú ts'ín yankjún Ntiãná! Chju'óhoo ni'yahã jminchjín xi ja k'ien x'ihín ko as'ai chubã 'yúhún tse chubakoo Ntiãná tu xi b'é'mat'aihinu yjonuu. Kui nga 'yún un skuehenuu.

¹⁵'iNimã rú n'ehenu jun, já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo! ;Jun xi tu tsjohónuu bakuchjúu xi nkú ts'ín yankjún Ntiãná! Fenuu nga binimo nga ngúsuhun asuntee ko ntáchak'uun nga binchisjõ xuta xi n'e mo nga ts'íin s'ejin xi nkú ts'ín s'ejinnuu. Ko nk'ie nga ja sakúnuu nku, as'ai n'o nga kui xi 'yún ts'ín sa ni xi ts'e ndanindoo nga jun.

¹⁶'iNimã rú n'ehenu jun, já ka xi baku niyóhoo xuta! Jun xi b'a bixiún: “Tsa tjín xi nkú kuitsu, tsa as'ai ninku tsúngjijn, najmi tjíhin kjua'yún nga ts'íintjusun. Tunga xi tsúngjijn toonsine xi tjñaya ninku, kuihí xi tjíhin nga ts'íintjusun ni xi kuitsu.” ¹⁷Jun xi já chini ko já ka. ¿Má xi 'yún chánka sa? ¿A toonsinee, a ra ninkuhú xi títs'ín nga je toonsinee nginkun Ntiãná?

¹⁸Ko b'a bixiún yo: “Tsa tjín xi nkú kuitsu, tsa as'ai nahan chje tsúngjijn, kui xi najmi tjíhin kjua'yún nga ts'íintjusun. Tunga xi tsúngjijn chje xi tjñasun nahan chje, kuihí xi tjíhin nga ts'íintjusun ni xi kuitsu.” ¹⁹Jun já ka. ¿Má xi 'yún chánka sa? ¿A chje, a ra nahan chjehé xi títs'ín nga je chje nginkun Ntiãná? ²⁰Kui b'a maha, tsa tjín xi nkú kuitsuhu, tsa as'ai nahan chje tsúngjijn, kui xi ja títsungjijn nahan chje ko ngayjee ni xi tjíntusún yo. ²¹Tsa tjín xi nkú kuitsu, tsa as'ai ninku tsúngjijn, ja títsungjijn ninku ko Ntiãná xi tjñã yo. ²²Tsa tjín xi nkú kuitsu, tsa as'ai ndjiojmi ján tsúngjijn, ja títsungjijn Ntiãná xi tjñã yo nga tíbatéxuma.

²³'iNima rú n'ehenu jun, já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo! ;Jun xi tu tsjohónuu bakuchjúu xi nkú ts'ín yankjún Ntiãná! 'Bohoo Ntiãná nku tíkjá najún chinke ko xka sinjne xingisoo xi nkú ts'ín tjít'a kjuatéxumoo, tunga n'echayanú ni xi 'yún chánka sa xi ta bakúya kjuatéxumoo. N'echayo ni xi naxu nginkun Ntiãná ko nga tjíhin nga kama nimanuu xuta xi kj'ai ko nga tjíhin nga naxu s'ejinnuu éhen Ntiãná. Kuihí ni xi joon xi tjíhin nga n'oo, ko najmi tjíhin nga n'echayo

nga n'oo ni xingisoo xi tjí'ta. ²⁴¡Jun já ka xi baku niyóhoo xuta! N'etjusun ni xi tu tjent'ahá ko ni xi 'yún chjíhi ra najmi n'esiuhun.

²⁵¡Nimá rú n'ehenu jun, já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo! ¡Jun xi tu tsjohónuu bakuchjúu xi nkú ts'ín yankjún Ntíaná! Jun xi nkú joyaha tasa ko tábá xi tu nqtsihin ní kin'echuhun, tunga kitsejínin ni animanuu ndyjé ko ni xi najmi naxu. ²⁶Ji nda fariseo ka, títjun n'echihin ayaha taso ko b'a ts'ín kama jehe nqtsihin.

²⁷¡Nimá rú n'ehenu jun, já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo! ¡Jun xi tu tsjohónuu bakuchjúu xi nkú ts'ín yankjún Ntíaná! Jun xi b'a joyaha tsjé xi taba kin'ek'i. Kui xi tsjo ts'ín bakú sunnk'a, tunga ayaha kitsehe nintaha animá ko ngatentee ni chuntí. ²⁸Jun xi b'a tá k'un sunnk'o, at'aha nginkun xuta 'yún je bakuchúu yjonuu, tunga ajin animanuu kitsejínin ni xi tu b'anachaha ko ngatitsun.

²⁹¡Nimá rú n'ehenu jun, já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo! ¡Jun xi tu tsjohónuu bakuchjúu xi nkú ts'ín yankjún Ntíaná! N'endo tsjóho já profeta ko n'enaxú ndjio tsjóho xuta je xi kis'e nistjin nk'ie. ³⁰Ko b'a bixiún: “Tsa tu ná ma tintsuabá nk'ie nga y'entu ntje cháná, najmi tsisinko ráá nga kits'ínk'ien já profeta.” ³¹Nk'ie nga b'a bixiún, tá juhun n'ek'io yjonuu nga ntjehe xuta xi kits'ínk'ien já profeta jun. ³²Tu sahá n'endjuú ni xi kik'atuts'in ntje chánuu!

³³¡Jun xi b'a k'un xi nkúhu ntjenuu! ¡Já ch'onk'un xi b'a k'un! ¿Nkú ts'ín kuitjunkihinu nga najmi kuankiún ngak'ien? ³⁴Kui b'a maha, an ts'inkjísenuu já profeta ko já nkjink'un ko já chjine'éen. K'ua xi n'ek'ion ko kjúat'a kruu ko k'ua xi ngjúóhoo aya ni'ya sinagoganuu ko tsjénnkí'uncho xki nanki. ³⁵B'a ts'ín ch'anjihinu ngayjee jníhi xuta je xi kin'ek'ien. Ch'atuts'ihin ra jníhi Abel, nda je xi y'ejna nk'ie, nga santaha jníhi Zacariá ntíhi Berekiá xi kin'ek'ient'ó nachan chje xi kjijna ankjín ninku. ³⁶Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ngatentee ni xu'bi nibanehe xuta xi tjin nd'ai.

B'i kitsú Jesu nga kinchjanijmíyaha nanki Jerusalen

(Lc. 13:34-35)

³⁷¡Jun xuta Jerusalen, xi n'ek'ion já profeta ko b'ohoo ndjio xuta xi n'e nibásenuu! ¡A tu nkjihín niyá kama mjena nga k'uentúkúnuu xi nkú ts'ín xanto nga b'énkinka ntíhi, tunga najmi kin'e yunú! ³⁸Nd'ai ni ma, ja s'ejna masen antenuu. ³⁹An b'a tíxinnuu nga najmi tá chahaná santa nkúhu nga kujichúu nistjin nga b'a kujixiún: “Kakjanínk'a Ntíaná xi nibáha ngajoho.”

B'i ts'ín kitsúya Jesu nga n'exúya ninku

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

24 Tsitjusje Jesu má ma nqtsihin ninku ko nk'ie nga ja tífi, j'aik'úhun já ni'yakuyáha. Tíincha ma nkjúhun nga tíbasenkjúhun xjóho ninku. ²B'i kitsú Jesu:

—¿A tíyo ngayjee ni xi t́jín ej? Kjuaxi ni xi t́xinnuu. Ndaha nku ndjio najmi ta s'ejñasuhun ra xinkjín. Ngayjee n'exúya.

**B'i ts'ín tsakúya Jesu ni xi kama
kintehe ni nga kfe asuntee**

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³Nk'ie nga kab'ejña Jesu asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo, já ni'yakuyáha j'ai nchjako t'axihin. B'a incha kitsúhu:

—T'inyani, ¿nkjé b'a kama? ¿Mí ni xi kuakúchji títjun nk'ie nga kjúái ngáhani ko nga kfe asuntee?

⁴As'ai kinchja Jesu:

—Chúhuun yjonuu nga najmi tu ch'a xi k'uanachanu. ⁵At'aha nkjin maha xi kj'uaí nga an ts'ín ma yoho. “An xi kits'ín nibána Ntíaná”,^d kuitsu ko nkjin xuta k'uanachaha.

⁶Kuinú'yó nga s'e kjuachán ko nga kuinchjanijmíyaha xuta kjuachán xi tíma, tunga najmi tu binkjunnú. At'aha t́jihin ni nga b'a kama, tunga najmi kjehé kfe asuntee. ⁷At'aha xuta xi t́jín nku nanki kjaánko xuta xi kj'ái nanki. Nku nda rei kjaánko kj'ái nda rei. S'e kjintía ko chón kama kj'ái kj'ái nanki. ⁸Nk'ie nga ja b'a tíma, as'aihí tibatuts'ihin kjuanima xi s'e.

⁹Ts'ínkjas'lennuu xuta xi má nga ts'ín'unnuu ko ts'ínk'iennuu. Ngat'ana ts'ín unkiehenuu ngayjee xuta asuntee. ¹⁰Kui nistjiun nkjin xi ts'ínndyjaha yoho nga najmi ta s'ejihin ra an. Ts'ínkjas'en xinkjín ko ts'ín unkie xinkjín. ¹¹S'e nkjún já profeta tsank'á xi nkjin xuta k'uanachaha. ¹²Tu xi s'ehé ni xi ch'onk'un, kui nga nkjin nkjún xi najmi ta ts'íntjoho xinkjín. ¹³Tunga xi ndjá kuasinjña santa nkúhu nga kuayá, kui xi k'uaniki. ¹⁴S'enijmí én nda tsuhu Ntíaná nga ngúsuhun asuntee, én nda tsu xi tsuya xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná. Ngayjehe asuntee kuint'é nga Ntíaná xi batéxuma. Nk'iehé nga kfe asuntee.

¹⁵Y'ét'a nda profeta Daniel nk'ie nga najmi chankjún ante tsjehe ninku. Choo xi b'a ts'ífun.

B'i kitsú Jesu ko xi tít's'inya xujuin katumankjihin. B'i ta kitsú ya:

¹⁶—Kui nistjiun katanka xuta xi t́jintu ante Judea xi t́jehen asunntu tjennki. ¹⁷Xi kab'ejñasun nk'a ni'yaha najmi tu kuitjujen nga kj'uaík'asje ni xi t́jintu aya ni'yaha. ¹⁸Xi kafi jñá najmi tu k'oóya nga kj'uaík'á najyuhun.

¹⁹¡Nima rú ts'ihin jminchjín xi y'a ntí ko xi tít's'ínki ntí kui nistjiun! ²⁰Tinchíhuu Ntíaná tu xi najmi nistjin chunch'án kuiyúhunu ko tsa nistjin nkjún. ²¹At'aha 'yún s'e kjuanima kui nistjiun, kjuanima xi najmi kjee s'e santa nkúhu nga tuts'ihin ni nga kamanda asuntee.

^d 24:5 “Xi kits'ín nibá Ntíaná” tsuhu ra “Cristo”.

Ko ta ndaha najmi s'e askahan nku xi b'a joyaha. ²²Tsa najmi kuatekjá Ntíaná chuba nistjin xu'bo, nda ra nku najmi k'uanki kai. Tunga kuatekjáhá Ntíaná chuba nistjin xu'bo ngandaha xuta xi j'ájin.

²³Kui nistjiun tsa tjín xi b'a kuitsunuu: "Chasoo, ei tíjña xi kits'ín nibá Ntíaná", ko tsa b'a kuitsunuu: "Ján tíjña", najmi tu n'e s'ejjun. ²⁴At'aha incha k'juái xi b'a kuitsu tsank'á nga kui xi j'ai ngajoho Ntíaná ko xi já profeta ts'ín ma tsank'á yjoho. Kui xi incha ts'ín nkjin t'íkjá kjuankjún ko ni xi chánka, tu xi k'uanachaha ra xuta, xí kohó ra xuta xi j'ájin Ntíaná kamaha ra k'uanachaha. ²⁵Jahá tíxinya títjunnuu ni xi kama.

²⁶Kui b'a maha, tsa b'a kuitsunuu jóo: "Ante kixi ján tíjña xi j'ai ngajoho Ntíaná", najmi tu bankún yo. Tsa b'a kuitsunuu: "Aya 'ma ján tíjña", najmi tu n'e s'ejjun. ²⁷At'aha xi nkú ma nga bat'ai nd'ich'on má tju ts'íu ko ma chji santaha má fintjai, b'a ta kama nk'ie nga k'juái Ntíhi Ndax'iun. ²⁸Yaha nga má kjijña nku yjoninte k'ien, yo ma ñjakú chálkíe. B'a ta ts'ín chaha nga k'juái Ntíhi Ndax'iun.

B'i kama nistjin nga k'juái ngáha Ntíhi Ndax'iun

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹Askahan nga ja k'juái kjuanima xi kama kui nistjiun, tjen'yún kama jyuhún ts'íu, ko sóo najmi ta ts'ín ndzjehen. Niñu xi tjín nk'a ján kuixuntu, ko k'uatsé ni xi tjín nk'a ján. ³⁰As'ai kama chji nk'a ján ni xi kuakúchji nga ja nibá Ntíhi Ndax'iun. Nk'iehé kjinta nkjún ngayje t'íkjá xuta xi tjín asuntee ko skue Ntíhi Ndax'iun nga tjenjin nintí nga nibáko ngayjee nga'yúhun ko kjuachánkaha. ³¹Ts'ínkji ntítsjehe nk'ie nga 'yún kjuane tji. Incha k'uéntukú xuta xi j'ájin xi t'jintu tu má xi tjehe ni, b'aha ra má tju ts'íu santaha má fintjai.

³²Katumankjinuu ni xi b'éjña chjinuu yá higuera. Nk'ie nga ja tju nts'én tjiaha yóo ko tjuhu xka, yo nga ja t'ibichú tiña chunubóo. ³³B'a ta ts'ín nk'ie nga ja choo nga ja b'a tíma, katumankjinuu nga ja tjen tiña Ntíhi Ndax'iun xi nkúhu tsa asti ankjuo síjña. ³⁴Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Kuitjusun ngayjee ni xu'bi kintehe ni nga kuayáje xuta xi tjín nd'ai. ³⁵Kamaha asuntee ko nk'a ján ndyja, tunga éna najmi k'juái tiya.

³⁶Tunga má nistjin ko chuba nga b'a kamo, najmi ch'a xi behe, ta ndaha ntítsje xi tjín ndjiojmi ján ko ta ndaha Ntíhi Ntíaná. Nku tutuhú Ntía Na'miná xi be. ³⁷Xi nkú kama nistjin nga y'ejña Noe, b'a ta kama nk'ie nga k'juái ngáha Ntíhi Ndax'iun. ³⁸Kui nistjin xu'bo, nk'ie nga najmi kjee fejin ntá xuta, tu t'íncha kjinehé ko t'íncha 'bi. T'íncha bixan ko t'íncha ts'ínkixan ntíhi. B'a t'íncha ts'ín santa nkúhu nga tsichu nistjin nga jas'en Noe tsutsu chánko. ³⁹Najmi kamankjihin xuta santaha nkúhu nga tu ni xí kik'ahá ts'í ko kits'ínkje tentehe. B'ahá ta kama ngáha nk'ie nga k'juái Ntíhi Ndax'iun. ⁴⁰Kui

nistjiun jo já xi t́incha ts'ínxájin jńáhq, nku chjúbé ko xinkuu s'ejńa.

⁴¹Jo jminchjín xi t́incha o, nku xi chjúbé ko xinkuu xi s'ejńa.

⁴²'Kui b'a maha, t́intsuḅa ndahanu, at'ahq najmi yo mí chubaha kj'uaí Nda Ntíanuu. ⁴³Katumankjinnuu ni xu'bi. Tsa be títjun nda xi ts'e ni'yoo mí chubaha nga jyuun kj'uaí nda ndyjée, ta k'úéjńa nda. Najmi tsjánte tsa nda ndyjée kjuas'en kjuayún ni'yaha. ⁴⁴Kui kjuaha, b'a ts'ín t́intsuḅa ndahanu ko jun, at'ahq chubq nga najmi t́ichuyóhoo kj'uaí Ntíhi Ndax'iun.

B'í ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda musu xi naxu fiko xáha

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵'Yá nda musuhu xi naxu fiko xáha ko xi nkjink'un, xi nda ntiaha kitsjá xáha nga kui xi tsjáha nichine já musu xingisoo nk'ie nga kuichú chubq? ⁴⁶Á b'a nda t́ihin ts'e nda musu xu'bi tsa b'a t́its'ín nk'ie nga kj'uaí nda ntiaha! ⁴⁷Kjuaxi ni xi t́ixinnuu. Nda ntiaha ts'ín kunntáha ngayjee ni xi t́ihin.

⁴⁸'Tunga tsa ch'onk'un nda musu ko tsa b'í ts'ín ts'ínnkjink'un: "K'uaandaya saha nda ntiana nga kj'uaí." ⁴⁹As'ai k'uéhe já musu xinkjín ko nga kjine ko k'úiko já ch'iu. ⁵⁰Tsa tu kj'uaíhí nda ntiaha nda musu xu'bi nistjin xi najmi t́ikuyáha ko chubq xi najmi be, ⁵¹yún ndjá ts'ínnijéhe nda ntiaha xi nkú ts'ín n'enijéhe já xi b'anachaha já ntia, yo má nga kjintá ko kuate ni'yun.

B'í ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén istinchjín xi ngji nku s'í

25 'Kui nistjiun b'a kama ajihin xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná xi nkú kamat'ain te istinchjín xi ngji nku s'í kjuabixan. Incha jakj'á nd'í setíhi ko incha ngji ts'ínkjáihin nda bixoon. ²Un maha xi chiníhi ko un maha xi kitikjuaha. ³Xi chiníu najmi kik'a sa seti nk'ie nga jakj'á nd'íhi nga incha ngji. ⁴Tunga xi kitikjuo, jakj'á nd'íhi ko ta kik'a nisa seti xi kuinchá saha nd'íhi.

⁵As'ai ts'andayahq nda bixoon ko kama nijńáha istinchjín, kui nga incha kikjantuféhe. ⁶Nkú ra ma nga masen nistjen, t́in xi kikjintáya: "Ja nibá nda bixoon! ¡Títjusjoo ko tankín n'ekjóhoo!"

⁷Tsistjen istinchjín ko y'enda nd'í setíhi. ⁸B'a kitsúhu xi chiníu xi kitikjuo: "K'uaíni ichí chuba setínuu, at'ahq ja t'ime nd'íni." ⁹Tunga b'ahá kitsú xi kitikjuo: "Najmi, at'ahq tsa b'a n'ei, najmi kuichú mahani jin ko ta ndaha jun. Tu sahá tankín ch'atso xi ts'ajun má satéńa." ¹⁰Nk'ie nga t́incha fik'atse seti xi chiníu, tu j'ai sahá nda bixoon. Xi t́indaha yjoho incha jas'enko má tíma s'í kjuabixoon ko kis'echjá ankjuo. ¹¹As'ai j'ai istinchjín xingisoo ko b'a kitsú: "¡Ji chá ntia, chá ntia, ch'úx'áni ankjuo!" ¹²Tunga b'ahá kitsú nda bixoon: "Kjuaxi ni xi t́ixinnuu nga najmi benuu."

13'Kui b'a maha, tintsuḅa ndahanu, at'aha najmi yo mí nistjin ko mí chubaha nga kj'uaí Ntíhí Ndax'iun.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda xi kitsjáha já musuḅu toon xi ts'íinxáko

(Lc. 19:11-27)

14'Xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná b'a joyaha nku nda xi ngjitsube kj'ái nanki. Kintehe ni nga ngjuai, tjun kinchjaha já musuḅu ko kitsjáha ni xi tjíhín. 15'Nku xi kitsjáha un mií toonsine, nku xi kitsjáha jo mií, ko nku xi kitsjáha nku mií. Kitsjáha nga nkúnkú xi nkú ts'ín kamaha nga ts'íinxáko tooon. As'ai ngji kjin.

16'Nda musu xi kits'ínkjáfhín un mií toonsine, ngji ts'íinxáko ko kits'ín nganḅsun sa un mií. 17'Xi kits'ínkjáfhín jo mií, b'a ta kits'ín ko kits'ín nganḅsun sa jo mií. 18'Tunga máha xi kits'ínkjáfhín nku mií, kui xi ngji kján t'anankiu ko y'éyanji toohon nda ntíaha.

19'Nk'ie nga j'a nkjin nistjin, j'ai ngáha nda ntíaha já musu xu'bo ko kits'ínkoho kuenta. 20'Tjun j'ai xi kits'ínkjáfhín un mií toonsine. Kui xi y'a sa un mií. B'a kitsú: "Ji nda ntia, un mií toonsine kik'ainí. Eí tjíña sahi un mií xi kits'ín nganḅsan." 21'As'ai b'a kitsú nda ntíaha: "Nda tjin. Nda ní ji, nda musu. Naxu 'mikoí xáhi. Naxu kin'etjusuin xá ichí xi kitsjaha. Kui nga nd'ai 'yún tse ni xi ts'ín kunntáhara. Nibái ko tsjo kat'ehi xi nkúhu nda ntíahi."

22'As'ai j'ai xi kits'ínkjáfhín jo mií toonsine. Kui xi y'a sa jo mií. B'a kitsú: "Ji nda ntia, jo mií toonsine kik'ainí. Eí tjíña sahi jo mií xi kits'ín nganḅsan." 23'As'ai b'a kitsú nda ntíaha: "Nda tjin. Nda ní ji, nda musu. Naxu 'mikoí xáhi. Naxu kin'etjusuin xá ichí xi kitsjaha. Kui nga nd'ai 'yún tse ni xi ts'ín kunntáhara. Nibái ko tsjo kat'ehi xi nkúhu nda ntíahi."

24'As'ai j'ai xi kits'ínkjáfhín nku mií toonsine ko b'a kitsú: "Ji nda ntia, be nga kjain. Chjusintjein chan xi najmi ji y'entjei. Ni xi kj'ái xi y'entje ji chubéi. 25'Kui nga kitsankjuhunna ko ngjik'iejná 'ma toohin t'anankiu. Eí tjíña ngáha ri toohin." 26'As'ai kinchja nda ntíaha nga b'a kitsúhu: "Ji nda musu ch'onk'un ko ts'e. Tsa yai nga kjesintjen chan xi najmi an y'entje ko bakj'á ni xi kj'ái xi y'entje, 27'tsa kik'aihi toonna já xi maha ts'íinxáko. Tsa b'a kin'ei, ja ra ts'ínkjáín ngáha ra nd'ai nga kjúa toonna ko santaha ntíhi kai."

28'As'ai b'a kitsúhu ndo já xi kabincha yo: "Chjú'ohoo ndo tooon ko tjoohon xi tjíñaha te mií. 29'At'aha ngatentee xi tjíhín ni, kui xi k'uai saha ko 'yún s'ehé. Tunga xi najmi tjíhín, kui xi chjú'aha santaha ni xi ichí xi tjíñaha. 30'Chjanikj'o natsin ján má jyuun nda musu xu'bi xi najmi chumi ni chjíhi ra, ante má nga kjintá xuta ko kuate ni'yun."

B'i ts'ín kitsúya Jesu xi nkú n'ehé xuta ndyun nkini

31'Nk'ie nga kj'uaíhí Ntíhí Ndax'iun, kj'uaíko kjuachánkaha ko ngatentee ntítsjehe ko k'úéjñasun ante má nga kuakúchji

kjuachánkahá. ³²Ngayjee xuta xi tjin asuntee kama njakú nginkun. As'ai kuakjánya xuta xi nkú joyaha nku nda bastu xi ts'ínkj'a t'axin chutsanko ko xin ts'ínkj'a chutentsu. ³³Kixihí k'uéntu chutsanko ko skjúhun k'uéntu chutentsu.

³⁴As'ai kuinchja Nda Rej nga b'a kuitsuhu xi tjincha nga kixihí: “Nibó jun xi nda kits'ínkonuu Na'mina. N'ekjóhooon nd'ai nga titjás'enjiun xi nkú ts'in batéxuma Na'mina, kui niu xi kis'endanuu nkúhu nga tuts'ihin ni nga kamanda asuntee. ³⁵At'aha nk'ie nga kama bjona, kik'ainú nichine. Nga kama xintána, kik'ainú ntá. Nga kikjatsú'basan nankinuu, kik'aintenú ni'yanuu. ³⁶Nga najmi tjinna najyun, kik'ainú najyun xi kingja. Nga kisaté ch'an, tsankintsubek'unnú. Ko nga kikjáaya'yán, tsankinsekjánú.”

³⁷As'ai incha kuinchja xuta xi naxu kits'in nginkun Ntiana nga b'a kuitsu: “Ji Nda Ntia, ¿nkjé kiyai nga kama bjohi ko kik'aihi nichine, ko tsa kama xintáhi ko kik'aihi ntá? ³⁸¿Nkjé kiyai nga nankini kitsutjasúin ko kik'ainteihí ni'yani, ko tsa najmi tjinna najyun ko kik'aihi najyun xi kindyjai? ³⁹¿Nkjé kiyai nga kisaté ch'in ko tsa kisuya'yín ko tsankintsubek'úhín?” ⁴⁰As'ai kuinchja ngáha Nda Rej nga b'a kuitsu: “Kjuaxi ni xi tixinnuu. Xi nkú ts'in nda kin'ohoo tu má xi kuihí ni já nts'é, a ahán xi b'a kin'enú, ndaha tsa xi 'yún kinte tjen nga chasehe.”

⁴¹As'ai b'a kuitsu ngáha xuta xi tjincha skjúhun: “Tiyú xinnú jun xi najmi nda nginkán. Tankiún ajin nd'í xi najmi ta maha ra 'meyaha, xi kis'endaha ndanindoo ko ntítsje xi tjin. ⁴²At'aha nk'ie nga kama bjona, najmi kik'ainú nichine. Nga kama xintána, najmi kik'ainú ntá. ⁴³Nga kikjatsú'basan nankinuu, najmi kik'aintenú ni'yanuu. Nga najmi tjinna najyun, najmi kik'ainú najyun xi kingja. Ko nga kiseté ch'an ko kikjáaya'yán, najmi tsankintsubek'unnú.”

⁴⁴As'ai incha kuinchja xuta xu'bo nga b'a kuitsu: “Ji Nda Ntia, ¿nkjé kiyai nga kama bjohi, ko tsa kama xintáhi, ko tsa nankini kitsutjasúin, ko tsa najmi tjinna najyun, ko tsa kiseté ch'in, ko tsa kisuya'yúin, ko najmi tsisinkoihi?” ⁴⁵As'ai kuinchja ngáha Nda Rej nga b'a kuitsu: “Kjuaxi ni xi tixinnuu. Xi nkú ts'in najmi nda kin'ohoo tu má xi kuihí ni já nts'é, a ahán najmi nda kin'enú, ndaha tsa xi 'yún kinte tjen nga chasehe.”

⁴⁶Ko xuta xu'bo ngjuai má nga un skue síhin. Tunga xuta xi naxu nginkun Ntiana ngjuai má nga k'uéntu tík'un sín.

B'i ts'in y'enda já tixóo nga mjehe kuakj'ánijé Jesu

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:47-53)

26 Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga kitsúya ngayjee ni xu'bi, as'ai b'i kitsúhu já ni'yakuyáha:

2—Yo nga jo nistjin ndyjaha nga kuitju S'í Pascua, nk'ie nga n'ekjas'en Ntíhi Ndaq'iun xi má nga s'et'a kruu.

³As'ai kama ñjakú já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjihin xá ni'yaha nda na'mi titjun Caifa. ⁴Y'éndako xinkjín xi nkú ts'ín k'uaqachaha ra Jesu nga kuak'ánijé ko ts'ínk'ien. ⁵Tunga b'ahá kitsúhu xinkjín:

—Najmi tu ajihin s'új chjubée ndo tu xi najmi k'uésihi xuta nkjin xi kj'uí.

B'i ts'ín nku tachjuún tsaténdzjojnúhu ntá sinjne Jesu

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶Nk'ie nga tíña Jesu nanki Betania, ni'yaha Simon, nda xi k'uhun ch'in fentjnu kai, ⁷as'ai nku tachjuún j'aiko ntá sinjne xi chjí nkjún, xi t'inchaha nku lubata ndjio chjí. Kui xi tsaténdzjojnú nintaku Jesu nk'ie nga kab'eñat'a yámixó. ⁸Nk'ie nga kkie já ni'yakuyóo niu, kama kjahan ko b'a incha kitsú:

—¿Á b'a ts'ín kuan'ekatsún tiyaha ntá sinjne? ⁹Kamahá 'yún chjí kuach'a ntóo nga kuasatéña kai, tu xi kui tooon k'uaihi ra xuta x'an.

¹⁰Kint'é Jesu ni xi t'íncha tsu jóo ko b'a kitsúhu:

—¿Á jun t'ín'estihí ruu tachjín? Nda t'ín ni xi kuats'ínna. ¹¹Xuta x'an bi tehente k'úéntujínnuu, tunga an najmi tehente kúáteñajinnuu. ¹²Nk'ie nga kuakaténdzjojnúna tachjín ntá sinjnei, ja kuak'íenda yjonintena tu xi s'eyanjihinna. ¹³Kjuaxi ni xi t'ixinnuu. Tu má xi t'jehén ni nga s'enjímí én nda tsuhu Nt'ianá nga ngúsuhun asuntee, ta chubanijmíyaha ni xi kuats'ín tachjín. B'a ts'ín n'ekj'áítsjehen.

B'i ts'ín y'énda Judá Iscariote nga ts'ínkjas'en Jesu

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴As'ai nku nda ni'yakuyá xi te joo xi 'mi Judá Iscariote ngjisehe já na'mi k'aku ¹⁵ko b'a kitsúhu:

—¿Mí nihi xi k'uínú tsa ts'ínkjas'ennuu ndo?

As'ai y'énda jóo nga tsjáha katé toontaba. ¹⁶Kui n'istjün kik'atuts'ihin Judá nga tsangisjái niyá xi nkú ts'ín kama ts'ínkjas'ehen Jesu.

B'i ts'ín ts'asjeko S'í Pascua já ni'yakuyáha Jesu

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹⁷N'istjin nga b'atuts'ihin ra S'í Pascua, nk'ie nga chine n'inkuan xi najmi kamandakoho na'yu san, as'ai incha j'aisehe Jesu já ni'yakuyáha ko b'a incha kitsúhu:

—¿Má xi t'jehen mjehi nga k'úéndai tu xi ch'ineheni nichinehe S'í Pascua?

¹⁸B'i kitsú Jesu:

—Tankiún ajin nantio. Tankihinsoo nda xi ja yaá ko b'a t'ihuun: “B'a títu nda maestru: Ja t'ibichú tiña chubana. Ni'yahi k'fínka já ni'yakuyána nga ts'ínkja S'í Pascua.”

¹⁹As'ai kits'íntjusun já ni'yakuyóo ni xi kitsú Jesu. Yo incha y'éndá nichinehe S'í Pascua. ²⁰Nk'ie nga ja kama jyuun, y'ejñat'ako Jesu yámixo já ni'yakuyá xi te joo ²¹ko nk'ie nga ja tíincha kjine nichinee, b'í kitsúhu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Nku xi tjenjinnuu ts'íinkjas'enna.

²²As'ai kik'ientu babaha já ni'yakuyóo ko nga nkúnkú kingjásjaiyaha:

—¿A an, nda maestru?

²³As'ai b'í kitsú Jesu:

—Xi ta t'íbakj'á nichine xi tjíya taba má nga t'íbakj'a, kui xi ts'íinkjas'enna. ²⁴B'a n'ehe Ntíhi Ndaq'iun xi nkú ts'ín t'ít'a éhen Ntíaná, tunga, jnima rú ts'íhin nda xi ts'íinkjas'ehen! Tu sahá ra ngandaha nda xu'bo tsa najmi kitsin.

²⁵As'ai kinchja Juda, nda xi ts'íinkjas'en Jesu, nga b'a kitsú:

—¿A an, nda maestru?

B'í kitsú Jesu:

—Ji xi ja b'a kuixín.

²⁶Nk'ie nga tíincha kjine nichinehe S'í Pascua, jakj'á Jesu ninkuon ko kitsjáha máb'achj'íhi Ntíaná. Tsakjánya ko kitsjáha já ni'yakuyóo nga b'a kitsúhu:

—Chjúbó ko chinoo. Kui xu'bi xi yjonintena.

²⁷Ko ta jakj'á chutsún. Nk'ie nga ja kitsjáha máb'achj'íhi Ntíaná, as'ai kitsjáha já ni'yakuyáha nga b'a kitsúhu:

—S'íuyo ngatentoo chutsín. ²⁸Kui xu'bi xi jnína. Kui xi ngjuai ndzjoho ngandaha nkjin nkjún xuta tu xi kama ndyjat'aha ra jéhe. Jnína t'íéndako tsetse Ntíaná nd'ai xi nkú ts'ín nda ts'íinko xuta.

²⁹An b'a tíxinnuu. Najmi ta k'ui sahana ntáha tuntsjajée santa nkúhu nga kuichú nistjin nga k'uíko ngáhanuu xi tsetsehe má batéxuma Na'mina.

B'í ts'ín kitsúya títjun Jesu nga Pedro b'a kuitsu nga najmi behe

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰Nk'ie nga ja kamaha nga incha kisehe Ntíaná, as'ai incha ngji asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo. ³¹B'í kitsú Jesu:

—Kui nistjen xu'bi ngatentohoo n'endyjajihun yjonuu yáha an. At'aha b'a ts'ín t'ít'a éhen Ntíaná: “Ts'in'úhun nda bastuu ko ndzjoya chutsanko.” ³²Tunga nk'iehé nga kj'uaíya ngáhana ngabayoo, k'ín títjunnuu ante Galilea.

³³As'ai kinchja Pedro:

—Ndaha tsa ngatentee ts'íinndyjajihin yjoho ngat'a ts'ii, tunga an ndahachí najmi ndyja kamana.

³⁴B'í kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxihin. Kui nistjen xu'bi, kintehe ni nga kjintá xanto, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá tjíhin.

³⁵B'a kitsú Pedro:

—Ndaha tsa tjíhin nga kuayákoho, tu nku nga ts'inkiéná yjona nga behe.

B'a ta incha kitsú ngatentee já ni'yakuyóo.

B'i ts'ín kinchjako Jesu Ntíaná

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶As'ai tsichuko Jesu já ni'yakuyáha nku ante xi 'mi Getsemani ko b'a kitsúhu:

—Tintsubahanu ei. Kfín nchjako maná Ntíaná ján.

³⁷Ngjikó Pedro ko nga joo jáha Zebedeo. Kik'atuts'ihín nga kik'ie babaha ko kis'entaha ra. ³⁸B'a kitsúhu jóo:

—Kjuaba kitsejihin animana xi nkúhu tsa kui xi ja ts'íink'ienna. Tintsubakonú ei ko ta tintsuba ndo.

³⁹As'ai ngjindju sa ichí ko yo kingjénsten ankjín. B'i kitsú nga kinchjako Ntíaná:

—Ji Na'mi, tsa kama kj'ua t'axinna kjuanimá xu'bi, n'ekj'a t'axinní. Tunga katumahá xi nkú ts'ín mjehi, najmi xi nkú ts'ín mjena.

⁴⁰As'ai ngjise ngáha ra já ni'yakuyóo, ko kjintufé nga j'aisehe. B'i kitsúhu Pedro:

—¿A ndaha nku ora najmi kuichukjuanu nga kuakintsubakonú?

⁴¹Tintsuba ndo ko chubakoo Ntíaná tu xi najmi chjút'ayák'uhunnuu. Yuhu animanuunga tunga yjonintenuuhú xi najmi tíchúkjuaqa.

⁴²As'ai ta ngji nchjakohó ngáha Ntíaná niyá xi ma joho Jesu nga b'a kitsú:

—Ji Na'mi, tsa tjíhin nga un skuena ko najmi kama kj'ua t'axinna kjuanimá xu'bi, tu sahá katuma xi nkú ts'ín mjehi.

⁴³Nk'ie nga kik'óya ngáha má tjíntu já ni'yakuyóo, ta kjintuféhe ngáha nga j'aisehe at'aha nijñoo t'ib'échja suba tunkun jóo. ⁴⁴Ta ngji nchjako t'axíhín ngáha Ntíaná niyá xi ma jahan Jesu nga ta kuihí én kitsú ngáha.

⁴⁵As'ai j'aisehe já ni'yakuyáha ko b'a kitsúhu:

—¿A tu nku kisuntuféhe so ko tín'ekj'áiyó? Ja kuichu chuba nga n'ekjas'en Ntíhi Ndax'iun aya ntsja xuta ngatitsuun. ⁴⁶Tisintjoon ko tjián. Ja nibá tiña xi títs'ínkjas'enna.

B'i ts'ín j'aichj'anijé Jesu

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷Nk'ie nga ta tínchjaha Jesu, tu j'aihí Juda, nku nda ni'yakuyá xi te joo. J'aikó nkjin nkjún xuta xi kits'ín nibá já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjíhin xá. Incha y'a kichá ndju ko yá nga incha j'ai. ⁴⁸Ko nda xi títs'ínkjas'en Jesu ja kabinchá'a tíjún jóo nga b'i kitsúhu:

—Xi kxexu'ba nga kjuaniñaha, kui xi Jesu. Kui xi chjúbó.

⁴⁹Tjen'yún ngjik'úhún ra Jesu ko b'a kitsúhu nga kikjexu'ba:

—Antahi, nda maestru.

⁵⁰B'i kitsú Jesu:

—Ji nda xinkjían, n'endjuí xá xi kjúáihini.

As'ai j'ai'úhún Jesu já xingisoo ko jakj'ánijéhe. ⁵¹Tunga nkuhú kicha ndju ts'asje nku nda xi tjenko Jesu. Kits'ín'uhún nku nda musúhu nda na'mi títjuun. Tsatet'a tjabaxínñju. ⁵²Tunga b'ahá kitsú Jesu:

—Chj'atjó ngáhami kichahi antehe. At'aha ngatentee xi ts'ínchjén kicha nga kján, ta kicha kuayáha. ⁵³¿A najmi yaní nga kama kuankihí Na'mina ko tjen'yún ts'ín nibáhana mií ní ntítsje? ⁵⁴Tunga tsa b'a ts'ian, ¿nkú ts'ín kuitjusuhun ni xi tjít'a xujun éhen Ntíaná? At'aha b'a ts'ín tjít'a nga tjíhin nga b'a kama.

⁵⁵As'ai b'i kitsúhu já xi tsichukj'áha:

—¿A nda ndyjéná? ¿Á íxí kichahá ko yá kich'ahanu nga kjúáichj'anijéhenú? Xki nistjin tsásinjña nga tsakuyá má ma natsihin nínku. Najmi kichjubénijénú. ⁵⁶Tunga b'ahá tíma ngatentee ni xu'bi tu xi títbitjusuhun éhen Ntíaná xi y'ét'a já profeta.

As'ai incha tsanka ngatentee já ni'yakuyóo nga tsásinjña suba Jesu.

B'i ts'ín kin'ekokjuá Jesu nginkun já tjíxá judío

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷Já xi j'ai'áha Jesu ni'yaha nda na'mi títjun Caifa incha ngjikoho. Ja kab'entu yo já chjine'éhen kjuatéxumoo ko jáchá xi ta tjíhin xá. ⁵⁸Máha Pedro, kitsjennkí kjihin Jesu santaha nkúhu nga tsichu natsin ni'yaha nda na'mi títjuun. Jas'en ko y'ejnájihin já jun xi kunntá yo, tu xi skuéhe ni xi kama.

⁵⁹As'ai já na'mi k'aku ko ngayjee já tjíxoo tsangisjai ni xi kama kjanít'aha Jesu tu xi kama n'ek'iehen. ⁶⁰Tunga najmi incha kisakúhú ra ni xi kjanínehe Jesu, ndaha tsa incha j'ai nkjún já testiyu tsank'á xi incha ngji kontraha Jesu. Tunga tu chahán j'ai jo ⁶¹xi kitsúya én xi kinchja Jesu:

—B'a kitsú ndai nga kinchja: “An kamana ts'inkatsúnya ninkuhu Ntíaná ko jan nistjin kjesintjen ngáhana.”

⁶²As'ai tsisintjen nda na'mi títjuun nga kingjásjaiyaha Jesu:

—¿A najmi chumi nihi xi kuixínní? ¿Á b'a tíncha tsuhu jóo nga tífi kontraha ri?

⁶³Tunga najmi kinchjahá Jesu. As'ai b'ahá ta kitsú ngáha nda na'mi títjuun:

—Nginkun Ntíaná xi tjíña tík'un an títbasjáiyaha. Tixínyani tsa ji xi kits'ín nibá Ntíaná,^e xi Ntíhi Ntíaná.

^e 26:63 “Xi kits'ín nibá Ntíaná” tsuhu ra “Cristo”.

64 B'i kitsú Jesu:

—B'a tjin ni xi t'ibixín. Ko ta xinyanuu nga choo Ntíhi Ndaq'iun nga k'úéjnat'aha Ntíaná xi t'jihin nga'yún ko nga nibajin ninti xi tjin nk'a ján.

65 As'ai kikjetiyajen najyun xi yja nda na'mi títjuun. B'a ts'in tsakúchji ndo nga najmi kisasíhin én xi kinchja Jesu. B'a kitsú:

—iNajmi t'ibenkjún Ntíaná ndai nga b'a títu! ¿A machjén saná já testiyu? Ja kuanu'yó nga najmi kuakienkjún Ntíaná. 66 ¿Nkú manuu?

B'a incha kitsú jóo:

—Ngabaya t'jehen ra ndo.

67 As'ai tjin xi tsatétéjin ankjín Jesu nga kik'aya ko kik'íéhe. K'ua xi kik'onjihin 68 nga b'a kitsúhu:

—Ji xi jáini ngajoho Ntíaná, tixínyai xi nkúhu nda profeta, ¿yá xi kuak'íéhi?

B'i ts'in kitsúya Pedro nga najmi be Jesu

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

69 Nk'ie nga kab'ejña Pedro natsin ni'yaha nda na'mi títjuun, as'ai j'aik'úhún nku na musu ko b'a kitsúhu:

—Ji xi ta t'jenkoj Jesu xi nibáha Galilea.

70 Tungá najmi kits'ínkiehé yjoho Pedro nginkun ngatentee xuta xi tjin yo. B'a kitsú:

—Najmi be ni xi t'ibixín.

71 As'ai tsitju yo nga ngji má t'jen ankjua natsiun. Yo ta k'ikiehé ngáha ra kj'ai na musu ko b'a kitsúhu já xi kabincha yo:

—Kui cháí xi ta t'jenko Jesu xi nibáha Nazaret.

72 Ta najmi kits'ínkiehé ngáha yjoho Pedro. Santaha Ntíaná kits'ínkie nga b'a kitsú:

—iNajmi be ndo!

73 Sa kutju já xi kabincha yo j'aisehe Pedro ko b'a kitsúhu:

—Kjuaxi kjáíhin nga ta ji xi tsjenkoj jóo. At'aha xi nkú n'e chubai t'ib'échjit'aihin.

74 As'ai ndjá kinchja Pedro ko ixí Ntíanáhá kits'ínkie nga b'i kitsú:

—iNajmi be ndo!

Kui chubo t'jen'yún kikjintáhá nku xanta 75 ko j'áitsjehen Pedro ni xi kitsú Jesu: “Kintehe ni nga kjintá xanto, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá t'jihin.” As'ai tsitjusje Pedro ko kikjintá un kikjintá nte.

B'i ts'in kin'ekjas'ehen nda títjun Pilato Jesu

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

27 Nk'ie nga ja kama seen, incha y'éndako xinkjín ngatentee já na'mi k'aku ko jáchá xi ta t'jihin xá xi nkú ts'in kama ts'ínkiehen Jesu. 2 As'ai t'j'yúhún ts'íhin ra nga incha ngji ts'ínkjas'ehen nda títjun Pilato.

B'i ts'ín kits'ínk'ien suba yjoho Juda

³Máha Juda, nda xi kits'ínkjas'en Jesu, nk'ie nga kint'é nga kitsjá kjuá já tjíxóo nga n'ek'ien Jesu, as'ai ngjikj'áha ra animaha ngat'a ts'e ni xi kits'ín ko kits'ínk'óya ngáha ra já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjíhín xá toontaba xi katée. B'a kitsúhu:

⁴—Jé tjenna. Nku nda xi najmi tjíhín jé kits'ínkjas'en nga n'ek'ien. B'a incha kitsú jóo:

—¿Mí xi nusinni jin? Kuentahi ní ni xu'bo.

⁵As'ai kikjaníya Juda tooon aya ninku ko tsitju yo nga ngji kjenntu n'ú suba yjoho.

⁶J'áya já na'mi k'aku tooon ko b'a kitsúhu xinkjín:

—Najmi ma tsa kaxaha toon chje k'úeyaá toon xu'bi, at'aha chjíhi nda xi n'ek'ien niu.

⁷Y'éndako xinkjín jóo. As'ai ts'atsekoho tooon xu'bahá nda xi ts'ínnda ndjii tú xi yo kama s'eyanjíhi xuta xi xin nanki nibáha. ⁸Kui kjuaha nga Ante Jní 'mihi ante xu'bo santaha nistjin nd'ai. ⁹B'a ts'ín tsitjusuhun éhen Ntjáná xi kinchja nda profeta Jeremia: “Jak'á jóo toontaba xi katée, chjí xi y'énda já xi ntje Israel tjeheh ra nga b'a tjín chjíhi ndo. ¹⁰Kui xi ts'atsekoho xu'bahá nda xi ts'ínnda ndjii. B'a kitsúna Ntjáná.”

B'i ts'ín kin'ekokjuá Jesu nginkun nda títjun Pilato

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹Ngjinijé Jesu nginkun nda títjun Pilato. Kui xi b'a kitsúhu nga kingjásjaiyaha:

—¿A ji xi nda reihí xuta judio?

B'i kitsú Jesu:

—B'a tjín ni xi t'ibixín.

¹²Nk'ie nga nkjin ni xi kikjanínehe já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjíhín xá, ndahachí najmi kinchja Jesu. ¹³As'ai b'a kitsú Pilato:

—¿A najmi tínu'yání ngayjee ni xi t'ikjanínehi jóo?

¹⁴Tunga ndahá nku én najmi kinchja Jesu. Kui nga tú ni xí kama nkjúhún ra nda títjuun.

B'i ts'ín kitsjá kjuá Pilato nga n'ek'ien Jesu

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵Ni xi ma nk'ie nga S'í Pascua, b'i ts'ín t'jñaha nda títjuun. B'éjña ndaí nku nda nubayá xi f'ájin xuta nantia. ¹⁶Kui nistjiun kjiya'yún nku nda xi be tentehe xuta, xi 'mi Barraba. ¹⁷Nk'ie nga kama ñjakú xuta, as'ai b'a kitsú Pilato:

—¿Má xi mjenuu nga k'uejñá ndaínuu? ¿A Barraba a ra Jesu xi 'mihí Cristo?

18 B'a kitsú Pilato at'aha kamankjihin nga tíma xin k'un jóo ngat'aha ni xi títs'ín Jesu ko nga kui kjuaha nga incha kits'ínkjas'ehen ra. 19 Nga kab'ejña Pilato ante má nga ts'ín kjuá, b'i tsu én xi kits'ín nibáha chjuúhún: “Najmi chumi ni tjeheh xuto. Najmi tu ji nungijin yjohi. At'aha ch'on ts'ín ka'bai chinina nkui jyún tu ngat'aha ni xi tímat'ain xuto.”

20 Tungá já n'a'mi k'akuhú ko jáchá xi ta tjihin xá tsinchá'a xuta xi kama ñjakú yo tu xi incha kuankihi nga tu sahá Barraba xi n'e ndáíhi ra ko nga Jesu xi n'ek'ien. 21 As'ai ta kingjásjaiyahá ngáha nda títuun:

—¿Má xi kui já xi joo mjenuu nga k'uejñá ndáinu?

B'a incha kitsú xuta nkjiun:

—Barraba.

22 B'a kitsú Pilato:

—¿Ko mí xi ts'ihin Jesu xi 'mi Cristo?

B'a incha kitsú tente xuta:

—¡Kas'et'a kruu!

23 B'ahá ta kitsú ngáha Pilato:

—Tunga, ¿mí ni ch'on tjihin xi kits'ín ndo?

Tunga tu sahá 'yún incha kikjintáya sa xuto:

—¡Kas'et'a kruu!

24 As'ai najmi ta be nkú ts'íihin Pilato, at'aha tu sahá 'yún tíincha kjintáya sa xuta nkjiun nga tíma kjahan. Kui nga jakj'áha ntánijua, tsanéjnu ntsja nginkun xuta ko b'a kitsúhu:

—Najmi an tjinna jé nga kuayá ndaí. Jun yo ni xi n'oo.

25 B'a incha kitsú ngatentee xuta:

—Jin ko ntíni ch'anji ngabayaha ndo.

26 As'ai y'ejña ndaí Pilato Barraba ko kitsjá kjuá nga s'ehe Jesu ko nga s'et'a kruu.

27 As'ai já juhun Pilato jas'enko Jesu ni'ya masen xi 'mi ni'ya pretorio. Kinchja njaha ngayjee já jun xinkjín nga y'etjindaihi Jesu.

28 Incha ts'asje najyuhun Jesu ko kits'ínngja nku najyun ndju kuan nga incha kik'aya. 29 Ko incha kits'ínnda nku coroná na'yá xi y'éa nintaku ko ntsja kixi kits'ínk'a nku yáxá. As'ai tsinchakúnt'ant'á mañaha ko tsajnukie nga b'a incha kitsúhu:

—Antahi, nda reihí xuta judio.

30 Tsatétéjnu ko jakj'á yáxoo nga kik'onntjai nintaku Jesu.

31 Askahan nga ja kamaha nga kik'aya Jesu, ts'asje ngáha najyun ndju kuon ko kits'ínngja ngáha najyun xi ts'e Jesu. As'ai incha tsitjuko tu xi ngjuát'a kruuhu.

B'i ts'ín kis'et'a kruu Jesu

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Nk'ie nga tíincha bitju yo, kisatékjá nku nda nanki Cirene xi Simon 'mi. Kui xi kits'ín kjuá'yúhún ra já juun nga k'uanji

kruuhū Jesu. ³³As'ai incha tsichu ante xi 'mi Golgota. Kui éen xi tsuhū ra: Antehē Nintaku Anima. ³⁴Kik'aihi Jesu nga k'úi binu xi kin'etjijinkoho nki, tunga nk'iehé nga kikjut'a Jesu ntóo, najmi kits'ín yu nga kik'i.

³⁵Nk'ie nga kingját'a kruu, já juun tsakjánya xihī xinkjín najyuhun Jesu nga kitsutonyá ts'ihin. ³⁶As'ai y'entu yo nga kikuntá. ³⁷Kis'et'a xi tjehe ntsjáku Jesu nku yáte xi títsuya mí kjuaha nga t'n'ek'ieheh. “Kui xu'bi xi Jesu xi nda reihī xuta judio”, kis'et'a yátee.

³⁸Ta kis'et'a kruuko Jesu jo já ndyjé. Nku xi kitsjen nga kixihī ko nku nga skjúhun. ³⁹Xuta xi t'íncha f'a yo najmi kikienkjún Jesu nga kinchja. Kits'ínk'ajni nintaku ⁴⁰nga b'a incha kitsúhu:

—Ji xi n'exúyai ninku ko jan nistjin chjúsintjen ngáhani, tsixín, n'ek'anki yjohi. Tsa ji xi Ntíhi Ntíaná, titjujent'ai kruu.

⁴¹B'a ta ts'ín kik'ayahá já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo ko jáchá xi ta t'íhin xá. B'a incha kitsúhu xinkjín:

⁴²—Kamaha ndai nga kj'ai xi kits'ínk'anki, tunga tu sa najmi mahá ngáha ts'ínk'anki yjoho. Katitjujent'a kruu nd'ai tsa kui xi nda reihī xuta Israel. Nk'iehé nga s'ejinná. ⁴³Kui xi 'yún kis'ejihīn Ntíaná, kui nga Ntíaná kats'ínk'ankihī ra nd'ai tsa tjo kjuaxihī. ¿A najmi b'ahá kitsú nga kui xi Ntíhi Ntíaná?

⁴⁴Ko já ndyjé xi kjintut'á kruuko Jesu ta ch'on incha kitsúhu.

B'i ts'ín k'ien Jesu

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵Chūba te jo nga nistjiun kis'e jyun ngayjee asuntee santa nkúhu nga tsichu chūba jan nga ngixuun. ⁴⁶Nkú ma nga chūba jan 'yún kikjintáya Jesu nga éhen kinchja. B'i kitsú:

—Eli, Eli, ¿lema sabactani? —kui éin xi tsuhū ra: Ji Ntiana, ji Ntiana, ¿á kan'e nga mahaní?

⁴⁷K'ua xuta xi kabincha yo incha kint'é kui éen. Kui nga b'a incha kitsúhu ra xinkjín:

—Nda profeta Eliá tínchjaha ndo.

⁴⁸As'ai tjen'yún tsangatsankahá nku nda xi síjña yo ko nku tsanká kits'ínk'anchiko sesehe binu san. Kui xi y'éku nku yáxa nga kits'ínkjik'uhun Jesu tu xi k'úhi. ⁴⁹Tunga b'ahá kitsú xuta xi kabincha yo:

—Chúya mai. Chase ma raá tsa nibá Eliá nga ts'ínk'ankihī.

⁵⁰As'ai ta 'yúhún kikjintáya ngáha Jesu ko k'ien. ⁵¹Nk'ie nga b'a kamo, kitiyájen najyun xi tjenchja ante xi 'yún nkjúhun ninku. Jo tsitju. Kik'aha ra nk'aha santaha kintee. Ko chón kama ko tsakjan naxiu. ⁵²Tsixa tsjóho anima ko j'áya ngáha ra nkjin xuta k'ien xi kis'ejihīn Ntíaná. ⁵³Incha tsitju tsjóho nk'ie nga j'áya ngáha ra Jesu ko jas'en nanki je Jerusalem nga tsakúchjihī yjoho nkjin xuta.

⁵⁴Nda jun k'aku ko já jun xi t'íncha kunntá Jesu, nk'ie nga k'ikie chón ko ngayjee ni xi tímoo, tu xí incha kitsankjúhún ko b'a incha kitsú:

—Kjuaxi kjáíhin nga kui ndai xi Ntíhi Ntíaná.

⁵⁵Yó kjint'á kabincha nkjin jminchjín xi t'íncha base. Kitsjennkíhi Jesu nga tsitju ante Galilea ko tsasinkoho. ⁵⁶Ajihin jminchjún t'jnjn Mariá Magdalena, Mariá xi nqahq maha Santiago ko Kuse, ko nqahq jáha Zebedeo.

B'í ts'ín kis'eyajni Jesu

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷Nk'ie nga ja tíma jyun, j'ai nku nda nchiná xi 'mi Kuse, nku nda nanki Arimatea xi ta ja tsichu ma nku nda ni'yakuyáha Jesu. ⁵⁸As'ai ngjisehe Pilato ko tsankihí yjonintehe Jesu. Kitsjá kjuá Pilato nga k'uaíhi ndo yjonintee.

⁵⁹Jakj'á Kuse yjonintee. Nku najyun je kik'ontikjájnu ⁶⁰ko ngjingjájñaya nku tíxa tsjó tsetsehe xi kits'ínndat'á naxiu. As'ai kik'ontikjá nku ndjio chánka nga y'échjane ankuja tsjóo ko ngji. ⁶¹Y'entu ankjin tsjóo Mariá Magdalena ko Mariá xinkuu.

B'í ts'ín kin'e kunntá já juun tsjóo

⁶²Nistjin xi ma ndyjuun, nk'ie nga j'a nistjin nk'ie nga s'enda ni xi machjén S'í Pascua, as'ai kama njakú já na'mi k'aku ko já fariseo nginkun Pilato ko b'a kitsúhu:

⁶³—Ji nda ntia, f'áítsjenni nga b'a kitsú nda tsank'óo nk'ie nga t'íña sa: “Nk'ie nga kj'ua jan nistjin, kj'uaíya ngáhana ngabayoo.”

⁶⁴Kui b'a maha, b'a tíxín nga chúnnta tsjóo santaha nkúhu nga kj'ua nistjin xi ma jahan. At'aha tsa najmi ma, kutsa kj'uaíhi já ni'yakuyáha ndo nga jyuun ko ngjuaike ndyjé yjonintehe. As'ai: “Ja j'áíya ngáha ra ngabayoo”, kuítsuhu xuta. Tsa b'a ts'ín jóo, 'yún s'e sa én tsank'á xi kuitju askahan nga xi tjuun.

⁶⁵B'a kitsú Pilato:

—Tankínko já juun. Tankiún n'e kunntó tsjóo xi nkú ts'ín mjenuu.

⁶⁶As'ai incha ngjisehe tsjóo. Nku ndjio y'échjanekoho. Y'échjane sisin ko y'entu já jun xi kikunntá yo.

B'í kama nk'ie nga j'áíyaha Jesu ngabayoo

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

28 Nk'ie nga j'a xuatu, ja tífi ma sen ngáha nistjin xi b'atuts'ihin ra tuntjóo, ngjisehe tsjóo Mariá Magdalena ko Mariá xinkuu. ²As'ai tu nkuhú chón xi tu xí 'yúhún kama. Nku ntítsjehe Ntíaná nibajen nk'a ján. J'aikjexín ndjio xi tíchjane ankuja tsjóo ko yo y'eñnasun. ³Xi nkú joyaha nd'ích'on t'ín

sénnistjihin ko taba xúxú najyun xi yja xi nkú joyaha nch'án. ⁴Nk'ie nga incha kieke ntítsjee já jun xi tíincha kunntá tsjóo, tu xí incha kitsankjúhún nga incha kik'atsé. B'a incha kik'ientu xi nkúhu tsa ja k'ien kik'ientu.

⁵As'ai kinchjako ntítsjee jminchjún nga b'a kitsúhu:

—Najmi tu binkjun. Be nga Jesu xi kis'et'a kruu tíbinchisjó.

⁶Najmi ta ei tíñaha. Ja kaf'áíya ngáha ra ngabayoo xi nkú nga kitsú. Nibáhasoo ante má nga kis'ejña. ⁷Kitsa tankínk'inyohoo já ni'yakuyáha nga ja kaf'áíya ngáha ra ngabayoo Jesu ko ngjuai tíjuhun ante Galilea. Yo skue. Ja kuaxinyanu ni xi tjihin nga xinnuu.

⁸As'ai tsitju kitsa kitsa jminchjún aya tsjóo. Títsankjún ko tsjo nkjún tímaha. Tsangatsanka nga ngji tsúyaha já ni'yakuyoo éen.

⁹Ko nga tíincha fi, tu yohó kiatéjin Jesu ko janiñaha. As'ai incha ngjik'úhún ko kitsubakjá sjai nga kits'íntsjoho. ¹⁰B'i kitsú Jesu:

—Najmi tu binkjun. Tankínk'inyohoo já nts'é nga katji ante Galilea. Yo skuena.

B'i ts'ín kitsúya já juun ni xi kamoó

¹¹Nk'ie nga tíincha fi jminchjún, as'ai ngji k'ua já juun ajin naxinantóo. Ngji tsúyaha já na'mi k'aku ngatentee ni xi kamoó.

¹²As'ai kama ñjakú já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjihin xá nga y'éndako xinkjín. As'ai kitsjá nkjúhún toon já juun ko b'a kitsúhu:

¹³—B'i tixiún: “Kaf'aijyún já ni'yakuyáha ndo ko kafiko ndyjé yjoninte k'ien nk'ie nga kisuntuféi.” ¹⁴Tsa kuint'é nda títjuun niu, jin yai xi nkú n'e chubanijmíkoj. Najmi tu jun fantoho yjonuu.

¹⁵As'ai jakj'á já juun tooon ko b'a incha kitsú xi nkú kik'ihin. Kui én xu'bi xi tu yje chubanijmíyahá sa ajihin xuta xi ntje judio tjehen ra santaha nistjin nd'ai.

B'i ts'ín kitsjá xáha Jesu já ni'yakuyáha

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶Já ni'yakuyá xi te nkuu incha ngji ante Galilea asunntu tjenki xi kitsú Jesu. ¹⁷Nk'ie nga incha kieke Jesu, kits'íntsjoho, tunga tjihín xi jo jan kamaha. ¹⁸As'ai Jesu ngjisehe já ni'yakuyáha ko b'a kitsúhu:

—Ja kik'aina nga kuatexumaha ndjiojmi ján ko asunntei.

¹⁹Kui nga tankíhinu ko n'e mo xuta ni'yakuyána ngayjee xuta naxinantá xi tjín asunntee. Tatentó xuta tu xi Ntia Na'miu, Ntíu ko Espiritu Santo kamats'ehe. ²⁰Takúyohoo nga kats'íntjusun ngayjee kjuatexumana. An kúateñajinnuu ngayje nistjin santaha nkúhu nga kfe asunntee.